

**Konsolidovani finansijski
izvještaji za godinu koja se
završava na dan 31.
decembra 2024. godine i
Izvještaj nezavisnog
revizora**

Nova Banka a.d. Banja Luka i zavisna
banka Atos bank a.d. Banja Luka

Sadržaj:

Izveštaj nezavisnog revizora.....	1 - 4
Konsolidovani finansijski izvještaji:	
Konsolidovani izvještaj o ukupnom rezultatu (Bilans uspjeha).....	5
Konsolidovani izvještaj o finansijskom položaju (Bilans stanja).....	6
Konsolidovani izvještaj o promjenama na kapitalu.....	7
Konsolidovani izvještaj o tokovima gotovine.....	8
Napomene uz konsolidovane finansijske izvještaje.....	9 - 109

Izveštaj nezavisnog revizora

Grant Thornton d.o.o. Banja Luka

Vase Pelagića 2/IV
78 000 Banja Luka
Republika Srpska
Bosna i Hercegovina

T +387 51 211 509; +387 51 211 294

F +387 51 211 501

E office@ba.gt.com

www.grantthornton.ba

Nadzornom odboru i akcionarima Nove banke a.d. Banja Luka

Mišljenje

Obavili smo reviziju konsolidovanih finansijskih izvještaja Nove banke a.d. Banja Luka (u daljem tekstu "Matična Banka") i Atos banke a.d. Banja Luka (u daljem tekstu Zavisna banka), koji u daljem tekstu zajedno čine Bankarsku Grupu, a koji obuhvataju konsolidovani izvještaj o finansijskom položaju na dan 31. decembar 2024. godine, i konsolidovani izvještaj o ukupnom rezultatu, konsolidovani izvještaj o promjenama u kapitalu i konsolidovani izvještaj o novčanim tokovima za godinu koja se završava 31. decembra 2024. godine i napomena uz konsolidovane finansijske izvještaje koje uključuju materijalno značajne računovodstvene politike.

Prema našem mišljenju, priloženi konsolidovani finansijski izvještaji istinito i fer prikazuju, u svim materijalno značajnim aspektima, finansijski položaj Bankarske Grupe na dan 31. decembar 2024. godine i njenu finansijsku uspješnost, te njene novčane tokove za godinu koja se tada završila u skladu sa zakonskom i računovodstvenom regulativom primjenjivom na banke Republike Srpske.

Osnova za mišljenje

Obavili smo reviziju u skladu sa Međunarodnim revizijskim standardima (MrevS). Naše odgovornosti prema tim standardima su detaljno opisane u našem izvještaju u odjeljku Odgovornosti revizora za reviziju konsolidovanih finansijskih izvještaja. Nezavisni smo u odnosu na Bankarsku Grupu u skladu sa Kodeksom etike za profesionalne računovođe Odbora za međunarodne standarde etike za računovođe (IESBA Kodeks), kao i u skladu sa etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju konsolidovanih finansijskih izvještaja Bankarske Grupe i ispunili smo naše ostale etičke odgovornosti u skladu sa tim zahtjevima. Vjerujemo da su revizorski dokazi koje smo dobili dovoljni i primjereni kao osnova za izražavanje našeg mišljenja.

Ključna revizijska pitanja

Ključna pitanja revizije su ona pitanja koja su, po našem profesionalnom prosuđivanju, bila od najvećeg značaja u našoj reviziji konsolidovanih finansijskih izvještaja tekućeg perioda. Ova pitanja su obrađena u kontekstu revizije konsolidovanih finansijskih izvještaja u cjelini, kao i u formiranju našeg mišljenja o njima i mi ne izražavamo posebno mišljenje o ovim pitanjima.

<p>1. Ključno pitanje revizije</p> <p>Umanjenje vrijednosti kredita i potraživanja po kreditima – očekivani kreditni gubici</p>	<p>Revizijski pristup</p>
<p>Kao što je navedeno u napomeni 19 Bankarska Grupa je iskazala kredite i potraživanja po kreditima u bruto iznosu od 2.709.751 hiljada KM, i ukupne očekivane kreditne gubitke u iznosu od 121.746 hiljada KM.</p> <p>Bankarska Grupa od 01. januara 2020. godine primjenjuje Metodologiju za izračunavanje umanjenja vrijednosti za očekivane kreditne gubitke u skladu sa Odlukom o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka propisanu od strane Agencije za bankarstvo Republike Srpske u daljem tekstu („Metodologija“) opisana u Napomeni 3.13. Za potrebe izrade konsolidovanih finansijskih izvještaja Grupa je izradila Metodološki okvir za procjenu očekivanih kreditnih gubitaka u skladu sa zahtjevima MSFI 9 za Bankarsku grupu.</p> <p>S obzirom da obračun umanjenja vrijednosti za očekivane kreditne gubitke po kreditima i potraživanjima zahtijeva upotrebu složenih i kompleksnih modela i procjenu Uprave, sam postupak utvrđivanja očekivanih kreditnih gubitaka može biti izložen subjektivnoj procjeni Uprave.</p> <p>Zbog kompleksnosti obračuna očekivanih kreditnih gubitaka i izloženosti subjektivnoj procjeni, obračun umanjenja vrijednosti kredita i potraživanja je odabran za ključno pitanje u reviziji konsolidovanih finansijskih izvještaja za period koji se završava 31. decembra 2024. godine.</p> <p>Uprava Bankarske Grupe je dala više informacija o primjenjenoj Metodologiji i Metodološkom okviru u napomenama 3.10. Finansijski instrumenti – Priznavanje i odmjeravanje, 3.13 – Obezvredenje kredita i kreditnih plasmana bankama i komitentima, 14 Neto rashodi umanjenja vrijednosti i rezervisanja za očekivane kreditne gubitke, 19 – Krediti i potraživanja po kreditima i 37.2. Kreditni rizik.</p>	<p>Na osnovu procjene rizika, testirali smo obračun očekivanih kreditnih gubitaka i primjenu Metodologije koju Bankarska Grupa koristi i usaglašenosti iste sa zahtjevima MSFI 9 i propisima Agencije za bankarstvo Republike Srpske, kao i pretpostavki koje su korištene za izradu metodologije. Dalje, testirali smo Metodološki okvir koji je primjenjen prilikom konsolidacije.</p> <p>U okviru revizorskog tima, bio je uključen ekspert za ocjenu Metodologije koju Bankarska Grupa koristi i usaglašenosti iste sa zahtjevima MSFI 9 i propisima Agencije za bankarstvo Republike Srpske.</p> <p>Stekli smo razumijevanja kontrolnog okruženja i internih kontrola koje je uspostavila Uprava u procesu umanjenja vrijednosti za očekivane kreditne gubitke, uključujući korištene aplikacije i informacione alate tehnologije i pripadajuće interne kontrole.</p> <p>Procijenili smo i testirali dizajn, implementaciju i operativnu efikasnost ključnih kontrola za identifikaciju izloženosti sa značajnim povećanjem kreditnog rizika. Procijenili smo i testirali kriterijume za faze (Stage-ove) u koje se svrstavaju izloženosti sa povećanim kreditnim rizikom od trenutka odobravanja do trenutka izvještavanja.</p> <p>Na bazi uzorka provjerili smo obračun koji je Bankarska Grupa izvršila za očekivane kreditne gubitke za kredite koji su obezvrijeđeni na grupnoj osnovi.</p> <p>Na bazi uzorka testirali smo pojedinačno značajne kreditne izloženosti kako bismo procijenili rezervisanja za očekivane kreditne gubitke gdje je vršeno individualno umanjenje vrijednosti.</p> <p>Na bazi uzorka provjerili smo kriterije koji su bili osnov za određivanje da li je obezvredjenje nastalo i da li su postojali uslovi za izračun na individualnoj osnovi. Na uzorku koji je testiran potvrdili smo kriterijume koje su bili osnov za individualnu procjenu, odnosno potvrdili smo da su promjene koje su nastale kod dužnika, adekvatno procijenjene.</p> <p>Razmatrali smo pretpostavke Uprave, uključujući procjene budućih novčanih tokova, procjenu vrijednosti pripadajućih kolaterala i procjene nadoknadvosti istih.</p> <p>Procijenili smo modele koji se koriste za mjerenje očekivanih kreditnih gubitaka, razumnost pretpostavki, te potpunost i tačnost podataka koje je Bankarska grupa koristila za procjenu umanjenja vrijednosti po kreditima koji imaju slične karakteristike u pogledu kreditnog rizika. Na bazi uzorka testirali smo primjenu Odluke o upravljanju kreditnim rizikom.</p>

Odgovornosti Uprave i Nadzornog odbora za konsolidovane finansijske izvještaje

Uprava Bankarske grupe je odgovorna za sastavljanje i fer prikazivanje konsolidovanih finansijskih izvještaja u skladu sa zakonskom i računovodstvenom regulativom primjenjivom na banke Republike Srpske i za one interne kontrole za koje Uprava Bankarske Grupe utvrdi da su neophodne i koje omogućavaju sastavljanje konsolidovanih finansijskih izvještaja koji ne sadrže pogrešne informacije od materijalnog značaja, nastale usljed pronevjere ili greške.

U sastavljanju konsolidovanih finansijskih izvještaja, Uprava je odgovorna za procjenjivanje sposobnosti Bankarske Grupe da nastavi s poslovanjem po vremenski neograničenom poslovanju, objavljivanje, ako je primjenjivo, pitanja povezanih s vremenski neograničenim poslovanjem i korištenjem računovodstvene osnove utemeljene na vremenskoj neograničenosti poslovanja, osim ako menadžment ili namjerava likvidirati Bankarsku Grupu ili prekinuti poslovanje ili nema realne alternative nego da to učini. Nadzorni odbor je odgovoran za nadziranje procesa finansijskog izvještavanja koje je ustanovila Uprava.

Odgovornosti revizora za reviziju konsolidovanih finansijskih izvještaja

Naši ciljevi su steći razumno uvjerenje o tome jesu li konsolidovani finansijski izvještaji, kao cjelina, bez značajnog pogrešnog prikaza usljed prevare ili pogreške i izdati revizorov izvještaj koji uključuje naše mišljenje. Razumno uvjerenje je viši nivo uvjerenja, ali nije garancija da će revizija u skladu sa Međunarodnim standardima revizije uvijek otkriti značajno pogrešno prikazivanje kada ono postoji. Pogrešni prikazi mogu nastati usljed prevare ili pogreške i smatraju se značajnim ako se razumno može očekivati da, pojedinačno ili u zbiru, utiču na ekonomske odluke korisnika donijete na osnovu tih konsolidovanih finansijskih izvještaja.

Kao sastavni dio revizije u skladu s MRevS-ima, stvaramo profesionalne prosudbe i održavamo profesionalni skepticizam tokom revizije. Mi takođe:

- prepoznamo i procjenjujemo rizike značajnog pogrešnog prikaza konsolidovanih finansijskih izvještaja, zbog prevare ili pogreške, oblikujemo i obavljamo revizijske postupke kao reakciju na te rizike i pribavljamo revizijske dokaze koji su dostatni i primjereni da osiguraju osnovu za naše mišljenje. Rizik neotkrivanja značajnog pogrešnog prikaza nastalog usljed prevare je veći od rizika nastalog usljed pogreške, jer prevara može uključiti tajne sporazume, krivotvorenje, namjerno ispuštanje, pogrešno prikazivanje ili zaobilaženje internih kontrola;
- stičemo razumijevanje internih kontrola relevantnih za reviziju kako bismo oblikovali revizijske postupke koji su primjereni u datim okolnostima, ali ne i za svrhu izražavanja mišljenja o učinkovitosti internih kontrola Bankarske Grupe;
- ocjenjujemo primjerenost korištenih računovodstvenih politika, razumnost računovodstvenih procjena i povezanih objava koje je stvorila Uprava Bankarske Grupe;
- zaključujemo o primjerenosti korištenja računovodstvene osnove utemeljene na vremenskoj neograničenosti poslovanja i, temeljno na pribavljenim revizijskim dokazima, zaključujemo o tome postoji li značajna neizvjesnost u vezi sa događajima ili okolnostima koji mogu stvarati značajnu sumnju u sposobnost Bankarske grupe da nastavi s poslovanjem po vremenski neograničenom poslovanju. Ako zaključimo da postoji značajna neizvjesnost, od nas se zahtijeva da skrenemo pažnju u našem revizorskom izvještaju na povezane objave u finansijskim izvještajima ili, ako takve objave nisu odgovarajuće, da modifikujemo naše mišljenje. Naši zaključci se temelje na revizijskim dokazima pribavljenim sve do datuma našeg revizorskog izvještaja.
- Međutim, budući događaji ili uslovi mogu uzrokovati da Bankarska Grupa prekine s nastavljanjem poslovanja po vremenski neograničenom poslovanju. ocjenjujemo ukupnu prezentaciju, strukturu i sadržaj finansijskih izvještaja, uključujući i objave, kao i odražavaju li konsolidovani finansijski izvještaji, osnovne transakcije i događaje na način kojim se postiže fer prezentacija.

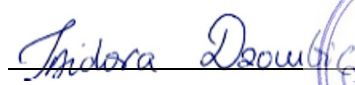
Mi komuniciramo sa Nadzornim odborom u vezi sa, između ostalih pitanja, planiranim obimom i vremenskim rasporedom revizije i važnim revizijskim nalazima, uključujući i sve značajne nedostatke u internim kontrolama koji su otkriveni tokom naše revizije.

Takođe obezbjeđujemo Nadzornom odboru izjavu da se pridržavamo relevantnih etičkih zahtijeva u vezi sa nezavisnošću i da ćemo im saopštiti sve odnose i ostala pitanja za koje se u razumnoj mjeri može očekivati da se odražavaju na našu nezavisnost i, gdje je to primjenljivo, odgovarajuće mjere zaštite.

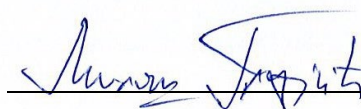
Od pitanja saopštenih Nadzornom odboru, određujemo ona pitanja koja su bila od najvećeg značaja u reviziji konsolidovanih finansijskih izvještaja tekućeg perioda i, shodno tome, predstavljaju ključna pitanja revizije. Mi opisujemo ova pitanja u našem izvještaju revizora, osim ukoliko zakon ili regulativa isključuju javno objelodanjivanje u vezi sa pitanjem ili, kada u izuzetno rijetkim okolnostima, odlučimo da pitanje ne bi trebalo da se saopšti u našem izvještaju zbog toga što se u razumnoj mjeri može očekivati da negativne posljedice saopštavanja prevaziđu korist za javni interes od saopštavanja tog pitanja.

Partner na revizorskom angažmanu čiji je rezultat ovaj izvještaj nezavisnog revizora je Miloš Grujić
Ovlašćeni revizor.

Grant Thornton d.o.o. Banja Luka
Banja Luka, 30. april 2025. godine

Isidora Džombić

Managing Partner – Direktor
Grant Thornton d.o.o. Banja Luka

Miloš Grujić

Ovlašćeni revizor
Grant Thornton d.o.o. Banja Luka

KONSOLIDOVANI IZVJEŠTAJ O UKUPNOM REZULTATU (BILANS USPJEHA)Za godinu koja se završila 31. decembra
(U hiljadama BAM)

	<i>Napomena</i>	2024. 000 BAM	2023. 000 BAM
Prihodi od kamata	6	184.499	155.780
Rashodi od kamata	7	(32.655)	(22.295)
Neto prihodi od kamata		151.844	133.485
Prihodi od naknada i provizija	8	89.291	81.667
Rashodi od naknada i provizija	9	(31.565)	(30.021)
Neto prihodi po osnovu naknada i provizija		57.726	51.646
Neto prihod od kursnih razlika	10	6.826	6.508
Ostali operativni prihodi	11	15.910	15.988
Operativni i ostali rashodi	12	(93.897)	(95.100)
Obezbvredjenje sredstava stečenih naplatom potraživanja	13	-	(11)
Dobit prije umanjnja vrijednosti i rezervisanja		138.409	112.516
Neto rashodi umanjnja vrijednosti i rezervisanja za očekivane kreditne gubitke	14	(18.346)	(27.452)
Dobit prije oporezivanja		120.063	85.064
Porez na dobit	15	(9.351)	(7.981)
Dobit tekuće godine		110.712	77.083
Ostali ukupni rezultat u periodu, neto od poreza			
<i>Stavke koje mogu biti naknadno reklasifikovane u dobitke ili gubitke:</i>			
- Dobitak / (gubitak) po osnovu promjene finansijske imovine po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat		140	1.767
Ostali ukupan rezultat za obračunski period		110.852	78.850
Zarada po akciji	30	0,60	0,44

Napomene na narednim stranicama čine sastavni dio ovih konsolidovanih finansijskih izvještaja

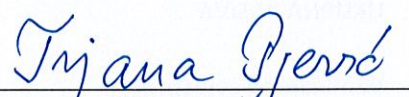
Ovi finansijski izvještaji su usvojeni od strane Uprave Banke, dana 22. aprila 2025. godine.

Potpisano u ime Nove banke a.d. Banja Luka:

Siniša Adžić
Predsjednik Uprave Banke

Jasna Zrilić
Član Uprave Banke

Tijana Pjević
Direktor sektora za finansijske i računovodstvo

KONSOLIDOVANI IZVJEŠTAJ O FINANSIJSKOM POLOŽAJU (BILANS STANJA)

Na dan 31. decembra

(U hiljadama BAM)

	<i>Napomena</i>	2024. 000 BAM	2023. 000 BAM
AKTIVA			
Novčana sredstva i računi depozita kod depozitnih institucija	16	637.780	610.852
Obavezna rezerva kod Centralne Banke	17	368.001	346.320
Finansijska imovina po amortizovanom trošku	18a	394.008	335.604
Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	18b	19.768	15.217
Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	18c	154.418	263.859
Plasmani drugim bankama		233	608
Kredit i potraživanja po kreditima	19	2.588.005	2.391.340
Materijalna imovina	20	58.214	55.210
- Nekretnine i oprema	20a	41.120	41.069
- Sredstva sa pravom korištenja	20b	12.616	9.575
- Investicione nekretnine	20c	4.478	4.566
Nematerijalna imovina	21	5.973	5.720
Sredstva stečena naplatom potraživanja	22	277	117
Ostala potraživanja i razgraničenja	23	77.776	47.187
Odložena poreska sredstva	15	111	109
UKUPNA AKTIVA		4.304.564	4.072.143
PASIVA			
Obaveze			
Depoziti komitenata	24	3.235.041	3.127.546
Obaveze po uzetim kreditima	25	369.526	370.496
Rezervisanja na stavke vanbilansa	26	7.473	5.611
Rezervisanja za potencijalne obaveze	27	2.833	3.952
Ostale obaveze i razgraničenja	28	96.596	51.443
Odložene poreske obaveze	15	571	480
Subordinirani dug (dopunski kapital)	29	37.600	37.600
Ukupno obaveze		3.749.640	3.597.128
Kapital			
Akcijski kapital	30	184.638	184.638
Rezerve iz dobiti		15.903	11.895
Revalorizacione rezerve		(4.768)	(3.631)
Neraspoređena dobit		359.151	282.113
Ukupan kapital		554.924	475.015
UKUPNA PASIVA		4.304.564	4.072.143
Vanbilansna evidencija	31	769.049	674.796

Napomene na narednim stranicama čine sastavni dio ovih konsolidovanih finansijskih izvještaja

KONSOLIDOVANI IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA NA KAPITALU

Za godinu koja se završila 31. decembra

(U hiljadama BAM)

	Akcijski kapital obične akcije	Rezerve iz dobiti	Neraspoređena dobit	Revalorizacione rezerve	Ukupno
Stanje na dan 01.01.2023. godine	184.638	9.348	207.785	(4.233)	397.538
Raspored dobiti (napomena 30):					
- Prenos na zakonske rezerve	-	2.547	(2.547)	-	-
Dobit tekuće godine	-	-	77.083	-	77.083
Ostali dobiti i gubici u periodu, neto od poreza:					
- Nerealizovani dobitak/gubitak po osnovu promjene fer vrijednosti finansijske imovine po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat i revalorizacionih rezervi za osnovna sredstva	-	-	(208)	718	510
- Odložena poreska sredstva na finansijsku imovinu po fer vrijednosti kroz ostali ukupan rezultata	-	-	-	(3)	(3)
- Ispravka vrijednosti finansijske imovine po fer vrijednost kroz ostali ukupni rezultat	-	-	-	(113)	(113)
Stanje na dan 31.12.2023. godine	184.638	11.895	282.113	(3.631)	475.015
Stanje na dan 01.01.2024. godine	184.638	11.895	282.113	(3.631)	475.015
Raspored dobiti (napomena 30):					
- Prenos na zakonske rezerve	-	4.008	(4.008)	-	-
- Prenos na obaveze za isplatu dobiti	-	-	(30.000)	-	(30.000)
Dobit tekuće godine	-	-	110.712	-	110.712
Ostali dobiti i gubici u periodu, neto od poreza:					
-Nerealizovani dobitak/gubitak po osnovu promjene fer vrijednosti finansijske imovine po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat i revalorizacionih rezervi za osnovna sredstva	-	-	334	(1.047)	(713)
-Odložena poreska sredstva na finansijsku imovinu po fer vrijednosti kroz ostali ukupan rezultata	-	-	-	(7)	(7)
- Ispravka vrijednosti finansijske imovine po fer vrijednost kroz ostali ukupni rezultat	-	-	-	(83)	(83)
Stanje na dan 31.12.2024. godine	184.638	15.903	359.151	(4.768)	554.924

Napomene na narednim stranicama čine sastavni dio ovih konsolidovanih finansijskih izvještaja

KONSOLIDOVANI IZVJEŠTAJ O TOKOVIMA GOTOVINE

Za godinu koja se završila 31. decembra

(U hiljadama BAM)

	2024. 000 BAM	2023. 000 BAM
Novčani tokovi iz poslovnih aktivnosti		
Prilivi od kamata i slični prihodi po efektivnoj kamatnoj stopi	160.732	138.894
Odlivi od kamata i slični rashodi po efektivnoj kamatnoj stopi	(31.515)	(15.645)
Prilivi od naknada i provizija	88.426	91.620
Odlivi od naknada i provizija	(15.083)	(28.648)
Prilivi od naplate prethodno otpisanih potraživanja za date kredite i kamate	5.656	3.224
Odlivi po osnovu plaćanja zaposlenicima i dobavljačima	(111.907)	(91.639)
Ostali prilivi iz poslovnih aktivnosti	2.266	4.381
Plaćeni porez na dobit	(9.519)	(6.891)
Novčani prilivi/(odlivi) prije promjena na poslovnim sredstvima i obavezama	89.056	95.296
Novčani tokovi iz aktivnosti investiranja		
Neto (povećanje)/smanjenje obavezne rezerve kod CB	(21.707)	(27.354)
Neto (povećanje)/smanjenje depozita kod drugih banaka	(20.076)	-
Neto (povećanje)/smanjenje kredita i potraživanja od klijenata	(197.304)	(243.258)
Neto (povećanje)/smanjenje ostalih sredstava i potraživanja	443	(6.443)
Neto povećanje/(smanjenje) depozita od banaka i drugih fin. Institucija	40.104	31.710
Neto povećanje/(smanjenje) depozita od klijenata	68.584	82.587
Neto povećanje/(smanjenje) ostalih fin. obaveza po amort. trošku	(42)	18
Neto povećanje/(smanjenje) ostalih obaveza	(1.382)	(811)
Neto novčani prilivi/(odlivi) iz poslovnih aktivnosti	(42.324)	(68.255)
Novčani tokovi iz aktivnosti investiranja		
Sticanje dužničkih instrumenata po FV kroz OSD	(4.400)	(57.896)
Prilivi od otuđenja dužničkih instrumenata po FV kroz OSD	115.068	211.306
Sticanje finansijskih sredstava po amortizovanoj vrijednosti	(80.217)	(267.871)
Prilivi od otuđenja finansijskih sredstava po amortizovanoj vrijednosti	21.684	1.974
Sticanje nekretnina, postrojenje i opreme	(4.551)	(5.490)
Prilivi od otuđenja nekretnina, postrojenja i opreme	-	1.370
Sticanje nematerijalnih sredstava	(1.997)	(2.967)
Sticanje udjela u pridruženim subjektima	-	-
Prilivi od otuđenja udjela u zavisnim subjektima	-	-
Primljene dividende	151	218
Ostali prilivi iz aktivnosti investiranja	20.816	43
Ostali odlivi iz aktivnosti investiranja	-	-
Neto novčani prilivi/(odlivi) iz aktivnosti investiranja	66.554	(119.313)
Novčani tokovi iz aktivnosti finansiranja		
Prilivi od izdavanja običnih akcija / uplate vlasničkih udjela		136
Otkup sopstevnih akcija		-
Prilivi od kredita od drugih finansijskih institucija	44.634	83.890
Otplate glavnice kredita od drugih finansijskih institucija	(45.607)	(54.794)
Ostali odlivi iz aktivnosti finansiranja	(4.673)	(3.263)
Neto novčani prilivi iz aktivnosti finansiranja	(5.646)	25.969
Neto (smanjenje)/povećanje novca i novčanih ekvivalenata	18.584	(161.599)
Novčana sredstva i novčani ekvivalenti na početku perioda	614.112	768.582
Efekti promjene deviznih kurseva novčanih sredstava i novčanih ekvivalenata	6.629	7.129
	639.325	614.112
Novčana sredstva i novčani ekvivalenti na kraju perioda – bruto		
Ispravke vrijednosti na novčana sredstva i novčane ekvivalente	(1.545)	(3.260)
Novčana sredstva i novčani ekvivalenti na kraju perioda – neto (napomene 16)	637.780	610.852

Napomene na narednim stranicama čine sastavni dio ovih konsolidovanih finansijskih izvještaja

1. OSNOVNE INFORMACIJE

Nova Banka a.d. Banja Luka (u daljem tekstu: „Banka“) je osnovana u oktobru 1992. godine i upisana u sudski registar rješenjem Osnovnog suda u Bijeljini br. Fi-292/92, pod nazivom Eksim banka a.d. Bijeljina. Rješenjem Osnovnog suda u Bijeljini br. Fi-352/94 iz jula 1994. godine izvršena je promjena naziva Banke u Eksport-import Banka a.d. Bijeljina, dok je Rješenjem Osnovnog suda u Bijeljini br. Fi-598/99 od 17. juna 1999. godine izvršen upis promjene naziva Banke u Nova banka a.d. Bijeljina. Banka je u 2007. godini Rješenjem Osnovnog suda u Banjoj Luci promijenila sjedište i posluje pod nazivom Nova banka a.d. Banja Luka.

U decembru 2002. godine, Skupština Banke je donijela odluku o statusnoj promjeni pripajanja Agroprom Banke a.d. Banja Luka, a od 01. januara 2003. godine Agroprom Banka a.d. Banja Luka posluje u sastavu Banke.

Banka je registrovana u Republici Srpskoj za obavljanje svih bankarskih poslova: depozitne poslove, kreditne poslove, garancijske poslove, poslove sa efektivom, devizne i mjenjačke poslove, emisione i depo-poslove, poslove platnog prometa, poslove posredovanja u trgovini hartijama od vrijednosti, kupovinu i naplatu potraživanja i druge bankarske i finansijske poslove u skladu sa Zakonom o bankama Republike Srpske.

Banka posluje preko Centrale sa sjedištem u Banjoj Luci i trinaest filijala koje su locirane u Bijeljini, Banjoj Luci, Istočnom Sarajevu, Zvorniku, Brčkom, Trebinju, Doboju, Sarajevu, Tuzli, Mostaru, Foči, Prijedoru i Mrkonjić Gradu i posebnog organizacionog dijela za trgovanje hartijama od vrijednosti – Broker Nova.

Sjedište Banke je u Ulici Kralja Alfonsa XIII broj 37 A, Banja Luka.

Na dan 31.12.2024. godine većinski vlasnik Banke je preduzeće MG Mind doo sa 99,70% učešća u kapitalu (31.12.2023: 99,12%). MG Mind d.o.o. Mrkonjić Grad radi konsolidaciju finansijskih izvještaja na nivou Grupe, uključujući sva pravna lica koja čine Grupu.

U maju 2022. godine Banka je postala većinski vlasnik Sberbank a.d. Banja Luka, koja ovom promjenom prestaje da bude dio bankarske grupe, na čijem čelu je bila Sberbank Europe AG Beč, i postaje dio domaće bankarske grupe, bez povezanosti sa prethodnim akcionarima. Usljed novih okolnosti Sberbanka a.d. Banja Luka, u mjesecu maju je promijenila ime u ATOS bank a.d. Banja Luka (u daljem tekstu: „zavisno pravno lice“).

Na dan 31. decembra 2024. godine, Banka je matično društvo grupe koju čine Banka i sledeće zavisno pravno lice (zajedno u daljem tekstu: „Bankarska grupa“):

Zavisna pravna lica	Zemlja	31. decembra 2024.
		% vlasništva
ATOS bank a.d. Banja Luka	Republika Srpska, BiH	100,00%

ATOS bank a.d. Banja Luka – zavisni entitet je registrovan u Republici Srpskoj za obavljanje kreditnih i depozitnih poslova u zemlji i inostranstvu, te poslova platnog prometa. U skladu sa propisima Republike Srpske, dužna je da posluje na principima likvidnosti, solventnosti i rentabilnosti.

Na dan 31. decembar 2024. godine Bankarska grupa je imala 1.112 radnika (31. decembra 2023. godine: 1.067 radnika).

1. OSNOVNE INFORMACIJE (nastavak)

Na dan izdavanja izvještaja Nadzorni odbor, Upravu Banke i Odbor za reviziju čine sljedeći članovi:

Nadzorni odbor:

Goran Radanović	Predsjednik Nadzornog odbora	12.05.2023-12.05.2027.	Nezavisan član
Ljupko Miletić	Član Nadzornog odbora	12.05.2023-12.05.2027.	
Aleksandar Kesić	Član Nadzornog odbora	12.05.2023-12.05.2027.	Nezavisan član
Miloš Vujnović	Član Nadzornog odbora	12.05.2023-12.05.2027.	Nezavisan član
Avram Milenković	Član Nadzornog odbora	12.05.2023-12.05.2027.	Nezavisan član

Uprava:

Siniša Adžić	Predsjednik Uprave Banke	01.01.2023-20.12.2026.	
Jasna Zrilić	Član Uprave Banke	01.01.2023-20.12.2026.	
Nenad Nenadić	Član Uprave Banke	01.01.2023-20.12.2026.	
Mladen Čulić	Član Uprave Banke	01.01.2023-20.12.2026.	
Boris Dragić	Član Uprave Banke	01.01.2023-20.12.2026.	

Odbor za reviziju:

Mile Banika	Predsjednik Odbora za reviziju	19.06.2023-19.06.2027.	Nezavisan član
Radmila Bajić	Član Odbora za reviziju	19.06.2023-19.06.2027.	
Aleksandra Grčić	Član Odbora za reviziju	19.06.2023-29.02.2024.	Nezavisan član
Dragan Čulić	Član Odbora za reviziju	01.03.2024-19.06.2027.	

1.OSNOVNE INFORMACIJE (nastavak)

1.1. Kupovina Atos bank a.d. Banja Luka od strane Nove banke a.d. Banja Luka

Uslijed dešavanja na geopolitičkoj sceni izazvanih sukobima između Ukrajine i Rusije, te ekonomskih i finansijskih sankcija koje su Sjedinjene Američke Države, Evropska unija i druge zemlje preduzele prema Rusiji, Evropska centralna banka je ocijenila da „Sberbank Europe“ AG ne može ili vjerovatno neće moći nastaviti poslovanje usljed značajnog odliva depozita koji vode i koji će dovesti do potpunog narušavanja njene likvidonosne pozicije, što je potvrdio i jedinstveni sanacijski mehanizam.

Agencija za bankarstvo Republike Srpske donijela je dana 01.03.2022. godine, odluku o pokretanju postupka restrukturiranja nad „Sberbank“ a.d. Banja Luka. U cilju očuvanja stabilnosti finansijskog sistema i zaštite sredstava klijenata i deponenata, zaključno sa 02.03.2022. godine, usvojen je plan restrukturiranja kroz prodaju akcija, a na osnovu ponude dostavljene od strane „Nova banka“ a.d. Banja Luka.

Dana 30.03.2022. godine, na osnovu Odluke o pokretanju postupka restrukturiranja nad „Sberbank“ a.d. Banja Luka broj D-4/22 od 01.03.2022. godine, Odluke o primjeni instrumenata restrukturiranja nad „Sberbank“ a.d. Banja Luka broj D-5/22 od 02.03.2022. godine i Rješenja o prodaji akcija „Sberbank“ a.d. Banja Luka u restrukturiranju broj 01-405/22 od 08.03.2022, zaključen je Ugovor o kupoprodaji između kupca „Nova banka“ a.d. Banja Luka i prodavca Agencije za bankarstvo Republike Srpske.

Predmet ovog Ugovora je bila prodaja 61.974 redovnih akcija emitenta „Sberbank“ a.d. Banja Luka u restrukturiranju, nominalne vrijednosti 1.000 BAM, koje su u vlasništvu „Sberbank Europe“ AG, sa sjedištem u Beču, Austrija i koje predstavljaju 99,64% vlasništva nad kapitalom, odnosno 99,64% učešća u glasačkim pravima „Sberbank“ a.d. Banja Luka. 0,36% akcija ATOS bank se odnosi na otkupljene sopstvene (trezorske) akcije, tako da kao rezultat sticanja nije priznat nikakav manjinski interes. Kupoprodajna cijena i svi pripadajući troškovi kupovine plaćeni su iz vlastitih sredstava Nove banke a.d. Banja Luka, te nije bilo aranžmana o nepredviđenim naknadama. Obzirom da je banka kupljena u vrlo kratkom roku tokom procesa rješavanja, troškovi akvizicije nisu bili značajni.

Transakcija je zaključena 03.05.2022. godine, a nakon toga je Agencija za bankarstvo Republike Srpske izdala saopštenje za javnost u kome je navedeno da je proces prodaje akcija „Sberbank“ a.d. Banja Luka okončan i da je novi vlasnik postala „Nova Banka“ a.d. Banja Luka.

Banka je 23.05.2022. godine promijenila poslovno ime „Sberbank“ a.d. Banja Luka u „Atos Bank“ a.d. Banja Luka, te nastavila da neometano pruža proizvode i usluge svojim klijentima u 27 poslovnica.

Obe banke su nastavile da posluju kao dva odvojena poslovna subjekta u skladu sa propisima koji regulišu rad banaka na teritoriji Republike Srpske i Bosne i Hercegovine. Banke su u obavezi da poštuju interna i eksterna ograničenja koja su postavljena zakonskom regulativom i internim dokumentima, dok se ograničenja bankarske grupe prate na konsolidovanom nivou i o istom se izvještavaju nadležna tijela u banci i Agencija za bankarstvo RS.

Nakon izvršene transakcije, banka je uradila procjenu fer vrijednosti ulaganja u „Atos bank“ a.d. Banja Luka, pri čemu je primjenjen Prinosni pristup tj. Metoda diskontovanih novčanih tokova (DCF) za procjenu kreditnog portfolija Banke (PL). Prema metodu diskontovanih novčanih tokova, vrijednost kredita je zasnovana na sadašnjoj vrijednosti novčanih tokova za koje se može očekivati da će biti generisani u budućnosti od datih kredita (na osnovu procjenjenih ugovorenih tokova gotovine).

1.OSNOVNE INFORMACIJE (nastavak)**1.1.Kupovina Atos bank a.d. Banja Luka od strane Nove banke a.d. Banja Luka**

Stanje potraživanja i obaveza ATOS banke na dan 30.04.2022. godine data je u sledećoj tabeli, uvažavajući procjenu koja je rađena za potrebe izrade konsolidovanog izvještaja:

	30.04.2022.
	000 BAM
AKTIVA	
Novčana sredstva i računi depozita kod depozitnih institucija	167.698
Obavezna rezerva kod Centralne Banke	70.866
Hartije od vrijednosti	17.939
Kreditni i potraživanja po kreditima	615.846
Nekretnine, oprema i sredstva sa pravom korištenja	16.562
Nematerijalna imovina	3.677
Ostala imovina	12.736
Odložena poreska sredstva	38
Osnovna sredstva namijenjena prodaji	619
UKUPNA AKTIVA	905.981
PASIVA	
Obaveze	
Depoziti komitenata	670.856
Obaveze po uzetim kreditima	57.425
Ostale obaveze	19.308
Tekuća poreska sredstva	598
Odložena poreska obaveza	549
Rezervisanja	3.103
Ukupno obaveze	751.839
Neto imovina	154.142
Iznos transakcije	11.007
Dobitak od povoljne kupovine (negativni goodwill)	143.135

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PRIKAZIVANJE KONSOLIDOVANIH FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA I RAČUNOVODSTVENI METOD

2.1. Izjava o usaglašenosti

Konsolidovani finansijski izvještaji za godinu koja se završila 31. decembra 2024. godine uključuju finansijske izvještaje Nove banke a.d. Banja Luka i ATOS bank a.d. Banja Luka. Nova banka a.d. Banja Luka i Atos bank a.d. Banja Luka su pripremile pojedinačne finansijske izvještaje koji su revidirani do dana izdavanja konsolidovanih finansijskih izvještaja.

Konsolidovani finansijski izvještaji Bankarske grupe pripremljeni su u skladu sa zakonskom računovodstvenom regulativom primjenjivom na banke u Republici Srpskoj („RS“), koja se zasniva na Zakonu o računovodstvu i reviziji RS, Zakonu o bankama RS i podzakonskim propisima Agencije za bankarstvo RS donesenim na osnovu pomenutih zakona („ABRS“):

- Zakon o računovodstvu i reviziji RS propisuje pripremu finansijskih izvještaja u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja („MSFI“).
- Zakon o bankama RS propisuje pripremu godišnjih finansijskih izvještaja u skladu sa prethodno pomenutim Zakonom o računovodstvu i reviziji RS, ovim zakonom, te podzakonskim aktima donesenim na osnovu oba zakona.
- Odluka o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka;
- Odluka o sistemu upravljanja u Banci;
- Odluka o upravljanju rizikom likvidnosti;
- Odluka o izračunavanju kapitala banaka;
- Odluka o poslovanju banaka sa licima u posebnoj odnosu sa bankom;
- Odluka o velikim izloženostima;
- Odluka o upravljanju kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi;
- Odluka o minimalnim standardima za upravljanje deviznim rizikom banaka;
- Odluka o zahtjevima na konsolidovanoj osnovi za bankarsku grupu.

2.2. Osnove vrednovanja i sastavljanja konsolidovanih finansijskih izvještaja

Zavisna društva

Svi iznosi imovine, obaveza, kapitala, prihoda, rashoda i tokova gotovine koji su nastali iz međusobnih transakcija članica Bankarske grupe su u potpunosti eliminisani prilikom konsolidacije.

U skladu sa odredbama IFRS 10, „Konsolidovani finansijski izvještaji“, kontrola konsolidovanog zavisnog pravnog lica od strane Banke se postiže ukoliko Banka:

- 1) ima moć nad više od polovine glasačkih prava na osnovu sporazuma sa ostalim investitorima upravljanja nad subjektom,
- 2) ima moć upravljanja finansijskim i poslovnim politikama entiteta na osnovu Statuta ili sporazuma,
- 3) ima moć imenovanja ili opoziva većine članova Nadzornog odbora, a kontrola nad entitetom je u rukama tog odbora.
- 4) ima moć većinskog glasanja na sastancima Nadzornog odbora, a kontrola nad entitetom je u rukama tog odbora.

Banka vrši ponovnu analizu da li zaista kontroliše zavisno pravno lice ukoliko dođe do određenih činjenica i okolnosti koje daju naznaku da je bilo koji od prethodna četiri elementa kontrole promjenjen. Kada Banka ima manje od potrebne proste većine glasačkih prava, Banka može da ima kontrolu nad zavisnim pravnim licem ukoliko su ta glasačka prava dovoljna da daju praktičnu mogućnost Banci da jednostrano usmjerava poslovne aktivnosti zavisnog pravnog lica.

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PRIKAZIVANJE KONSOLIDOVANIH FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA I RAČUNOVODSTVENI METOD (nastavak)

2.2. Osnove vrednovanja i sastavljanja konsolidovanih finansijskih izvještaja (nastavak)

Konsolidacija zavisnog pravnog lica počinje od trenutka uspostavljanja kontrole Banke nad zavisnim pravnim licem i prestaje kad Banka izgubi tu kontrolu. Odnosno, prihodi i rashodi zavisnog pravnog lica se uključuju u konsolidovani izvještaj o dobitku i gubitku i ostalom ukupnom rezultatu od datuma kada je Banka stekla kontrolu nad zavisnim pravnim licem do datuma kada je Banka izgubilo kontrolu nad zavisnim pravnim licem.

Obzirom da Banka ima udio u zavisnom pravnom licu, primjenjuje se postupak potpune konsolidacije uz primjenu metode sticanja.

Konsolidovani finansijski izvještaji Bankarske grupe su pripremljeni po načelu nabavne vrijednosti (istorijskog troška), izuzev ako nije drugačije naznačeno u računovodstvenim politikama u nastavku. Istorijski trošak je generalno zasnovan na fer vrijednosti naknade plaćene u zamjenu za robu i usluge.

Fer vrijednost je cijena koju bi primili od prodaje imovine ili platili za prenos obaveza u uobičajenoj transakciji između tržišnih učesnika na dan vrednovanja, bez obzira da li je ta cijena direktno provjerljiva ili procijenjena korišćenjem drugih tehnika vrednovanja. Prilikom procjenjivanja fer vrijednosti imovine ili obaveza, Bankarska grupa uzima u obzir one karakteristike imovine ili obaveza koje bi uzeli u obzir i drugi učesnici na tržištu prilikom određivanja cijene imovine ili obaveza na datum vrednovanja.

Bankarska grupa je prilikom sastavljanja izvještaja o tokovima gotovine koristila direktni metod izvještavanja o tokovima gotovine.

2.3. Funkcionalna valuta i valuta prezentacija

Iznosi u priloženim konsolidovanim finansijskim izvještajima su izraženi u hiljadama Konvertibilnih maraka (BAM), ako nije drugačije navedeno. Konvertibilna marka predstavlja funkcionalnu i zvaničnu izvještajnu valutu u Republici Srpskoj i Bosni i Hercegovini.

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PRIKAZIVANJE KONSOLIDOVANIH FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA I RAČUNOVODSTVENI METOD (nastavak)

2.4. Uticaj i primjena novih i revidiranih Međunarodnih standarda za finansijsko izvještavanje ("MSFI") i Međunarodnih računovodstvenih standarda ("MRS")

Primjena novih i izmjena postojećih standarda, koji su stupili na snagu

Na dan odobravanja ovih konsolidovanih finansijskih izvještaja, sledeći standardi i izmjene postojećih standarda su u primjeni:

- MRS 1 „Prezentacija finansijskih izvještaja“ dopuna klasifikacije dugoročnih i kratkoročnih obaveza (1. januar 2024. godine);
- MRS 1 „Prezentacija finansijskih izvještaja“ dopuna kratkoročne obaveze i kovenante (1. januar 2024. godine);
- MRS 7 „Izveštaj o tokovima gotovine“ i MSFI 7 „Finansijski instrumenti – Objelodanjivanja“ – Dopune aranžmani finansiranja od strane dobavljača (1. januar 2024. godine);
- MSFI 16 „Lizing“ – Dopuna obaveza po osnovu najma u transakcijama prodaje i povratnog lizinga (1. januar 2024. godine).

Primjena gore navedenih novih standarda, izmjena postojećih standarda i tumačenja, nije imala uticaja na konsolidovane finansijske izvještaje Banke.

Novi standardi i izmjene postojećih standarda koji su izdati, a još nisu u primjeni

Na dan odobravanja ovih konsolidovanih finansijskih izvještaja, sljedeći standardi i izmjene postojećih standarda, kao i nova tumačenja su bili izdati, ali nisu postali efektivni:

- MRS 21 „Efekti promjene deviznih kurseva“ – nedostatak razmjenjivosti (1. januar 2025. godine);
- MSFI 9 „Finansijski instrumenti“ MSFI 7 „Finansijski instrumenti – Objelodanjivanja“ (1. januar 2026. godine);
- MSFI 18 „Prezentacije i objelodanjivanja u finansijskim izvještajima“ (1. januar 2027. godine).
- MSFI 19 Podružnice bez javne odgovornosti: Objelodanjivanja, od 01. januara 2027. godine.

Bankarska grupa je izabrala da ne usvoji ove nove standarde i izmjene postojećih standarda prije nego što oni stupe na snagu. Bankarska grupa predviđa da usvajanje ovih novih standarda i izmjena postojećih standarda neće imati značajan uticaj na konsolidovane finansijske izvještaje Bankarske grupe u periodu inicijalne primjene.

2.5. Usporedne finansijske informacije

Usporedne podatke čine konsolidovani finansijski izvještaji Bankarske grupe na dan 31. decembar 2023. godine i za godinu koja se završila na taj dan.

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PRIKAZIVANJE KONSOLIDOVANIH FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA I RAČUNOVODSTVENI METOD (nastavak)

2.6. Stalnost poslovanja

Bankarska grupa je procijenila sposobnost Banke i zavisnog pravnog lica da nastave poslovanje u skladu sa "going concern" principom i zadovoljni su što Bankarska grupa raspoláže sa resursima da nastavi poslovanja u doglednoj budućnosti. U toku 2024. godine Bankarska grupa nije imala problema sa likvidnošću i sve svoje obaveze je izvršavala u predviđenim rokovima. Osim toga, rukovodstvo oba društva nije svjesno bilo kakve materijalne neizvjesnosti koje bi mogle da dovedu do značajne sumnje na sposobnost Banke da nastavi poslovanje. Zbog toga, konsolidovani finansijski izvještaji su izrađeni u skladu sa "going concern" principom.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE

3.1 Prihodi i rashodi od kamata

Prihodi i rashodi od kamata priznaju se u bilansu uspjeha primjenom metode efektivne kamatne stope. Efektivna kamatna stopa je stopa koja diskontuje buduće gotovinske isplate, ili primanja tokom očekivanog perioda trajanja finansijskog sredstva, ili obaveze, ili prema potrebi u kraćem vremenskom periodu na neto knjigovodstvenu vrijednost finansijskog sredstva, ili finansijske obaveze. Prilikom obračuna efektivne kamatne stope, Bankarska grupa procjenjuje buduće novčane tokove uzimajući u obzir sve ugovorene uslove finansijskih instrumenata, ali ne uzimajući u obzir buduće kreditne gubitke koji mogu nastati.

Prihodi i rashodi od kamata, uključujući i zateznu kamatu i ostale prihode i ostale rashode vezane za kamatonosnu aktivu i kamatonosnu pasivu, evidentiraju se u bilansu uspjeha u periodu na koji se odnose u skladu sa načelom uzročnosti prihoda i rashoda i uslovima iz obligacionih odnosa koji su definisani ugovorom Banke i komitenta.

Obračun efektivne kamatne stope uključuje sve naknade i provizije koje su plaćene ili primljene, a koje su sastavni dio efektivne kamatne stope, transakcione troškove i sve druge premije ili diskonte.

Naknada za odobravanje kredita, koja čini dio efektivne kamatne stope, evidentira se u okviru prihoda od kamate, obračunava se i naplaćuje jednokratno unaprijed, razgraničava se i diskontuje tokom perioda trajanja kredita.

Priznavanje prihoda od kamata koje se odnose na neobezvrijeđene plasmane i čija je naplata izvjesna vrši se u potpunosti. Priznavanje prihoda od kamata na plasmane koji su klasifikovani kao sporni ili nenaplativi ili za koje je pokrenut postupak naplate kod suda, vrši se primjenom efektivne kamatne stope na neto vrijednost ovih plasmana. Bankarska grupa nastavlja obračun kamate u cilju evidencije ukupnog potraživanja po osnovu kamata, ali ovako obračunata kamata ne utiče na prihode od kamata već se samo evidentira u vanbilansnoj evidenciji Banke. Prihod od ovih naplaćenih potraživanja po osnovu kamata priznaje se u momentu naplate.

3.2 Prihodi i rashodi od naknada i provizija

Prihodi i rashodi naknada i provizija, izuzev onih koje predstavljaju sastavni dio efektivne kamatne stope, nastali pružanjem, odnosno korišćenjem bankarskih usluga, priznaju se po načelu uzročnosti prihoda i rashoda, odnosno na obračunskoj osnovi i utvrđuju se za period kada su ostvareni, odnosno kada je usluga pružena.

Naknade i provizije uglavnom obuhvataju naknade od poslova unutrašnjeg i ino platnog prometa, kartičnog poslovanja, izdavanja garancija i akreditiva, davanja kredita (prijevremena otplata, monitoring), mjenjačkih poslova, usluga brokerskih i depozitnih poslova i drugih usluga koje Bankarska grupa pruža.

Prihodi od naknada za odobravanje garancija i drugih potencijalnih obaveza razgraničavaju se saglasno periodu trajanja i priznaju u bilansu uspjeha srazmjerno vremenu trajanja.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

3.3 Preračunavanje stranih valuta

Stavke uključene u konsolidovane finansijske izvještaje Bankarske grupe evidentirane su u valuti primarnog ekonomskog okruženja (funkcionalnoj valuti). Konsolidovani finansijski izvještaji prikazani su u hiljadama konvertibilnih maraka (BAM), koja je izvještajna i funkcionalna valuta u Bosni i Hercegovini.

Transakcije u stranoj valuti preračunavaju se u BAM po zvaničnom srednjem kursu Centralne banke Bosne i Hercegovine koji je važio na dan poslovne promjene. Sredstva i obaveze iskazane u stranoj valuti na dan bilansa stanja, preračunati su u BAM po srednjem kursu Centralne banke Bosne i Hercegovine koji je važio na taj dan.

Pozitivne ili negativne kursne razlike nastale prilikom preračuna pozicija bilansa stanja koje su iskazane u stranoj valuti i prilikom poslovnih transakcija u stranoj valuti, evidentirane su u korist ili na teret bilansa uspjeha kao prihodi i rashodi po osnovu kursnih razlika i objelodanjeni su u okviru pozicije neto prihoda/rashoda od kursnih razlika (Napomena 10).

3.3 Preračunavanje stranih valuta (nastavak)

Plasmani u BAM sa ugovorenim valutnom klauzulom u EUR-ima, nisu izloženi deviznom riziku, jer je vrijednost te valute fiksna u odnosu na domaću valutu, te shodno tome Bankarska grupa nema prihode i rashode koji bi nastali prilikom preračunavanja sredstava korišćenjem ugovorene klauzule. Na dan 31. decembra 2024. godine, Bankarska grupa nema plasmane u BAM sa valutnom klauzulom u drugoj valuti izuzev EUR-a.

3.4 Prihod od dividendi

Prihodi od dividendi po osnovu ulaganja u akcije drugih pravnih lica i po osnovu učešća u kapitalu drugih pravnih lica, priznaju se u prihod od dividendi u momentu priliva ekonomske koristi od dividendi. Dividende su prikazane u okviru pozicije „ostali operativni prihodi“.

3.5 Prihodi i rashodi po osnovu hartija od vrijednosti

Neto prihodi od trgovanja obuhvataju dobitke umanjene za gubitke proistekle iz trgovanja finansijskim sredstvima i obavezama uključujući i sve promjene po „fer vrijednosti“ i kursne razlike.

Dobici i gubici po osnovu promjene amortizovane vrijednosti hartija od vrijednosti koje se drže radi trgovanja priznaju se u korist prihoda, odnosno na teret rashoda.

Nerealizovani dobici i gubici po osnovu hartija od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat se knjiže na teret kapitala u okviru revalorizacionih rezervi, umanjениh za odgovarajući porez na dobit, dok se investicija ne proda, naplati ili na drugi način realizuje, ili dok ta investicija nije obezvrijeđena prilikom realizovanja hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju, akumulirani nerealizovani dobitak ili gubitak se transferiše na „neto dobitak ili gubitak perioda“.

3.6 Porez na dobit

3.6.1 Tekući porez na dobit

Oporezivanje dobiti se vrši u skladu sa poreskim propisima Republike Srpske, propisima Federacije Bosne i Hercegovine i propisima Brčko Distrikta, obzirom da Bankarska grupa ostvaruje dobit iz poslovanja u Republici Srpskoj, Federaciji Bosne i Hercegovine i Brčko Distriktu. Bankarska grupa tokom godine porez na dobit plaća u vidu mjesečnih akontacija, čiju visinu utvrđuje na osnovu poreske prijave za prethodnu godinu. Konačna poreska osnovica, na koju se primjenjuje propisana stopa poreza na dobit od 10% utvrđuje poreskim bilansom posebno svaka od članica Bankarske grupe. Poreska osnovica obuhvata dobitak iz bilansa uspjeha usklađen za određene rashode i prihode, saglasno poreskim propisima i može biti umanjena za određene poreske olakšice. Poreski propisi Republike Srpske ne predviđaju mogućnost da se poreski gubici iz tekućeg perioda mogu koristiti kao osnova za povrat poreza plaćenog u prethodnim periodima. Međutim, gubici iz tekućeg perioda iskazani u poreskom bilansu mogu se koristiti za umanjene poreske osnovice budućih obračunskih perioda, ali ne duže od pet godina.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

3.6 Porez na dobit (nastavak)

3.6.2 Odloženi porezi

Odloženi porezi na dobit se obračunavaju po metodi obaveza prema bilansu stanja na sve privremene razlike na dan bilansa stanja između sadašnje vrijednosti sredstava i obaveza u finansijskim izvještajima i njihove vrijednosti za svrhe oporezivanja. Trenutno važeća poreska stopa na dan bilansa stanja je korišćena za obračun iznosa odloženih poreza.

Odložene poreske obaveze priznaju se na sve oporezive privremene razlike, izuzev ukoliko odložene poreske obaveze proističu iz inicijalnog priznavanja "goodwill-a" ili sredstava i obaveza u transakciji koja nije poslovna kombinacija i u trenutku nastanka nema uticaja na računovodstvenu dobit niti na oporezivu dobit ili gubitak, kao i ukoliko se odnose na oporezive privremene razlike u vezi sa učešćem u zavisnim preduzećima, pridruženim preduzećima i zajedničkim ulaganjima, gdje se trenutak ukidanja privremene razlike može kontrolisati i izvjesno je da privremena razlika neće biti ukinuta u doglednom vremenskom periodu.

3.6.3 Odloženi porezi (nastavak)

Odložena poreska sredstva priznaju se na sve oporezive privremene razlike i neiskorišćene iznose prenosivih poreskih kredita i poreskih gubitaka, do mjere do koje je izvjesno da je nivo očekivanih budućih oporezivih dobitaka dovoljan da se sve oporezive privremene razlike, prenešeni neiskorišćeni poreski krediti i neiskorišćeni poreski gubici mogu iskoristiti, izuzev ukoliko se odložena poreska sredstva odnose na privremene razlike nastale iz inicijalnog priznavanja sredstava ili obaveza u transakciji koja nije poslovna kombinacija i u trenutku nastanka nema uticaja na računovodstvenu dobit niti na oporezivu dobit ili gubitak ili na odbitne privremene razlike u vezi sa učešćem u zavisnim preduzećima, pridruženim preduzećima i zajedničkim ulaganjima, kada se odložena poreska sredstva priznaju samo do mjere do koje je izvjesno da će privremene razlike biti ukinute u doglednoj budućnosti i da je nivo očekivanih budućih oporezivih dobitaka dovoljan da se sve privremene razlike mogu iskoristiti.

Knjigovodstvena vrijednost odloženih poreskih sredstava preispituje se na svaki izvještajni datum i umanjuje do mjere do koje više nije izvjesno da je nivo očekivanih budućih oporezivih dobitaka dovoljan da se ukupna vrijednost ili dio vrijednosti odloženih poreskih sredstava može iskoristiti. Odložena poreska sredstva koja nisu priznata, procjenjuju se na svaki izvještajni datum i priznaju do mjere do koje je postalo izvjesno da je nivo očekivanih budućih oporezivih dobitaka dovoljan da se odložena poreska sredstva mogu iskoristiti.

Odložena poreska sredstva i obaveze izračunavaju se primjenom zvaničnih poreskih stopa u godini ostvarenja poreskih olakšica, odnosno izmirenja odloženih poreskih obaveza.

Tekući i odloženi porezi priznaju se kao prihodi i rashodi, i uključeni su u neto dobitak/ gubitak perioda.

Odloženi porez na dobit koji se odnosi na stavke koje se direktno evidentiraju u korist ili na teret kapitala se takođe evidentiraju na teret, odnosno u korist kapitala.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

3.7 Primanja zaposlenih

3.7.1 Kratkoročne naknade zaposlenima

Kratkoročne naknade zaposlenima obuhvataju zarade i doprinose za socijalno osiguranje i priznaju se kao rashod u periodu u kome su nastali.

U skladu sa propisima koji se primjenjuju u Republici Srpskoj, Federaciji Bosne i Hercegovine i Brčko Distriktu, Bankarska grupa je u obavezi da plaća doprinose državnim fondovima. Ove obaveze uključuju doprinose za zaposlene na teret poslodavca u iznosima obračunatim po stopama propisanim relevantnim zakonskim propisima. Bankarska grupa nema drugih obaveza plaćanja nakon uplate doprinosa.

3.7.2 Ostala primanja zaposlenih

U skladu sa Zakonom o radu, Kolektivnim ugovorom, Granskim kolektivnim ugovorom i Pravilnikom o radu, Bankarska grupa je u obavezi da isplati naknadu zaposlenima prilikom odlaska u penziju. Pravo na ove naknade je uslovljeno ostajanjem zaposlenog lica u službi do starosne granice određene za penzionisanje i do ostvarenja minimalnog radnog staža. Očekivani troškovi se akumuliraju tokom perioda trajanja zaposlenja. Rezervisanja za otpremnine se procjenjuju na godišnjem nivou od strane nezavisnih, kvalifikovanih aktuara i predstavljaju sadašnju vrijednost očekivanih budućih isplata zaposlenima.

Rezervisanja za otpremnine se prikazuju u bilansu stanja u okviru pozicije Rezervisanja za potencijalne obaveze (napomena 27) i zasnivaju se na aktuarskim izvještajima koji se koriste samo za tu namjenu.

3.8. Gotovina i gotovinski ekvivalenti

Gotovina i gotovinski ekvivalenti iskazani u bilansu stanja i izvještaju o tokovima gotovine obuhvataju gotovinu u blagajni u domaćoj i stranoj valuti, novčana sredstva kod Centralne banke Bosne i Hercegovine iznad iznosa obavezne rezerve, depozite po viđenju kod ostalih banaka i depozite kod banaka oročene na period do 30 dana.

3.9. Obavezna rezerva kod Centralne banke

Obavezna rezerva kod Centralne banke je prikazana posebno i predstavlja iznos sredstava koji Bankarska grupa mora ostvariti u toku svake dekade kao prosječno dnevno stanje na računu rezerve. Prosječno dnevno stanje se utvrđuje na osnovu propisanih procenata od prosječnog dnevnog stanja odgovarajuće vrste depozita u prethodnoj dekadi.

3.10. Finansijski instrumenti (sredstva i obaveze): priznavanje i odmjeravanje

U vezi sa prvim područjem, MSFI 9 predviđa da se klasifikacija finansijske imovine određuje, s jedne strane, obilježjima pripadajućih ugovornih novčanih tokova, a s druge strane namjerom upravljanja (poslovni model) finansijskim instrumentom.

Finansijska se imovina, prema MSFI 9, može klasifikovati u tri kategorije:

- a) Finansijska imovina koja se vrednuje po amortizovanom trošku,
- b) Finansijska imovina koja se vrednuje po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat (za dužničke instrumente rezerva se prenosi na bilans uspjeha u slučaju prestanka priznavanja instrumenta), te
- c) Finansijska imovina koja se vrednuje po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

3.10 Finansijski instrumenti (sredstva i obaveze): priznavanje i odmjeravanje (nastavak)

Klasifikacija zavisi od namjere zbog koje su finansijski instrumenti stečeni. Bankarska grupa, odnosno njene članice vrše klasifikaciju finansijskih sredstava prilikom početnog priznavanja i preispituju tu klasifikaciju na svaki datum izvještavanja.

Finansijska imovina se može klasifikovati u prve dvije kategorije i vrednovati po amortizacionom trošku ili po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat samo ako se dokaže da ista dovodi do novčanih tokova koji su isključivo otplate glavnice i kamata (tzv. "solely payment of principal and interest" – "SPPI test"). Vlasničke hartije od vrijednosti uvijek se klasifikuju u treću kategoriju i vrednuju se po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, osim u slučaju da subjekt odabere (neopozivo, u trenutku početnog upisa) akcije koje se ne drže u svrhu trgovanja, klasifikovati po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat. Vezano za klasifikaciju i vrednovanje finansijskih obaveza, ne uvode se značajne promjene u odnosu na sadašnji standard.

Finansijska sredstva se inicijalno vrednuju po fer vrijednosti (uglavnom jednakom iznosu koji se plati ili primi) korigovanoj za nastale zavisne troškove kupovine ili njihovog emitovanja, izuzev finansijskih sredstava i obaveza koje su vrednovane po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha.

Finansijska sredstva i finansijske obaveze se evidentiraju u bilansu stanja Bankarske grupe od momenta kada se Bankarska grupa ugovornim odredbama vezala za instrument. Kupovina ili prodaja finansijskih sredstava na redovan način priznaje se primjenom obračuna na datum kada je sredstvo isporučeno drugoj ugovorenoj strani.

Finansijska sredstva prestaju da se priznaju kada Bankarska grupa izgubi kontrolu nad ugovorenim pravima nad tim instrumentima, što se dešava kada su prava korišćenja instrumenata realizovana, istekla, napuštena ili ustupljena. Finansijska obaveza prestaje da se priznaje kada je obaveza predviđena ugovorom ispunjena, otkazana ili istekla.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

3.10. Finansijski instrumenti (sredstva i obaveze): priznavanje i odmjeravanje (nastavak)

Finansijska sredstva i finansijske obaveze se mogu netirati i prikazati u neto iznosu u bilansu stanja, ako i samo ako Bankarska grupa ima zakonsko pravo prebijanja priznatih iznosa sredstava i obaveza i ukoliko namjerava da izvrši izmirenje u neto iznosu ili da istovremeno realizuje sredstvo i izmiri obavezu.

U vezi sa umanjnjem vrijednosti, za instrumente koji se vrednuju po amortizacionom trošku i po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat (koji nisu vlasnički instrumenti), uvodi se model zasnovan na konceptu očekivanih gubitaka, sa ciljem da se brže prepoznaju gubici. MSFI 9 zahtijeva da se očekivani gubici knjiže na nivou očekivanih gubitaka u sljedećih 12 mjeseci (Nivo kreditnog rizika – 'Stage 1') od početnog priznavanja finansijskog instrumenta. Vremenski horizont za izračunavanje očekivanog gubitka postaje, umjesto toga, cijeli preostali život imovine koja je predmetom vrednovanja, gdje je kreditni kvalitet finansijskog instrumenta doživio "značajno" pogoršanje kreditnog rizika u odnosu na početna mjerenja (Nivo kreditnog rizika – 'Stage 2') ili u slučaju da je imovina djelimično ili potpuno nenadoknadiva (Nivo kreditnog rizika – 'Stage 3'). Detaljnije, uvođenje novih propisa za umanjnje vrijednosti uključuje:

- Alokaciju prihodujuće finansijske imovine u različite nivoe kreditnog rizika ('staging'), kojima odgovaraju umanjnje vrijednosti zasnovane na očekivanim gubicima tokom idućih 12 mjeseci (tzv. Nivo 1 – 'Stage 1') ili na očekivanim gubicima za cjelokupni preostali vijek trajanja instrumenta (tzv. Nivo 2 – 'Stage 2'), u prisutnosti značajnog povećanja kreditnog rizika;
- Alokaciju djelimično ili potpuno nenadoknadle finansijske imovine u tzv. Nivo 3 – 'Stage 3', uvijek s umanjnjem vrijednosti baziranim na očekivanim gubicima tokom cijelog vijeka trajanja instrumenta;
- Uključivanje u izračun očekivanih kreditnih gubitaka ('ECL - Expected Credit Losses') procjena povezanih sa očekivanim budućim promjenama makroekonomskog okruženja.

a) Finansijska imovina koja se vrednuje po amortizovanom trošku

Finansijska imovina vrednovana po amortizovanoj vrijednosti je finansijsko sredstvo ili finansijska obaveza koja ispunjava sljedeća dva kriterijuma:

1. cilj poslovnog modela sredstva je držanje finansijskog sredstva radi naplate ugovoreni novčanih tokova,
2. ugovoreni uslovi finansijskog sredstva dovode do novčanih tokova koji predstavljaju samo plaćanje glavnice i kamate na stanje glavnice na određeni datum.

Inicijalno, finansijska imovina se vrednuje po fer vrijednosti uvećanoj za transakcione troškove koji su direktno povezani sa transakcijom sticanja sredstva.

Bankarska grupa finansijske obaveze klasifikuje po amortizovanoj vrijednosti, izuzev za:

1. finansijske obaveze po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, koje se kao takve, uključujući i derivate koji su obaveze, trebaju naknadno mjeriti po fer vrijednosti.
2. finansijske obaveze koje nastaju kada prenos finansijske imovine ne ispunjava uslove za prestanak priznavanja ili kada se primjenjuje pristup neprekidnog učestvovanja.
3. ugovor o finansijskoj garanciji, koje se nakon početnog priznavanja vrednuju u iznosu koji je veći od:
 - iznosa rezervisanja za umanjnje vrijednosti za očekivane kreditne gubitke i
 - početno priznatog iznosa umanjenog za kumulativni iznos prihoda
4. obaveze kojima se osiguravaju zajmovi po kamatnim stopama koje su niže od tržišnih, koje se nakon početnog priznavanja vrednuju u iznosu koji je veći od:
 - iznosa rezervisanja za umanjnje vrijednosti za očekivane kreditne gubitke i
 - početno priznatog iznosa umanjenog za kumulativni iznos prihoda
5. nepredviđene naknade koje se naknadno mjere po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

3.10 Finansijski instrumenti (sredstva i obaveze): priznavanje i odmjeravanje (nastavak)

b) Finansijska imovina koja se vrednuje po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat

Finansijska imovina vrednovana po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat, je finansijsko sredstvo ili finansijska obaveza koja ispunjava sljedeća dva kriterijuma:

1. cilj poslovnog modela sredstva je držanje finansijskog sredstva radi naplate ugovorenih novčanih tokova i prodaje finansijske imovine i
2. ugovoreni uslovi finansijskog sredstva dovode do novčanih tokova koji predstavljaju samo plaćanje glavnice i kamate na stanje glavnice na određeni datum.

Inicijalno, finansijska imovina se vrednuje po fer vrijednosti uvećanoj za transakcione troškove koji su direktno povezani sa transakcijom sticanja sredstva.

Kako je definisano MSFI 9 - Finansijski instrumenti, finansijska imovina koja se vrednuje po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat (FVtOCI) je:

- i. Dužnički instrumenti koji se drže u poslovnom modelu radi prikupljanja ugovorenih novčanih tokova ili prodaje (HtCoS) i novčani tokovi predstavljaju plaćanja glavnice i kamate koja predstavlja vremensku vrijednost novca (SPPI), a za koje nije odabrana opcija fer vrednovanja kroz bilans uspjeha;
- ii. Vlasnički instrumenti za koje je odabrana opcija vrednovanja po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat (FVtOCI).

Ulaganja u vlasničke hartije od vrijednosti

Pri početnom priznavanju može se napraviti neopozivi izbor za priznavanje vlasničkog instrumenta (za svaki pojedini instrument) prema FVtOCI opciji. Ova se opcija odnosi samo na instrumente koji se ne drže radi trgovanja i nisu derivatni instrumenti.

Većina dobitaka i gubitaka od ulaganja u vlasničke instrumente za koje je odabrana FVtOCI opcija biće priznata u ostali ukupni rezultat (OCI). Dividende se priznaju u bilansu uspjeha, osim ako predstavljaju povrat dijela troška ulaganja u taj instrument.

Dobici i gubici od promjene fer vrijednosti priznati u OCI nikada se neće reklasifikovati, odnosno prebaciti iz Ostalog ukupnog rezultata u bilans uspjeha, pa čak niti nakon prestanka priznavanja instrumenta po kojem su nastale. Rezerve u kapitalu nastale vrednovanjem ovih instrumenata (FVtOCI kapitalne rezerve) mogu se prenijeti na drugu komponentu kapitala.

Ulaganja u dužničke hartije od vrijednosti

U zavisnosti od poslovnog modela, karakteristika ugovorenih novčanih tokova, te odabranih opcija, dužnički instrumenti se vrednuju po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat. Fer vrijednost kroz ostali ukupni rezultat (FVtOCI) je klasifikacija za instrumente za koje postoji dvostruki poslovni model, tj. ciljevi poslovnog modela se postižu kako se novčana sredstva prikupljaju naplatom ugovornog novčanog toka, ali i putem prodaje finansijske imovine. Karakteristike ugovornih novčanih tokova instrumenata ove kategorije i dalje moraju biti isključivo naplate glavnice i kamata (SPPI CF).

Promjene fer vrijednosti dužničkih instrumenata klasifikovanih kao FVtOCI priznaju se u ostali ukupni rezultat (OCI). Svi prihodi od kamata, dobici i gubici od kursnih razlika i umanjenja vrijednosti priznaju se odmah u bilansu uspjeha.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

3.10 Finansijski instrumenti (sredstva i obaveze): priznavanje i odmjeravanje (nastavak)

b) Finansijska imovina koja se vrednuje po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat (nastavak)

Svaka promjena fer vrijednosti dužničkog instrumenta uključuje i efekat promjene kreditnog rizika izdavaoca tog finansijskog instrumenta. Za sve dužničke instrumente koji se mjere po FVtOCI potrebno je procijeniti i iskazati umanjjenje vrijednosti, odnosno rezervisanja za očekivane kreditne gubitke. Sve promjene u iznosu rezervisanja za očekivane kreditne gubitke priznaju se u bilansu uspjeha, dok je iznos umanjenja vrijednosti već uključen u kumulativnom iznosu promjene fer vrijednosti iskazan u ostalom ukupnom rezultatu. Umanjenje vrijednosti priznaje se kroz Ostalu sveobuhvatnu dobit, kao dio ukupne promjene fer vrijednosti i njima se ne smije dodatno umanjiti knjigovodstvena vrijednost finansijske imovine u izvještaju o finansijskoj poziciji. Iznosi koji se priznaju u bilansu uspjeha na ime promjene rezervisanja za očekivane kreditne gubitke moraju biti jednaki iznosima koji bi bili priznati u bilansu uspjeha da je imovina mjerena po amortizacionom trošku.

Promjene fer vrijednosti koje su prethodno priznate u OCI-u u punom se iznosu reklasifikuju u bilans uspjeha nakon prestanka priznavanja dužničkog instrumenta.

c) Finansijska imovina koja se vrednuje po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha

Bankarska grupa će svu drugu finansijsku imovinu mjeriti po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha osim ako nije vrednovana po amortizovanom trošku ili po fer vrijednosti preko ostalog ukupnog rezultata. Međutim, Bankarska grupa, odnosno njene članice mogu napraviti neopozivi izbor pri početnom priznavanju za određena ulaganja u vlasničke hartije od vrijednosti ako na taj način uklanja ili značajno smanjuje nedosljednost u mjerenju i priznavanju koja bi inače nastala mjerenjem imovine ili obaveza ili priznavanje dobitaka i gubitaka od imovine i obaveza po različitim osnovama.

Inicijalno, finansijska imovina se vrednuje po fer vrijednosti preko bilansa uspjeha kod kojih se transakcioni troškovi priznaju kroz trošak u bilansu uspjeha.

Kako je definisano MSFI 9 - Finansijski instrumenti, finansijska imovina koja se vrednuje po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha (FVtPL) je:

1. Finansijska imovina koja se drži radi trgovanja, odnosno ne drži se u poslovnim modelima prikupljanja ugovorenih novčanih tokova ili prikupljanja ugovorenih novčanih tokova i prodaje (engl. NonHtC, NonHtCoS);
2. Dužnički instrumenti čiji novčani tokovi ne predstavljaju plaćanja glavnice i kamate koja predstavlja vremensku vrijednost novca (engl NonSPPI CF);
3. Vlasnički instrumenti za koje nije odabrana opcija vrednovanja po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat (FVtOCI);
4. Derivatni instrumenti.

Dobit ili gubitak po finansijskoj imovini ili finansijskoj obavezi mjerenoj po fer vrijednosti priznaje se u bilansu uspjeha, osim u sljedećim slučajevima:

1. ako je ta dobit ili gubitak dio odnosa zaštite od rizika (engl. Hedge Relationship);
2. ako je riječ o ulaganju u vlasnički instrument i ako je subjekt odlučio prezentovati dobit i gubitke od tog ulaganja u ostali ukupni rezultat (FVtOCI);
3. ako je finansijska obaveza određena po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha i ako se efekti promjena vlastitog kreditnog rizika obaveze moraju prezentovati u ostalom ukupnom rezultatu.

Ulaganja u vlasničke hartije od vrijednosti

Sva ulaganja u vlasničke instrumente i ugovori o tim instrumentima moraju se mjeriti po fer vrijednosti. Međutim, u ograničenim okolnostima trošak sticanja može biti i odgovarajuća procjena fer vrijednosti za potrebe naknadnog mjerenja. To može biti slučaj ako za mjerenje fer vrijednosti nije dostupno dovoljno novijih podataka ili ako je na raspolaganju širok raspon mogućih mjerenja fer vrijednosti i trošak predstavlja najbolju procjenu fer vrijednosti u okviru tog raspona.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)**3.10 Finansijski instrumenti (sredstva i obaveze): priznavanje i odmjeravanje (nastavak)****c) Finansijska imovina koja se vrednuje po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha (nastavak)**

Pokazatelji koji ukazuju na to da trošak možda ne odražava fer vrijednost uključuju:

1. znatnu promjenu uspješnosti subjekta u koji se ulaže u poređenju sa proračunima, planovima ili ključnim etapama;
2. promjene očekivanja o ostvarenju ključnih etapa u razvoju tehničkog proizvoda primaoca ulaganja;
3. znatnu promjenu na tržištu u pogledu vlasničkog kapitala subjekta u koji se ulaže, njegovih proizvoda ili mogućih proizvoda;
4. znatnu promjenu u globalnoj privredi ili privrednom okruženju u kojem posluje subjekt u koji se ulaže;
5. znatnu promjenu uspješnosti uporedivih subjekata ili vrednovanja u okviru ukupnog tržišta;
6. unutrašnja pitanja primaoca ulaganja, kao što su prevare, poslovni sporovi, sudski postupak, promjene rukovodstva ili strategije;
7. dokaze iz vanjskih transakcija povezanih s vlasničkim kapitalom primaoca ulaganja, samog primaoca ulaganja (kao što je svježe izdanje vlasničkog kapitala) ili prenosima vlasničkih instrumenata između trećih strana.

Ulaganja u vlasničke hartije od vrijednosti vrednuju su po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha ukoliko za njih nije odabrana opcija vrednovanja FVtOCI. Vlasnički se instrumenti ne mogu mjeriti po trošku sticanja, niti nekoj drugoj troškovnoj metodi.

Ulaganja u dužničke hartije od vrijednosti

U zavisnosti od poslovnog modela, karakteristika ugovorenih novčanih tokova, te odabranih opcija dužnički instrumenti se vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha u sljedećim situacijama:

Poslovni model	Karakteristike novčanih tokova	FVtPL Opcija
1. Ostalo (ili HfT) – odnosno instrument nije klasifikovan u prva dva poslovna modela (NonHtC i NonHtCoS)	N/A	N/A
2. HtC ili HtCoS	Non SPPI novčani tokovi	N/A
3. HtC ili HtCoS	SPPI novčani tokovi	DA

Za dužničke instrumente koji se mjere po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha nije potrebno procjenjivati očekivane kreditne gubitke te ih posebno iskazivati.

Depoziti drugih banaka i komitenata

Depoziti banaka i komitenata, kao i ostale kamatonosne finansijske obaveze se incijalno priznaju po fer vrijednosti, umanjenoj za nastale transakcione troškove, izuzev finansijskih obaveza koje se vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha. Nakon početnog priznavanja, kamatonosni depoziti i krediti se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti.

Izdati finansijski instrumenti i finansijske obaveze

Izdati finansijski instrumenti ili njihove komponente se klasifikuju kao obaveze kada suština ugovornog odnosa ukazuje da Bankarska grupa ima obavezu ili da isporuči gotovinu ili neko drugo finansijsko sredstvo imaocu, ili da ispuni obavezu na drugačiji način. Takvi instrumenti uključuju iznose koji se duguju državi, kreditnim institucijama i klijentima. Nakon početnog priznavanja izdati finansijski instrumenti i ostala pozajmljena sredstva se naknadno vrednuju po amortizovanoj vrijednosti korišćenjem metode efektivne kamatne stope. Prihodi i rashodi se priznaju u bilansu uspjeha kada finansijska obaveza prestane da se priznaje, kao i kroz proces amortizacije.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

3.11 Prestanak priznavanja finansijskih sredstava i modifikacije ugovora finansijskih obaveza

Finansijsko sredstvo (ili dio finansijskog sredstva ili grupe finansijskih sredstava) prestaje da se priznaje ukoliko:

- je došlo do isteka prava na gotovinske prilive po osnovu tog sredstva; ili
- je Banka prenijela pravo na gotovinske prilive po osnovu sredstva ili je preuzela obavezu da izvrši isplatu primljene gotovine po osnovu tog sredstva u punom iznosu bez materijalno značajnog odlaganja plaćanja trećem licu po osnovu ugovora o prenosu; ili
- je Banka izvršila prenos svih rizika i koristi u vezi sa sredstvom, ili nije niti prenijela niti zadržala sve rizike i koristi u vezi sa sredstvom, ali je prenijela kontrolu nad njim.

Kada je Banka prenijela prava na gotovinske prilive po osnovu sredstava ili je sklopila ugovor o prenosu, i pri tom nije niti prenijela niti zadržala sve rizike i koristi u vezi sa sredstvom, niti je prenijela kontrolu nad sredstvom, sredstvo se priznaje u onoj mjeri koliko je Banka angažovana u pogledu sredstva. Dalje angažovanje Banke, koje ima formu garancije na preneseno sredstvo, se vrednuje u iznosu knjigovodstvene vrijednosti sredstva ili iznosu maksimalne naknade koju bi Banka morala da isplati.

Modifikacija izloženosti je postupak kojim se mijenjaju uslovi originalnog ugovora te izloženosti, pri čemu modifikacija može biti :

- uzrokovana tekućim potrebama dužnika (npr. smanjenje efektivne kamatne stope zbog promjena na tržištu, zamjena kolaterala i slično), a ne finansijskim poteškoćama dužnika.
- uzrokovana trenutnim finansijskim poteškoćama dužnika ili poteškoćama koje će uskoro nastati, odnosno pogoršanjem njegove kreditne sposobnosti, urednosti u izmirivanju obaveza prema Banci ili drugim povjericima. Modifikacija uzrokovana finansijskim poteškoćama predstavlja restrukturiranu izloženost.

Ukoliko je klijent prije modifikacije uzrokovane finansijskim teškoćama (restruktura) bio raspoređen u nivo kreditnog rizika 1, nakon restrukture će biti raspoređen u nivo kreditnog rizika 2. Pored navedenog, ukoliko je za izloženost koja u trenutku modifikacije uzrokovane finansijskim teškoćama (restruktura) nije bila raspoređena u nivo kreditnog rizika 3 utvrđeno da je zbog značajnog otpisa ili odgode plaćanja kamata i naknada došlo do smanjenja finansijske obaveze za više od 1 pp smatra se da je nastupio status neizmirenja i takav klijent se raspoređuje u nivo kreditnog rizika 3.

Ukoliko je modifikacija uzrokovana tekućim potrebama klijenata nema uticaja na raspoređivanje po nivoima kreditnog rizika.

Zbog utvrđivanja potencijalnog prestanka priznavanja finansijske imovine u slučaju modifikacija, Banka je dužna da u slučaju stavke finansijske aktive koja predstavlja dužnički instrument (hartije od vrijednosti i krediti) utvrdi da li je izvršena modifikacija značajna ili ne. Modifikacija je značajna ukoliko je razlika između sadašnje vrijednosti preostalih novčanih tokova diskontovanih primjenom originalne efektivne kamatne stope veća od 10 %. Ukoliko je modifikacija značajna potrebno je prestati priznavati originalnu stavku finansijske aktive i početi priznavati novu stavku. Pri tome je potrebno utvrditi da li nova stavka finansijske aktive predstavlja POCI imovinu. Ukoliko nova stavka finansijske aktive predstavlja POCI imovinu, utvrđivanje očekivanih kreditnih gubitaka će se vršiti individualno.

Ukoliko modifikacija nije značajna, Banka nastavlja sa priznavanjem stavke finansijske aktive.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

3.12 Prestanak priznavanja finansijskih obaveza

Finansijska obaveza prestaje da se priznaje ukoliko je ispunjenje te obaveze izvršeno, ukoliko je obaveza ukinuta ili ukoliko je isteklo važenje obaveze. U slučaju gdje je postojeća finansijska obaveza zamjenjena drugom obavezom prema istom povjeriocu, ali pod značajno promjenjenim uslovima ili ukoliko su uslovi kod postojeće obaveze značajno izmjenjeni, takva zamjena ili promjena uslova tretira se kao prestanak priznavanja prvobitne obaveze sa istovremenim priznavanjem nove obaveze, dok se razlika između prvobitne i nove vrijednosti obaveze priznaje u bilansu uspjeha.

3.13 Obezvređenje kredita i plasmana bankama i komitentima

Uvođenjem MSFI 9 došlo je do širenja koncepta umanjenja vrijednosti finansijskih instrumenata koji se mjere metodom amortizacionog troška tako da on sada, osim identifikacije i procjene visine nastalih kreditnih gubitaka, uključuje i identifikaciju kreditnih gubitaka koji još uvijek nisu nastali, već Bankarska grupa njihov nastanak očekuje u narednom periodu.

Primjenom novog standarda MSFI 9, kod kojeg iznos umanjenja vrijednosti predstavlja iznos očekivanih kreditnih gubitaka po finansijskoj imovini, Bankarska grupa svakoj svojoj izloženosti dodjeljuje određenu nenultu vjerovatnoću nastanka gubitaka.

Procentna vrijednost očekivanih kreditnih gubitaka, koja se zanisava na parametrima kreditnog rizika računa se putem formule:

$ECL = PD \times LGD$

- ECL - očekivani kreditni gubici
- PD - vjerovatnoća defaulta
- LGD - gubitak po nastupanju statusa neizmirenja finansijskih obaveza

Parametri kreditnog rizika

PD – Vjerovatnoća defaulta. Za potrebe procjene vrijednosti PD parametra Bankarska grupa je sve segmente kreditnih klijenata rasporedila u rejting klase (8 rejting klasa za segment „stanovništvo“ i 10 rejting klasa za pravna lica i preduzetnike). Svako rejting klasi, koja se smatra PD-homogenom grupom, je na odgovarajući način dodijeljena PiT (eng. „Point-in-Time“) vrijednost PD-a. Rejting klase su usklađene na nivou Bankarske grupe na osnovu usaglašene Master skale za harmonizaciju internih rejtinga, koja je zasnovana na rejting skali koja je primijenjena u Novoj Banci a.d. Banja Luka, pri čemu su originalne rejting klase Atos Bank a.d. svedene na rejting klase Nove Banke a.d. (originalni broj klasa internih rejtinga u Atos Bank a.d. je 25 za sve segmente). Za one klijente koji posjeduju dodijeljene kreditne rejtinge priznatih vanjskih agencija za procjenu boniteta, Bankarska grupa koristi eksterne rejtinge i njima pridružene (javno dostupne) jednogodišnje PiT vrijednosti PD-a, kao i višegodišnje ročne strukture PD-a, dok za ostale klijente koristi interne rejtinge. Internim rejtingima su inicijalno dodijeljene odgovarajuće jednogodišnje PiT vrijednosti PD-a, kao i pripadajuća im višegodišnja ročna struktura PD-eva koja je prilagođena očekivanim/projektovanim vrijednostima relevantnih makroekonomskih faktora. Na taj način dobijene vrijednosti PD-a odražavaju trenutno nepristrasno očekivanje Bankarske grupe u pogledu buduće stope neplaćanja, koje se zasniva na objektivnim pretpostavkama i ne sadrži ni konzervativni, ni optimistički uticaj.

LGD – Gubitak po nastanku defaulta. LGD predstavlja procjenu nivoa gubitka vezanog uz kreditni plasman u slučaju nastupanja statusa neispunjavanja obaveza (defaulta). Cjeloživotni LGD predstavlja skup procjena LGD-a kroz uzastopne različite periode post-defaultne (prisilne) naplate, koje Bankarska grupa primjenjuje na sve periode unutar cjeloživotnog horizonta kreditnih plasmana, a ne samo na slučaj nastupanja statusa neispunjavanja kreditnih obaveza unutar sljedećih 12 mjeseci. S obzirom da vrijednost LGD-a ne zavisi od kretanja kreditne kvalitete primarnih izvora naplate klijenta, odnosno kretanju nivoa PD-a, može se uniformno primjenjivati u različitim podgrupama kreditnog rizika. Dobijene vrijednosti LGD-a se grupišu po LGD-homogenim grupama te se za svaku od njih procjenjuje reprezentativna vrijednost LGD parametra.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

3.13 Obezvređenje kredita i plasmana bankama i komitentima (nastavak)

Za potrebe konsolidovanog obračuna ispravki vrijednosti po osnovu očekivanih kreditnih gubitaka, Bankarska grupa se opredijelila za primjenu LGD vrijednosti koje su trenutno u primjeni u okviru Nove Banke a.d., imajući u vidu značajno različit pristup procjeni LGD parametara između članica Bankarske grupe, te potrebi za značajnim angažovanjem resursa i vremena na pripremi adekvatnih istorijskih podataka za procjenu konsolidovanih LGD vrijednosti, ali i činjenicu da su LGD vrijednosti primjenjene u Novoj Banci a.d. Banja Luka konzervativnije od prosječnih korišćenih LGD vrijednosti u okviru Atos Bank a.d. Banja Luka.

EaD - Izloženost u trenutku defaulta. EaD predstavlja procjenu nivoa do koje Bankarska grupa može biti izložena dužniku u slučaju i u trenutku njegovog defaulta. Procjena EaD se kod svakog kreditnog plasmana zasniva na s njim vezanim ugovornim i očekivanim novčanim tokovima dužnika do isteka ročnosti.

Ročnost – Bankarska grupa za izračun cjeloživotnih gubitaka u obzir uzima preostalu ročnost predmetne partije.

Utvrđivanje veze stope neizmirenja obaveza i dostupnih makroekonomskih pokazatelja. U skladu sa zahtjevima MSFI 9 standarda i lokalnih propisa, radi obuhvata uticaja budućih dešavanja na očekivana rezervisanja za kreditne gubitke Bankarska grupa vrši provjeru postojanja veze stope neizmirenja obaveza i dostupnih makroekonomskih pokazatelja.

Kako bi se razdvojio uticaj kreditnog ciklusa od nekih specifičnih uticaja na portfolio i/ili Bankarsku grupu koristi se transformacija u Z vrijednosti, koja podrazumeva računanje Z vrijednosti za svaku godinu na osnovu DR vrijednosti, pomoću uprošćenog principa direktne inverzije. Z vrijednost treba da predstavlja pomjeraj matrice kreditnog ciklusa (TTC), pomoću koje se određuju PD za naredne godine. Stoga se Z vrijednost koristi kao zavisna varijabla u regresionim modelima.

U modelima se razmatraju sljedeće makroekonomske varijable: bruto domaći proizvod, stopa inflacije, stopa nezaposlenosti, realni rast BDP, neto zarada i rast proizvodnje. Podaci koji se koriste u modeliranju se preuzimaju sa sajta Centralne banke Bosne i Hercegovine i Agencije za statistiku Bosne i Hercegovine (www.bhas.gov.ba, www.cbbh.ba). Za potrebe prvog konsolidovanog bilansa korišten je FLI model Nove banke a.d. Banja Luka.

Kategorizacija kreditnog rizika (Staging)

Bankarska grupa, u svrhu procjene visine umanjenja vrijednosti i rezervisanja za kreditne gubitke na osnovu procjene nivoa kreditnih gubitaka, na izvještajne datume, sva potraživanja razvrstava u jednu od sljedećih kategorija (Stage) kreditnog rizika:

- a) Nivo kreditnog rizika 1 („performing loans“, Stage 1) – Označava kreditne izloženosti kod kojih nije utvrđen značajan porast kreditnog rizika (od trenutka početnog priznavanja) Za njih se ispravke vrijednosti, odnosno rezervisanja za kreditne gubitke, određuju na osnovu očekivanih kreditnih gubitaka u periodu od 12 mjeseci
- b) Nivo kreditnog rizika 2 (povećan nivo kreditnog rizika – „underperforming loans“, Stage 2) – Označava kreditne izloženosti kod kojih je utvrđen značajan porast kreditnog rizika od trenutka početnog priznavanja, međutim ne postoji objektivni dokaz umanjenja vrijednosti. Za njih se ispravke vrijednosti, odnosno rezervisanja za kreditne gubitke, određuju na osnovu cjeloživotnih očekivanih kreditnih gubitaka.
- c) Nivo kreditnog rizika 3 („non-performing loans“, Stage 3) – Označava kreditne izloženosti u statusu neispunjavanja finansijskih obaveza .

POCI imovina predstavlja izloženost za koju je u trenutku priznavanja utvrđeno da je njena vrijednost umanjena za kreditne gubitke zbog postojanja značajnog kreditnog rizika. Prilikom utvrđivanja da li se radi o POCI imovini razmatraju se sljedeći kriteriji:

- Da li se radi o izloženosti koja je raspoređena u nivo kreditnog rizika 3, a kojoj se vrši značajna modifikacija;
- Da li se radi o finansijskoj imovini kupljenoj uz ekonomski gubitak (diskont) veći od 5% njene knjigovodstvene vrijednosti, osim ako prodavalac prodaje finansijsku imovinu u slučajevima koji nisu povezani sa kreditnim rizikom;

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

3.13 Obezvređenje kredita i plasmana bankama i komitentima (nastavak)

- Da li se radi o kupljenoj finansijskoj imovini ili refinansiranju izloženosti koja je u drugoj banci bila raspoređena u nivo kreditnog rizika 3.

Ukoliko je ispunjen bilo koji od navedenih kriterijuma, smatra se da se radi o POCI imovini.

Izuzetno, u slučaju spajanja ili pripajanja banaka, ne primjenjuju se u tekstu iznad definisani kriterijumi u svrhu utvrđivanja statusa POCI imovine.

Takođe, u slučaju kupovine portfelja kredita ne primjenjuje se kriterijum kojim se utvrđuje da li se radi o finansijskoj imovini kupljenoj uz ekonomski gubitak (diskont) već se vrši procjena svake pojedinačne partije i utvrđuje da li se radi o kupljenoj finansijskoj imovini ili refinansiranju izloženosti koja je u drugoj banci bila raspoređena u nivo kreditnog rizika 3.

Prilikom početnog priznavanja, POCI imovina se raspoređuje u nivo kreditnog rizika 3 (Stage 3), te se po ispunjenju uslova naknadno može rasporediti u nivo kreditnog rizika 2 (Stage 2).

Pri utvrđivanju statusa POCI imovine Banka istu posmatra na nivou pojedinačne partije, a ne na nivou klijenta.

Tretman zajedničkih klijenata u konsolidovanom portfoliju Bankarske grupe

U momentu procjene očekivanih kreditnih gubitaka za potrebe obračuna ispravke vrijednosti, Bankarska grupa procjenjuje za sve finansijske instrumente pojedinačno (na nivou pojedinačne partije) da li je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika ili statusa neispunjenja obaveza. Ukoliko se neka od ove dvije situacije identifikuje na određenom finansijskom instrumentu, Bankarska grupa će i sve preostale finansijske instrumente (partije) datog klijenta rasporediti u adekvatni viši nivo kreditnog rizika (nivoi 2 ili 3).

Dodatno, kako portfelj Bankarske grupe sada čine spojeni (konsolidovani) portfelji obje banke članice grupe i kako u ovim portfeljima postoji značajan broj zajedničkih klijenata, a pri čemu u ovom trenutku između članica Bankarske grupe još uvijek nisu usaglašeni Modeli internih rejtinga (vršena je harmonizacija modela za potrebe obračuna ECL na konsolidovanom nivou), očekivano je javljanje određenog broja situacija dodjele različitih nivoa kreditnog rizika (ali i različitih rejtinga prema master skali) kod zajedničkih klijenata u konsolidovanom portfelju.

Ovakve situacije zahtijevaju dodatno usaglašavanje i to u dva koraka:

- Usaglašavanje dodjeljenih rejting klasa
- Usaglašavanje raspoređivanja u nivoe kreditnog rizika

Usaglašavanje dodijeljenih rejting klasa

Kod određenog broja zajedničkih klijenata moguće su situacije u kojima jedan klijent neće imati isti dodijeljeni rejting na partijama koje dolaze iz portfelja jedne i na partijama koje dolaze iz portfelja druge banke članice grupe. Pristup usaglašavanju kod ovakvih situacija predstavljen je u sljedećem pasusu, a isti princip odnosi se kako na neusaglašenost unutar lepeze rejtinga na „performing“ dijelu portfelja, tako i kod situacija kada je klijent u portfelju jedne banke članice u statusu neispunjenja obaveza, dok u drugoj nije (eng. „cross-default“) – primjenjuje se ista logika kao i u prvom slučaju.

Usaglašavanje se u ovom slučaju vrši uz konzervativne pretpostavke, odnosno klijentu se dodjeljuje lošija od dvije rejting klase koje su mu inicijalno dodijeljene (originalni rejting u Novoj banci ili izvedeni/harmonizovani rejting u Atos banci), uz mogućnost izuzetka u situacijama kada se u lošijoj rejting klasi nalazi nematerijalna porcija ukupne izloženosti po klijentu, a kao princip materijalnosti za ove potrebe definisano je dvostruko pravilo: apsolutno (izloženost od najmanje 100 KM).

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

3.13 Obezvređenje kredita i plasmana bankama i komitentima (nastavak)

Prethodno definisan pristup primjenjuje se na trenutne (posljednje) dodijeljene rejtinge u portfelju. Kod inicijalnih (početnih) rejtinga primijenjeno je pravilo odabira najstarijeg dodijeljenog rejtinga po svim partijama klijenta, što je pravilo koje je najprije usaglašeno sa pojedinačnim pristupom Nove banke a.d. Banja Luka, ali i daje nepristrasne korekcije inicijalnih rejtinga. Izuzetak od ovog pravila može nastupiti u situacijama kada su inicijalni rejtingi dodeljeni klijentu u malom vremenskom rasponu u prošlosti (ispod 60 dana), a usljed različitih modela i nemogućnosti pune preciznosti kod pristupa harmonizaciji internih rejtinga, javlja se ishod po kome se inicijalni rejtingi iako dodijeljeni u praktično istom trenutku značajno razlikuju između banaka članica. U ovoj situaciji Bankarska grupa se može opredijeliti za ekspertsku korekciju i dodelu srednjeg rejtinga, koji se nalazi između dve rejting klase koje su klijentu dodijeljene u pojedinačnim portfeljima banaka članica.

Usaglašavanje raspoređivanja u nivoe kreditnog rizika

Usaglašavanje raspoređivanja klijenata u nivoe kreditnog rizika je sljedeći korak neophodan za punu konsolidaciju portfelja i pripremu podataka za obračun očekivanih kreditnih gubitaka. Pristup koji je primijenjen za sprovođenje ovog usaglašavanja bazira se na istim pretpostavkama kao i kod usaglašavanja rejtinga, s tim da ne zahtijeva dodatno usaglašavanje Nivoa 3, obzirom da je ovo već pokriveno kod usaglašavanja rejtinga kod identifikovanih „cross-default“ klijenata, te se ovaj korak odnosi prvenstveno na alokaciju između Nivoa 1 i Nivoa 2 kreditnog rizika.

Dodatno usaglašavanje u ovom smislu vrši se na bazi korigovanih (usaglašanih) rejting klase koje su dodeljene svim klijentima u konsolidovanom portfelju i to kako trenutnih tako i inicijalnih. Korekcije za potrebe raspoređivanja klijenata u nivoe kreditnog rizika vrši se u tri koraka:

- **Inicijalno usaglašavanje:** Primjenjuje se ista logika kao kod usaglašavanja rejtinga, po istim pravilima. Usaglašavanje se takođe vrši uz konzervativne pretpostavke, odnosno klijentu se dodeljuje lošiji od dva nivoa kreditnog rizika koji su mu inicijalno dodijeljeni u pojedinačnim portfeljima banaka članica grupe, sa mogućnošću izuzetka u situacijama kada se u lošijem nivou kreditnog rizika nalazi nematerijalna porcija ukupne izloženosti po klijentu, a kao princip materijalnosti za ove potrebe definisano je: apsolutno pravilo (izloženost od najmanje 100 KM).
- **Apsolutni kriterijum:** Nakon inicijalnog usaglašavanja Bankarska grupa identifikuje sve klijente čija je usaglašena (konačna) rejting klasa, koja mu je dodijeljena, u okviru neke od posljednje dvije rejting klase (9,10) za Pravna lica (sve vrste pravnih lica u portfelju) i Preduzetnike, odnosno u u posljednjoj rejting klasi (8) za segment Stanovništva. Takvi klijenti se naknadno u ovom procesu realociraju u Nivo 2 kreditnog rizika.
- **Relativna promena:** Na konsolidovanom portfelju nakon svih sprovedenih korekcija i usaglašavanja vrši se analiza relativne promene konačnih trenutnih rejtinga u odnosu na konačne inicijalne rejtinge. Ukoliko je identifikovana situacija u kojoj se dogodila promjena rejtinga kod određenog klijenta za više od tri rejting klase (4 ili više) u odnosu na inicijalni rejting, vrši se naknadna korekcija raspoređivanja, odnosno klijenti se realociraju u Nivo 2 kreditnog rizika.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

3.13. Obezvređenje kredita i plasmana bankama i komitentima (nastavak)

- **Relativna promjena PD vrijednosti:** Nakon prethodnih koraka potrebno je provesti analizu relativne promjene PD vrijednosti, a koja se odnosi na značajno pogoršanje 12M PD-a u tekućem periodu u odnosu na 12M PD u trenutku početnog priznavanja¹. Pod značajnim pogoršanjem podrazumijeva se relativna promjena 12M PD-a u odnosu na period inicijalnog priznavanja koja je viša od 600%. Ukoliko je kod klijenta identificirano više različitih PD-eva iz razloga što dio izloženosti može imati безусловnu garanciju Vlade, uzima se u obzir konzervativniji PD. U slučaju da klijent ima samo izloženosti obezbijeđene garancijom Vlade RS ove partije se isključuju iz primjene pravila promjene PD-a iz razloga što se ovdje obračuni rade na osnovu eksternog, a ne internog rejtinga.
- Ovim postupkom završava se usaglašavanje Raspoređivanja klijenata u nivoe kreditnog rizika na konsolidovanom portfelju.

¹ Zbog kompleksnosti obračuna na konsolidovanom nivou jer se obračuni rade uz korištenje alata koje članicama grupe stoje na raspolaganju, inicijalni, odnosno PD vrijednost iz perioda početnog priznavanja će se odrediti na način da se usaglašenom inicijalnom rejtingu na konsolidovanom nivou dodijeli PD iz trenutno važeće tabele PD vrijednosti.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

3.13. Obezvređenje kredita i plasmana bankama i komitentima (nastavak)

Izračun očekivanih gubitaka i troška umanjenja vrijednosti (grupna i pojedinačna osnova)

Bankarska grupa primjenjuje dvije opšte metodologije izračuna očekivanih kreditnih gubitaka i iznosa umanjenja vrijednosti plasmana:

- (1) metodologiju na grupnoj, odnosno portfeljnoj osnovi i
- (2) metodologiju na individualnoj osnovi.

Metodologiju izračuna očekivanih kreditnih gubitaka i iznosa umanjenja vrijednosti na grupnoj, odnosno portfeljnoj osnovi Bankarska grupa primjenjuje na izloženosti koje su klasifikovane u kategorije 1 (Stage 1) i 2 kreditnog rizika (Stage 2).

Navedena metodologija se primjenjuje i kod onih (neprihodujućih) izloženosti koje su razvrstane u kategoriju 3 (Stage 3) kreditnog rizika, međutim nisu identifikovane kao pojedinačno značajne.

Metodologiju izračuna očekivanih kreditnih gubitaka i iznosa umanjenja vrijednosti na individualnoj osnovi Bankarska grupa primjenjuje kod onih (neprihodujućih) izloženosti koje su razvrstane u kategoriju 3 kreditnog rizika (Stage 3) koje su identifikovane kao pojedinačno značajne.

Ukoliko postoje objektivni dokazi da je došlo do gubitka usljed obezvređenja, iznos gubitka se vrednuje kao razlika između knjigovodstvene vrijednosti sredstva i njegove procijenjene nadoknadive vrijednosti. Procijenjena nadoknadiva vrijednost je sadašnja vrijednost budućih tokova gotovine diskontovana prvobitnom efektivnom kamatnom stopom sredstva. Obračun sadašnje vrijednosti procijenjenih budućih tokova gotovine finansijskog sredstva obezbjeđenog kolateralom, reflektuje tokove gotovine koji mogu nastati iz procesa realizacije kolaterala ili očekivanih tokova gotovine koji mogu nastati od priliva iz obavljanja redovne poslovne djelatnosti klijenta, te prodaje plasmana. Bankarska grupa procjenu očekivanih kreditnih gubitaka na pojedinačnoj osnovi zasniva na analizi očekivanih novčanih tokova u više različitih scenarija post-defaultne naplate s tim da se vrijednost tih novčanih tokova svodi na izvještajni datum nakon čega se svakom od tih scenarija dodjeljuje određena vjerovatnoća realizacije, nakon čega se izračunava konačna procijenjena nadoknadiva vrijednost. Knjigovodstvena vrijednost sredstva se smanjuje korišćenjem računa umanjenja vrijednosti i iznos gubitka se priznaje na teret bilansa uspjeha.

Gubici usljed obezvređenja kredita i plasmana i ostalih finansijskih sredstava vrednovanih po amortizovanoj vrijednosti se evidentiraju u bilansu uspjeha. Krediti i sa njima povezano umanjenje vrijednosti se u potpunosti isknjižavaju kada ne postoje realni izgledi da će sredstva u budućnosti biti nadoknađena, a u skladu sa odlukom Uprave ili Nadzornog odbora Banke. Takođe, Bankarska grupa u skladu sa odlukom Agencije za bankarstvo o upravljanju kreditnim rizikom i izračunavanju očekivanih kreditnih gubitaka za partije plasmana koji ispune uslove definisane odlukom vrši računovodstveni otpis, odnosno isknjižavanje plasmana iz bilansne u vanbilansnu evidenciju.

Izračun umanjenja vrijednosti kod POCl imovine Bankarska grupa vrši primjenjujući metodologiju obračuna na pojedinačnoj osnovi.

Homogene grupe kreditnog rizika. Na konsolidovanom portfelju Bankarske grupe usaglašene su homogene grupe kreditnog rizika. Za potrebe obračuna očekivanog kreditnog gubitka (ECL) na grupnoj osnovi Bankarska grupa vrši segmentaciju konsolidovanog portfelja u homogene grupe kreditnog rizika na nivou kojih procjenjuje vrijednosti parametara kreditnog rizika (PD, LGD i CCF), a u konačnici i iznose očekivanih kreditnih gubitaka i s njima vezanih umanjenja vrijednosti, po svakoj od definisanih homogenih grupa.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

3.13 Obezvređenje kredita i plasmana bankama i komitentima (nastavak)

Kako dobra praksa formiranja homogenih rizičnih grupa pretpostavlja grupisanje izloženosti iz istih segmenata kreditnih dužnika u grupe sa sličnom vrijednošću jednog od parametara kreditnog rizika, Bankarska grupa je, uzimajući u obzir količinu i kvalitet istorijskih podataka koji joj stoje na raspolaganju, formirala PD-homogene grupe, LGD-homogene grupe i EaD/CCF-homogene grupe, na način da iste predstavljaju takve grupe na osnovu kojih se mogu izvlačiti pouzdani statistički zaključci dovoljne valjanosti i reprezentativnosti.

Nakon sprovedenih analiza dostupnosti i kvaliteta podataka sprovedena je:

- PD segmentacija izloženosti na osnovu segmenta dužnika i klasa kreditnih rejtinga,
- LGD segmentacija izloženosti na osnovu segmenta dužnika i u odnosu na prisutnost kolateral (kolateralizovani i nekolateralizovani plasmani)
- EaD/CCF segmentacija izloženosti na osnovu segmenta dužnika i tipa kreditnog proizvoda

PD segmentacija

Polazna osnova za razvoj PD homogenih grupa je alokacija klijenata u predefinisane MSFI 9 segmente. Ova segmentacija sprovodi se na osnovu tipa klijenta i obuhvata sljedeće grupe:

- **Pis:** Stanovništvo
- **MSE-SEB:** Preduzetnici
- **SME-Corp-DEB:** Preduzeća (mala, srednja i velika)
- **Non-Profit-Org:** Neprofitne organizacije
- **L-RSGU:** Jedinice lokalne i regionalne samouprave
- **Government:** Država i državne institucije
- **Fis:** Finansijske institucije
 - FI-B: Banke i kreditne institucije
 - FI-NB: Nebankarske finansijske institucije

PD homogene grupe za polaznu osnovu koriste prvi nivo MSFI 9 segmentacije i na osnovu ovako definisanih segmenata kreiraju se dalje homogene grupe (PD) koje su oplemenjene informacijama o dodijeljenim rejting klasama na nivou klijenta, te ove dvije informacije zajedno označavaju svaku pojedinačnu PD homogenu grupu. PD homogenih grupa u okviru svakog pojedinačnog segmenta ima 10+1 (10 performing rejtinga + default), osim kod Pis segmenta na kome je identifikovano 8+1 PD homogenih grupa (8 performing rejtinga + default).

Za Government segment, kao FI-B se primjenjuju eksterno dostupne PD vrijednosti i terminske strukture razvijene od strane renomiranih eksternih kreditnih agencija. Za ostale segmente u konsolidovanom portfelju primijenjeni su interni rejting modeli i interno razvijene vrijednosti i terminske strukture PD-eva metodom migracionih matrica.

Za potrebe razvoja konačnih PD homogenih grupa na konsolidovanoj osnovi izvršena su određena dodatna prilagođavanja na osnovu rezultata razvijenih zajedničkih migracionih matrica, kako bi se zadovoljili svi logički uslovi koje adekvatna migraciona matrica treba da ispunjava. Stoga, za potrebe prilagođavanja matrica izvršena su sljedeća prilagođavanja:

- **Fis (FI-NB):**
 - Primena eksternih PD terminskih struktura
- **L-RSGU:**
 - Agregiranje rejting klasa 2,3 u zajednički „PD bucket“
 - Agregiranje rejting klasa 5,6,7 u zajednički „PD bucket“ i
 - Agregiranje rejting klasa 8 i 9 u zajednički „PD bucket“
- **Non-Profit-Org:**
 - Agregiranje rejting klasa 8,9,10 u zajednički „PD bucket“
- **MSE-SEB:**
 - Agregiranje rejting klasa od 2 do 8 u zajednički „PD bucket“

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

3.13 Obezvređenje kredita i plasmana bankama i komitentima (nastavak)

Konsolidovana segmentacija za MSFI 9 (uključujući i PD homogene grupe sa prethodno pomenutim izuzecima kod kojih je izvršeno agregiranje pojedinih rejting klasa u zajedničku PD homogenu grupu) usaglašena je u najvećoj mjeri sa originalnom segmentacijom Nove banke a.d. Banja Luka. Za potrebe konsolidacije i usaglašavanja segmentacije izvršeno je najprije mapiranje svih klijenata u Atos banci a.d. Banja Luka na MSFI 9 segmente Nove banke a.d. Banja Luka, a nakon usaglašavanja rejtinga izvršeno je i finalno prilagođavanje i identifikacija zajedničkih PD homogenih grupa na nivou cijelog konsolidovanog portfelja za Bankarsku grupu.

LGD segmentacija

LGD segmentacija je takođe zasnovana na prethodno opisanim MSFI 9 segmentima prvog nivoa. Dodatno, osim tipa klijenta, za potrebe LGD segmentacije razmatra se i pitanje kolateralizacije, te se u okviru svakog od MSFI 9 segmenata razmatra da li je određeni finansijski instrument obezbeđen kolateralom ili ne. Kombinovanjem ove dve informacije definiše se LGD homogena grupa za svaki plasman.

Opšti pristup razvoja LGD vrijednosti za svaku LGD homogenu grupu zasniva se na internim istorijskim podacima, odnosno „work-out LGD“ modelu, osim kod Government segmenta i FI-B (Banke i kreditne institucije), za koje se primjenjuju predefinisane konstantne vrijednosti. Kod interno razvijenih i obračunatih vrijednosti LGD parametra, Bankarska grupa se oslanja na rezultate dobijene po modelu uvažavajući interno defininase minimalne vrijednosti po homogenim grupama, te se kao konačan LGD za posmatranu homogenu grupu uzima onaj sa većom vrijednosti.

Podaci koji su korišćeni za obračun LGD vrijednosti oslanjaju se u ovom trenutku isključivo na istorijske podatke Nove banke a.d. Banja Luka, imajući u vidu značajne razlike u pristupu (i pretpostavkama) procjene LGD parametra između banaka članica grupe, potrebu značajnog angažovanja resursa i trajanja procesa prikupljanja relevantnih istorijskih podataka za razvoj LGD modela na konsolidovanim podacima, kao i činjenicu da su vrijednosti LGD parametra u primjeni kod Nove banke a.d. Banja Luka u prosjeku konzervativnije od prosečnih vrijednosti u primjeni na klijentima u portfelju Atos banke a.d. Banja Luka, Bankarska grupa je za potrebe obračuna koristila LGD vrijednosti u primjeni kod Nove banke, koja je ujedno i nosilac grupe.

Dodatno obrazloženje odabranog pristupa za obračun na konsolidovanoj osnovi ogleda se i u logici da bi LGD trebalo da oslika efikasnost workout tima u okviru Bankarske grupe, a kako u ovoj integraciji Nova banka a.d. Banja Luka preuzima vodeću ulogu, dok se Atos banka prilagođava metodološkom okviru koji je primarno zasnovan na pristupima Nove banke a.d. Banja Luka, u tom smislu i LGD vrijednost treba da oslika efikasnost mehanizma i procesa naplate problematičnih plasmana na nivou banke koja je nosilac Bankarske grupe.

EAD/CCF segmentacija

Bankarska grupa se za potrebe obračuna ispravki vrijednosti opredelila za primjenu regulatorno definisanih vrijednosti za faktore kreditne konverzije (CCF parametar).

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)**3.13 Obezvređenje kredita i plasmana bankama i komitentima (nastavak)**

Minimalne stope očekivanih kreditnih gubitaka prema nivou kreditnog rizika su prikazana u sljedećoj tabeli:

Nivo kreditnog rizika	Vrsta izloženosti / Dani kašnjenja	Minimalne stope očekivanih kreditnih gubitaka
Stage 1	Izloženosti sa niskim rizikom i druge izloženosti shodno Članu 23., stav 1, tačka 1-3 Odluke o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka	0,10%
Stage 1	Ostale izloženosti	0,50%
Stage 2	Sve izloženosti raspoređene u stage 2	5%
Stage 3	Kolateralizovani plasmani, kašnjenje do 180 dana	15%
Stage 3	Kolateralizovani plasmani, kašnjenje od 181 do 270 dana	25%
Stage 3	Kolateralizovani plasmani, kašnjenje od 271 do 365 dana	40%
Stage 3	Kolateralizovani plasmani, kašnjenje od 366 do 730 dana	60%
Stage 3	Kolateralizovani plasmani, kašnjenje od 731 do 1460 dana	80%
Stage 3	Kolateralizovani plasmani, kašnjenje preko 1460 dana	100%
Stage 3	Nekolateralizovani plasmani, kašnjenje do 180 dana	15%
Stage 3	Nekolateralizovani plasmani, kašnjenje od 181 do 270 dana	45%
Stage 3	Nekolateralizovani plasmani, kašnjenje od 271 do 365 dana	75%
Stage 3	Nekolateralizovani plasmani, kašnjenje od 366 do 456 dana	85%
Stage 3	Nekolateralizovani plasmani, kašnjenje preko 456 dana	100%

Kolaterali i drugi instrumenti, garancije osiguravajućih kuća i kompanija i zaštite od rizika

Politikom kolaterala Bankarska grupa definiše prihvatljive kolaterale za pojednačne vrste plasmana. Osnovni tipovi kolaterala su sljedeći: novčani depoziti, hartije od vrijednosti osiguravajućih kompanija i banaka, hipoteka na nepokretnu i zaloga na pokretnu imovinu.

Tržišna vrijednost kolaterala se kontinuirano prati te, ukoliko ima potrebe, traže se dodatna sredstva obezbjeđenja u fazi odobravanja, kao i u toku korišćenja kredita. Bankarska grupa u skladu sa internom metodologijom periodično u toku korišćenja kredita vrši analizu tržišne vrijednosti kolaterala i u skladu sa istom preispituje i usklađuje umanjenje vrijednosti.

3.14 Lizing

Lizing je ugovor po kojem zakupodavac prenosi na zakupca, uz jednokratno ili sukcesivno plaćanje, pravo da koristi sredstva na ugovoreno vrijeme.

Postoje dvije vrste lizinga, i to:

(a) **Finansijski lizing** - prenosi suštinski sve rizike i koristi karakteristične za pravo svojine nad sredstvom. Pravo vlasništva može, ali ne mora, biti konačno prenijeto. Na početku lizinga, sadašnja vrijednost minimalnih lizing rata je jednaka najmanje tržišnoj vrijednosti zakupljenog sredstva.

(a) **Operativni lizing** – svaki oblik lizinga koji nije finansijski. Njime se, u suštini, ne prenose svi rizici i koristi svojstveni vlasništvu.

Finansijski lizing – Bankarska grupa kao korisnik lizinga***Inicijalno vrijednovanje***

Na početku lizing ugovora, zakupac priznaje:

(a) Sredstvo pod zakupom, i to po tržišnoj vrijednosti sredstva ili sadašnjoj vrijednosti minimalnih plaćanja po ugovoru o lizingu, ukoliko je ova vrijednost niža,

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

3.14 Lizing (nastavak)

(b) Inicijalne direktne troškove (transakcioni troškovi), koji se uključuju u vrijednost sredstva,

(c) Obavezu u iznosu zakupnine, po sadašnjoj vrijednosti minimalnih plaćanja u skladu sa ugovorom o lizingu.

Naknadno vrijednovanje

Lizing rate se raspoređuju na finansijski rashod i smanjenje preostale obaveze. Finansijski rashod raspoređuje se na periode tokom trajanja lizinga tako da se ostvaruje konstantna periodična kamatna stopa na preostali iznos obaveza za svaki period.

Politika amortizacije za sredstva uzeta u lizing, a koja podliježu amortizaciji, usklađuje se sa politikom sredstava koja su u vlasništvu, a priznata amortizacija obračunava se na način definisan kroz standarde MRS 16 i MRS 38.

Međutim, ukoliko nije razumno izvjesno da će Banka kao korisnik lizinga do kraja trajanja ugovora steći vlasništvo nad tim sredstvom, to sredstvo se u potpunosti amortizuje u periodu trajanja lizinga ili njegovog korisnog vijeka trajanja, u zavisnosti od toga koji je period kraći.

Finansijski lizing – Bankarska grupa kao davalac lizinga

Banka nije registrovana za poslove finansijskog lizinga.

Operativni lizing – Bankarska grupa kao korisnik lizinga

Lizing rate po osnovu operativnog lizinga priznaju se u skladu sa MSFI 16:

- u izvještaju o finansijskoj poziciji od dana kada Bankarska grupa ima pravo da koristi iznajmljeno sredstvo na period trajanja lizinga plus:
 - period obuhvaćeni eventualnom opcijom produženja lizinga (ako postoji vjerovatnoća da će Banka iskoristiti tu opciju),
 - period obuhvaćen eventualnom opcijom raskida lizinga (ako postoji vjerovatnoća da Banke neće iskoristiti tu opciju)

u iznosu očekivanih plaćanja lizing rata umanjenih za pripadajuće direktne i indirektno poreze, diskontovane po inkrementalnoj kamatnoj stopi (stopa zaduživanja koju bi Bankarska grupa platila za sličan lizing ili ako to ne može odrediti, stopa koju bi na početku lizinga Bankarska grupa snosila na ime najma, pod sličnim uslovima sa sličnim instrumentima osiguranja izvora sredstava potrebnih za nabavku predmeta lizinga).

- u bilansu uspjeha u skladu sa MSFI 16, linearno tokom trajanja lizinga kao trošak amortizacije, trošak kamate diskontovan prema inkrementalnoj kamatnoj stopi i trošak direktnih i indirektnih poreza u skladu sa ugovorom o lizingu.

Izuzeto od navednog, u skladu sa MSFI 16, lizing rate za kratkoročne ugovore o lizingu (ugovori do 12 mjeseci) i ugovore male vrijednosti priznaju se kao rashod u bilansu uspjeha linearno tokom trajanja lizinga, izuzev kada drugi sistematski osnov bolje odražava vremenski obrazac za korisnika lizinga.

Operativni lizing – Bankarska grupa kao davalac lizinga

Bankarska grupa kao davalac operativnog lizinga prikazuje u svojim bilansima sredstvo koje je dato na operativni lizing, u skladu sa prirodom tog sredstva.

Prihod od operativnog lizinga biće priznat u jednakim iznosima tokom perioda trajanja lizinga, osim ukoliko neki drugi sistematski osnov bolje ne pokazuje vremenski obrazac u kojem se smanjuje korist nastala od upotrebe sredstva datog u lizing.

Politika amortizacije za sredstva data u lizing treba da bude konzistentna sa politikama amortizacije Banke kao davaoca lizinga, za slična sredstva, i takva amortizacija treba da bude izračunata u skladu sa MRS 16 i MRS 38.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)**3.14 Lizing (nastavak)***Transakcije prodaje i povratnog lizinga*

Ove transakcije obuhvataju prodaju sredstva i davanje u lizing istog sredstva nazad prodavcu.

Ukoliko transakcija prodaje i povratnog lizinga rezultuje u finansijskom lizingu, svaki višak prodajne vrijednosti iznad knjigovodstvene vrijednosti zakupljenog sredstva neće biti odmah priznat kao prihod u finansijskim izvještajima prodavca-korisnika lizinga, već se razgraničava i priznaje kao prihod tokom vremena trajanja lizinga.

Ukoliko transakcija prodaje i povratnog lizinga rezultira uspostavljanjem operativnog lizinga i ukoliko je evidentno da je transakcija utvrđena po fer vrijednosti, bilo koji dobitak ili gubitak priznaće se odmah i svaki višak prodajne vrijednosti iznad knjigovodstvene vrijednosti zakupljenog sredstva neće biti odmah priznat, već se razgraničava i priznaje kao prihod tokom vremena trajanja lizinga. Ukoliko je prodajna cijena ispod fer vrijednosti, dobitak ili gubitak priznaju se odmah, osim ukoliko taj gubitak nije kompenzovan budućim lizing ratama po cijeni nižoj od tržišne. Tada će on biti razgraničen i amortizovan srazmjerno lizing ratama tokom perioda u kojem se očekuje korišćenje tog sredstva. Ukoliko je pak prodajna cijena iznad fer vrijednosti, višak iznad fer vrijednosti razgraničava se i amortizuje tokom perioda za koji se očekuje da će se to sredstvo koristiti.

3.15 Nekretnine i oprema*3.15.1 Priznavanje i vrednovanje*

Prilikom inicijalnog priznavanja, nekretnine i oprema se vrednuju po nabavnoj vrijednosti ili cijeni koštanja, odnosno u ukupnom iznosu svih izdataka koji su neophodni da se sredstva dovedu u stanje raspoloživo za upotrebu. Nakon početnog priznavanja kao sredstva, nekretnine i oprema se knjiže po nabavnoj vrijednosti umanjenoj za ukupnu akumuliranu amortizaciju i ukupne eventualne gubitke zbog umanjenja vrijednosti.

3.15.2 Naknadno vrednovanje

Nekretnine i oprema se vrednuju po nabavnoj vrijednosti, bez uvećanja za izdatke svakodnevnog održavanja, umanjenoj za akumuliranu amortizaciju i gubitke po osnovu obezvređenja. Nabavna vrijednost nekretnine i opreme se uvećava za iznos naknadnih izdataka nastalih prilikom rekonstrukcije i zamjene dijelova opreme, u trenutku u kome je izdatak nastao pod uslovom da ispunjava uslove da se može pripisati nabavnoj vrijednosti sredstava.

3.15.3 Amortizacija

Amortizacija se obračunava primjenom proporcionalne metode na nabavnu vrijednost nekretnina i opreme tokom procijenjenog korisnog vijeka upotrebe. Zemljište ne podliježe amortizaciji.

Stope amortizacije sredstava se kreću u sljedećim rasponima, u okviru Bankarsk egrupe:

31. decembar 2024. i 2023.
godina

Zgrade	1,3% - 1,52%
Oprema i ostala sredstva	6,52% - 50,00%

Sredstva u pripremi se amortizuju nakon stavljanja u upotrebu. Ulaganja u objekte koje Bankarska grupa koristi u zakupu, amortizuju se na period trajanja zakupa.

Troškovi investicionog i tekućeg održavanja se iskazuju u bilansu uspjeha u trenutku njihovog nastanka.

3.15.4 Prestanak priznavanja

Bankarska grupa prestaje sa priznavanjem nekretnina i opreme u slučaju njihovog otuđenja ili njihovog povlačenja iz upotrebe, a iz njihovog otuđenja se ne očekuju buduće ekonomske koristi. Dobici i gubici koji se javljaju prilikom rashodovanja ili prodaje nekretnina i opreme, priznaju se u korist ili na teret bilansa uspjeha, kao dio ostalih operativnih prihoda i rashoda.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

3.16 Nematerijalna ulaganja

Prilikom inicijalnog priznavanja, nematerijalna sredstva se početno odmjeravaju po nabavnoj vrijednosti, odnosno vrednuju se u ukupnom iznosu svih izdataka koji su neophodni da se sredstvo dovede u stanje neophodno za upotrebu.

Nakon inicijalnog priznavanja, nematerijalna sredstva se vrednuju po nabavnoj vrijednosti, umanjenoj za akumuliranu amortizaciju i eventualne gubitke po osnovu obezvređenja. Naknadni izdaci se mogu pripisati vrijednosti prethodno priznatog nematerijalnog sredstva, samo ako produžavaju očekivane buduće ekonomske koristi po osnovu takvog sredstva. Troškovi svakodnevnog održavanja se priznaju u bilansu uspjeha kao trošak perioda u kome nastanu.

Amortizacija nematerijalnog sredstva se priznaje u bilansu uspjeha u jednakim godišnjim iznosima tokom procijenjenog vijeka trajanja, budući da se na taj način najbolje odražava očekivana potrošnja upotrebe ekonomske vrijednosti sadržane u nematerijalnom sredstvu. Amortizacione stope nematerijalnih ulaganja kreću se u rasponu od 20% do 25%.

3.17 Investicione nekretnine

Investicione nekretnine obuhvataju imovinu koju Bankarska grupa koristi u cilju ostvarivanja prihoda od zakupnine. Investicione nekretnine se prilikom inicijalnog priznanja vrednuju po nabavnoj vrijednosti uvećane za zavisne troškove. Knjigovodstvena vrijednost se uvećava za izdatke nastale prilikom zamjene dijela postojeće investicione nekretnine od dana kada su izdaci nastali i ukoliko su ispunjeni uslovi za njihovo priznavanje, dok se troškovi svakodnevnog održavanja investicione nekretnine ne pripisuje knjigovodstvenoj vrijednosti sredstava.

Nakon inicijalnog priznavanja, investicione nekretnine se vrednuju po „fer“ vrijednosti koja odražava tržišne uslove na dan bilansa stanja. Dobici i gubici nastali uslijed promjene „fer“ vrijednosti investicione nekretnine se priznaju u bilansu uspjeha perioda u kome su nastali.

Bankarska grupa prestaje sa priznavanjem investicione nekretnine u slučaju njihovog otuđenja ili u slučaju njihovog povlačenja iz upotrebe, a iz njihovog otuđenja se ne očekuju buduće ekonomske koristi. Gubici i dobici nastali uslijed otuđenja ili povlačenja investicione nekretnine iz upotrebe se priznaju u bilansu uspjeha perioda u kome su nastali.

3.18 Sredstva stečena naplatom potraživanja

Sredstva stečena naplatom potraživanja se u skladu sa namjerom Bankarske grupe i odlukom odgovarajućeg nadležnog organa unutar članica Bankarske grupe klasifikuju kao:

- sredstva namijenjena prodaji;
- investicione nekretnine ili
- nekretnine i oprema.

Bankarska grupa na sredstvima stečenim naplatom potraživanja iskazuje materijalna sredstva primljena po osnovu naplate potraživanja. Bankarska grupa dolazi u vlasništvo materijalnih sredstava realizacijom zaloga nad kreditima i plasmanima.

Prema Odluci ABRS, Bankarska grupa sredstva stečena naplatom potraživanja prilikom početnog priznavanja evidentirati prema nižoj od sljedećih vrijednosti:

- iznosa neto knjigovodstvene vrijednosti potraživanja Bankarske grupe. U slučaju da je visina knjigovodstveno evidentiranih kreditnih gubitaka jednaka visini potraživanja Bankarske grupe će stečenu materijalnu imovinu evidentirati po tehničkoj vrijednosti u iznosu 1 BAM.
- procijenjenoj fer vrijednosti od strane nezavisnog procjenitelja umanjenoj za očekivane troškove prodaje (troškovi notara, poreza, sudske takse i dr. koji su direktno povezani sa prodajom).

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

3.18 Sredstva stečena naplatom potraživanja (nastavak)

Materijalnu imovinu namijenjenu prodaji, a koja je stečena nakon 01.01.2019. godine Bankarska grupa je u obavezi prodati u roku od tri godine od datuma početnog priznavanja iste u knjigama članicama Bankarske grupe, a ukoliko istu ne proda Bankarska grupa je dužna njenu vrijednost svesti na 1 BAM. Bankarska grupa je dužna imovinu koja je stečena prije 01.01.2019. godine prodati u roku dvije godine računajući od 01.01.2020. godine, a ukoliko istu ne proda dužna je njenu vrijednost svesti na 1 BAM. Obezvredjenje se radi sukcesivno tako da pojedinačna vrijednost sredstva stečenog naplatom potraživanja bude minimalno na nivou njene procjenjene vrijednosti.

Za sredstva stečena naplatom potraživanja za koju se ne može dokazati realna vrednost ili za koju Bankarska grupa ustanovi da više nisu zadovoljeni uslovi za klasifikaciju u imovinu koja se drži za dalju prodaju, a ova imovina se ne može reklasifikovati u drugu imovinu za knjigovodstveno evidentiranje se može koristiti samo tehnička vrednost od 1 BAM.

Gubici od umanjenja vrijednosti se priznaju na teret rashoda perioda.

a. Obezvredjenje nefinansijskih sredstava

Bankarska grupa procjenjuje na dan izvještaja o finansijskoj poziciji, knjigovodstvene vrijednosti nefinansijskih sredstava: materijalne imovine, koju čine nekretnine i oprema, sredstva sa pravom korištenja, investicione nekretnine i nematerijalna imovina. Ukoliko postoji indikacija da je sredstvo obezvredjeno, procjenjuje se nadoknadiva vrijednost kako bi se odredio gubitak po osnovu obezvredjenja. Ukoliko se utvrdi da je nadoknadiva vrijednost sredstva manja od knjigovodstvene vrijednosti, knjigovodstvena vrijednost se umanjuje do procjenjenog iznosa nadoknadive vrijednosti. Nadoknadiva vrijednost sredstava utvrđuje se kao vrijednost koja je veća od upotrebne vrijednosti sredstva i njegove fer vrijednosti.

Za sredstva koja podliježu amortizaciji, odnosno za nekretnine i opremu, sredstva sa pravom korištenja i nematerijalnu imovinu, provjera da li je došlo do umanjenja njihove vrijednosti vrši se kada događaji ili izmjenjene okolnosti ukažu da knjigovodstvena vrijednost možda neće biti nadoknadiva. Gubitak zbog umanjenja vrijednosti se priznaje u visini iznosa za koji je knjigovodstvena vrijednost sredstva veća od njegove nadoknadive vrijednosti.

Za sredstva koja ne podliježu amortizaciji, odnosno za investiciona ulaganja, procjena da li je došlo do umanjenja njihove vrijednosti vrši se na godišnjem nivou i kada događaji ili izmjenjene okolnosti ukažu da knjigovodstvena vrijednost neće biti nadoknadiva. Gubitak zbog obezvredjenja se priznaje u iznosu razlike na teret rashoda.

Nefinansijska imovina za koju je izvršeno umanjenje vrijednosti procjenjuje se na svaki datum izvještavanja radi mogućeg ukidanja umanjenja vrijednosti. Gubitak od umanjenja vrijednosti se ukida ukoliko je došlo do promjene u procjenama koje su bile korištene za određivanje nadoknadivog iznosa. Gubitak od umanjenja vrijednosti smanjuje se najviše do iznosa knjigovodstvene vrijednosti imovine koja ne prelazi knjigovodstvenu vrijednost imovine koja bi bila utvrđena, umanjena za akumuliranu amortizaciju, u slučaju da nije bio priznat gubitak po osnovu obezvredjenja.

b. Finansijske garancije

U uobičajenom toku poslovanja Bankarska grupa odobrava finansijske garancije koje se sastoje od plativih i činidbenih garancija, akreditiva i drugih poslova jemstva.

Po osnovu finansijske garancije, povećanje obaveza se iskazuje u okviru izvještaja o finansijskoj poziciji, a primljene naknade se priznaju u korist bilansa uspjeha u okviru prihoda od naknada i provizija tokom perioda korišćenja garancije.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

c. Rezervisanja

Rezervisanja se priznaju kada Bankarska grupa ima sadašnju obavezu (zakonsku ili izvedenu) kao rezultat prethodnog događaja, za koje je vjerovatno da će biti potreban odliv ekonomskih koristi da bi obaveza bila izmirena i za koju je moguće izvršiti pouzdanu procjenu iznosa obaveze. U slučajevima kada je efekat vremenske vrijednosti novca materijalan, iznos rezervisanja predstavlja sadašnju vrijednost izdataka za koje se pretpostavlja da će biti dovoljni da se obaveze izmire.

d. Kapital

Kapital se sastoji od akcijskog kapitala, emisionog ažia, rezervi kapitala (opštih zakonskih rezervi i ostalih rezervi), neraspoređene dobiti iz ranijih godina, neto dobiti tekućeg perioda, rezervi za kreditne gubitke po regulatornom zahtjevu i revalorizacionih rezervi.

Akcijski kapital

Akcijski kapital predstavlja nominalnu vrijednost uplaćenih običnih akcija klasifikovanih kao kapital i denominovan je u BAM.

Emisiona premija

Emisiona premija predstavlja pozitivnu / negativnu razliku između uplaćene vrijednosti običnih akcija i njihove nominalne vrijednosti po osnovu emisija akcija.

Rezerve iz dobiti

Rezerve iz dobiti formirane su u skladu sa Zakonom o preduzećima Republike Srpske koji zahtijeva da se 5% dobiti tekuće godine izdvoji u zakonske rezerve sve do iznosa 10% akcijskog kapitala. Zakonske rezerve do 10% akcijskog kapitala mogu se koristiti za pokriće gubitaka tekuće i prošlih godina.

Revalorizacione rezerve

Revalorizacione rezerve se odnose na nerealizovane neto dobitke i gubitke formirane kao rezultat svođenja na tržišnu vrijednost ulaganja u hartije od vrijednosti koje se vrednuju po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat.

Dividende

Dividende na akcije evidentiraju se kao obaveza u periodu u kojem je donijeta odluka o njihovoj isplati.

e. Zarada po akciji

Zarada po akciji izračunava se dijeljenjem neto dobiti koja pripada akcionarima, vlasnicima običnih akcija Banke, ponderisanim prosječnim brojem izdatih običnih akcija u toku izvještajnog perioda.

4. ZNAČAJNA RAČUNOVODSTVENA RASUĐIVANJA I PROCJENE

Bankarska grupa vrši procjene i pretpostavke o efektima koje će imati vrijednosti sredstava i obaveza iskazani u finansijskim izvještajima u narednoj finansijskoj godini. Procjene i prosuđivanja se neprekidno evidentiraju i zasnivaju se na istorijskom iskustvu i drugim faktorima, uključujući očekivanja budućih događaja za koje se smatra da će u datim okolnostima biti razumna.

Procjene i prosuđivanja koja bi mogla da izazovu materijalne promjene knjigovodstvenih iznosa sredstava i obaveza u toku sljedeće finansijske godine opisane su u nastavku teksta.

4.1 Gubici zbog obezvređenja potraživanja

Bankarska grupa jednom mjesečno vrši analizu kreditnog portfolija u cilju procjene obezvređenja potraživanja. U procesu utvrđivanja da li u bilansu uspjeha treba prikazati gubitak zbog obezvređivanja, Bankarska grupa prosuđuje da li postoje pouzdani dokazi koji pokazuju mjerljivo smanjenje procijenjenih budućih tokova gotovine od kreditnog portfolija, prije nego što se smanjenje može identifikovati na pojedinačnom kreditu u tom portfoliju. Ovi dokazi mogu uključivati raspoložive podatke koji ukazuju na to da je nastala nepovoljna promjena u statusu dužnika u pogledu plaćanja obaveza prema Banci ili na nacionalne ili lokalne okolnosti koji su u korelaciji sa neizvršenjem obaveza.

Procjena postojanja objektivnih dokaza o obezvređenju se sprovodi na individualnom nivou finansijskih sredstava koja su pojedinačno značajna. Procjena na grupnom nivou se radi za potraživanja koja nisu individualno značajna i za obezvređenja koja su sadržana u portfoliju a za koje ne postoji objektivni dokaz o pojedinačnom obezvređenju.

Procjena na grupnom nivou zavisi od vrste dužnika, vrste plasmana i ročnosti, kao i podgrupe sa sličnim karakteristikama.

Bankarska grupa vrši procjene na bazi iskustva o ostvarenim gubicima po kreditima iz prethodnih perioda za sva sredstva sa karakteristikama kreditnog rizika i objektivnim dokazima o umanjenju vrijednosti koji su slični karakteristikama sredstava u portfoliju.

4.2 Utvrđivanje fer vrijednosti finansijskih instrumenata

Fer vrijednost finansijskih instrumenata kojima se trguje na aktivnom tržištu na dan izvještaja o finansijskoj poziciji se bazira na kotiranim, tržišnim cijenama ponude ili tražnje, bez umanjenja po osnovu transakcionih troškova. Fer vrijednost finansijskih instrumenata koji nisu kotirani na aktivnom tržištu se određuje korišćenjem odgovarajućih tehnika vrednovanja, koje obuhvataju tehnike neto sadašnje vrijednosti, poređenje sa sličnim instrumentima za koje postoje tržišne cijene i ostali relevantni modeli.

Kada tržišni inputi nisu dostupni, oni se određuju procjenjivanjima koja uključuju određeni stepen rasuđivanja u procjeni „fer“ vrijednosti. Modeli procjene oslikavaju trenutno stanje na tržištu na datum mjerenja i ne moraju predstavljati uslove na tržištu prije ili nakon datuma mjerenja. Stoga se tehnike vrednovanja revidiraju periodično, kako bi na odgovarajući način odrazile tekuće tržišne uslove.

4.3 Dugoročne beneficije za zaposlene

Troškovi dugoročnih beneficija za zaposlene se određuju korišćenjem aktuarske procjene. Ona uključuje predviđanje diskontnih stopa, budućih povećanja plata i budućih stopa fluktuacije zaposlenih. S obzirom da je riječ o dugoročnim predviđanjima, ovakve procjene nose viši nivo neizvjesnosti.

5. IZVJEŠTAVANJE PO SEGMENTIMA

Svaka članica Bankarske grupe ima uspostavljeno izvještavanje po segmentima. Izvještaji po segmentima pripremljeni su u skladu sa upravljačkim izvještajima Banke. Članice Bankarske grupe imaju uspostavljene interne kriterijume po kojima klijent pripada određenoj poslovnoj liniji i u skladu sa tim se vrši razvrstavanje u izvještaju.

6. PRIHODI OD KAMATA

a) Prihodi od kamata po osnovu bankarskih poslova dati su u sljedećoj tabeli:

	<i>Godina koja se završila 31. decembra</i>	
	2024.	2023.
	000 BAM	000 BAM
Kredit i potraživanja od klijenata	146.496	122.354
Ulaganje u obveznice	28.605	25.318
Naknade po kreditima (obrada zahtjeva)	4.956	4.920
Diskont na otkupljena potraživanja	209	1.343
Naplaćena potraživanja	4.233	1.845
Ukupno prihodi od kamata:	184.499	155.780

b) Prihodi od kamata po osnovu izvora dati su u sljedećoj tabeli:

	<i>Godina koja se završila 31. decembra</i>	
	2024.	2023.
	000 BAM	000 BAM
Banke	6.607	2.185
Privreda	68.949	53.383
Javni sektor	40.326	33.035
Stanovništvo	66.416	65.357
Ostali komitenti	2.201	1.820
Ukupno:	184.499	155.780

7. RASHODI OD KAMATA

a) Rashodi od kamata po osnovu bankarskih poslova dati su u sljedećoj tabeli:

	<i>Godina koja se završila 31. decembra</i>	
	2024.	2023.
	000 BAM	000 BAM
Depoziti komitenata	26.290	16.495
Obaveze po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama	4.841	4.377
Subordinirani dugovi i subordinirane obveznice	1.129	1.127
Rashodi po osnovu lizinga	395	296
Ukupno rashodi kamata:	32.655	22.295

b) Rashodi od kamata po osnovu izvora dati su u sljedećoj tabeli:

	<i>Godina koja se završila 31. decembra</i>	
	2024.	2023.
	000 BAM	000 BAM
Banke	855	485
Privreda	3.330	2.223
Javni sektor	724	310
Stanovništvo	20.375	12.905
Ostali komitenti	7.371	6.372
Ukupno:	32.655	22.295

8. PRIHODI OD NAKNADA I PROVIZIJA

	<i>Godina koja se završila 31. decembra</i>	
	2024.	2023.
	000 BAM	000 BAM
Naknade za usluge platnog prometa u zemlji	17.179	16.036
Naknade za usluge platnog prometa u inostranstvu	7.019	7.468
Naknade po osnovu kredita	1.804	1.501
Naknade po izdatim garancijama, akreditivima i drugim jemstvima	7.121	6.811
Naknade po kartičnom poslovanju	29.484	25.428
Naknade po mjenjačkim poslovima	13.151	11.881
Ostale naknade i provizije (napomena 8a)	13.533	12.542
Ukupno prihodi od naknada i provizija:	89.291	81.667

8a) Ostale naknade i provizije

	<i>Godina koja se završila 31. decembra</i>	
	2024.	2023.
	000 BAM	000 BAM
Naknade za bankarske pakete	7.028	6.653
Naknade za vođenje računa	3.376	3.230
Naknade za brokerske provizije	178	286
Naknada na izdvojenu obaveznu rezervu kod Centralne banke	1.449	1.026
Ostale naknade (naknade po depozitnim računima, po poslovima zastupnika u osiguranju)	1.502	1.347
Ukupno:	13.533	12.542

9. RASHODI OD NAKNADA I PROVIZIJA

	<i>Godina koja se završila 31. decembra</i>	
	2024.	2023.
	000 BAM	000 BAM
Naknade za usluge platnog prometa u zemlji	2.772	2.666
Naknade za usluge platnog prometa u inostranstvu	617	1.092
Naknada i provizija po mjenjačkim poslovima	3.996	3.746
Rashodi naknada po poslovima sa karticama	19.548	18.554
Rashodi naknada i provizija prema Agenciji za bankarstvo RS	3.731	2.857
Rashodi naknada i provizija prema Central. registru i Berzi	230	388
Ostale naknade i provizije	671	718
Ukupno rashodi od naknada i provizija:	31.565	30.021

Rashodi naknada po kartičnim poslovima u iznosu od 19.548 hiljada BAM na dan 31. decembra 2024. godine (31. decembar 2023. godine: 18.554 hiljade BAM) se odnose na međubankarske provizije (interchange fee) za rad kartica Visa i MasterCard na bankomatima i POS terminalima drugih banaka, kao i provizije nastale tuđim karticama u trgovačkoj mreži članica Bankarske grupe. Rast broja kartica i transakcija uticali su na rast prihoda i rashoda naknada po kartičnim poslovima u 2024. godini.

10. NETO PRIHOD OD KURSNIH RAZLIKA

	<i>Godina koja se završila 31. decembra</i>	
	2024.	2023.
	000 BAM	000 BAM
Prihodi po osnovu pozitivnih kursnih razlika	25.513	25.725
Rashodi po osnovu negativnih kursnih razlika	(18.687)	(19.217)
Neto prihod od kursnih razlika:	6.826	6.508

11. OSTALI OPERATIVNI PRIHODI

	<i>Godina koja se završila 31. decembra</i>	
	2024.	2023.
	000 BAM	000 BAM
Prihodi od naplaćenih otpisanih potraživanja	5.656	3.240
Prihodi po osnovu promjene vrijednosti finansijskih instrumenata koji se vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	3.535	2.771
Prihodi od smanjenja obaveza (odobreni popusti na zakupe poslovnih prostora, neiskorišteni bodovi za platne kartice)	41	437
Prihodi od smanjenja obezvređenja sredstava namjenjenih prodaji	1.480	3.238
Prihodi po osnovu prijevremenog razročenja depozita	1.081	1.021
Prihodi po osnovu zakupa	571	543
Prihodi po osnovu otkupljenih potraživanja	5	7
Dobici po osnovu procjene vrijednosti udjela u zavisna pravna lica i prodaje HOV	170	136
Prihodi od prodaje sredstava stečenih naplatom potraživanja	938	2.597
Prihodi od dividendi	151	218
Dobici od prodaje osnovnih sredstava i nemat. ulaganja	0	77
Prihod od ukidanja rezervisanja za potencijalne obaveze	66	20
Ostali operativni prihodi	2.216	1.683
Ukupno ostali operativni prihodi:	15.910	15.988

12. OPERATIVNI I OSTALI RASHODI

	<i>Godina koja se završila 31. decembra</i>	
	2024.	2023.
	000 BAM	000 BAM
Troškovi zaposlenih	41.632	38.339
Troškovi amortizacije	6.439	7.130
Troškovi amortizacije zakupa za poslovni lizing	2.617	2.860
Ostali operativni troškovi	39.749	38.811
Ostali rashodi poslovanja	3.460	7.960
Ukupno operativni i ostali rashodi:	93.897	95.100

12. OPERATIVNI I OSTALI RASHODI (nastavak)**a) Troškovi zaposlenih**

	<i>Godina koja se završila 31. decembra</i>	
	2024.	2023.
	000 BAM	000 BAM
Troškovi neto zarada	25.343	22.200
Troškovi poreza i doprinosa na zarade	15.011	12.976
Ostali troškovi zaposlenih	2.487	2.352
Ukalkulisana varijabilna naknada	(1.209)	811
Ukupno troškovi zaposlenih:	41.632	38.339

b) Ostali operativni troškovi

	<i>Godina koja se završila 31. decembra</i>	
	2024.	2023.
	000 BAM	000 BAM
Troškovi zakupa od pravnih i fizičkih lica	733	730
Troškovi obezbjeđenja objekata, štampanja i druge neproizvodne usluge	3.869	3.287
Troškovi osiguranja depozita	6.331	5.829
Troškovi kartičnog poslovanja	4.835	4.659
Troškovi materijala, goriva, energije i usluga	3.244	3.088
Troškovi telekomunikacija	3.260	3.183
Troškovi marketinga	1.130	1.229
Troškovi održavanja osnovnih sredstava	5.706	5.638
Troškovi transporta novca	1.525	1.410
Troškovi zakupa licenci	2.383	2.161
Troškovi eksternih usluga	794	1.612
Troškovi naknada za privremen i povremene poslove	75	37
Troškovi osiguranja radnika i osnovnih sredstava	2.016	2.168
Troškovi održavanja prostorija	550	451
Ostali operativni troškovi	3.298	3.329
Ukupno ostali operativni troškovi:	39.749	38.811

U okviru ostalih operativnih troškova iskazani su troškovi kartičarskog poslovanja u iznosu od 4.835 hiljada BAM (31. decembar 2023. godine: 4.659 hiljada BAM) koji se odnose na nadzor ATM bankomata i POS terminala, održavanje softvera za iste i troškove izrade i personalizacije platnih kartica.

Troškovi zakupa od pravnih i fizičkih lica u iznosu od 733 hiljada BAM za poslovnu 2024. godinu (31. decembar 2023. godine: 730 hiljada BAM) se knjiže u skladu sa Međunarodnim standardom finansijskog izvještavanja 16 – Lizing.

12. OPERATIVNI I OSTALI RASHODI (nastavak)**c) Ostali rashodi poslovanja**

	<i>Godina koja se završila 31. decembra</i>	
	2024.	2023.
	000 BAM	000 BAM
Rashodi po osnovu direktnog otpisa potraživanja	611	220
Rashodi od prodaje osnovnih i investicionih sredstava	36	136
Rashodi po osnovu promjene vrijednosti i gubitka od prodaje HOV	12	38
Rashodi po osnovu rezervisanja za potencijalne obaveze	198	(29)
Troškovi po osnovu poreza i doprinosa	1.448	1.610
Troškovi za sudske i administrativne takse	104	153
Ostali rashodi	1.051	5.832
Ukupno ostali rashodi poslovanja:	3.460	7.960

13. OBEZVREĐENJE SREDSTAVA STEČENIH NAPLATOM POTRAŽIVANJA

	<i>Godina koja se završila 31. decembra</i>	
	2024.	2023.
	000 BAM	000 BAM
Obezvređenje sredstava stečenih naplatom potraživanja	-	11
Obezvređenje sredstava stečenih naplatom potraživanja:	-	11

U toku 2024. godine Bankarska grupa nije imala obezvređenje stečene materijalne imovine koju nije prodala (31. decembar 2023. godine: 11 hiljada BAM).

Sa druge strane, Bankarska grupa je imala prihod od smanjenja obezvređenja namjenjenih prodaji u iznosu od 1.480 hiljada BAM (31. decembar 2023. godine: 3.238 hiljada BAM (napomena 11)).

Bankarska grupa obezvređenje stečene materijalne imovine koju nije prodala vrši u skladu sa Odlukom Agencije za bankarstvo Republike Srpske o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka član 32.

14. NETO RASHODI UMANJENJA VRIJEDNOSTI I REZERVISANJA ZA OČEKIVANE KREDITNE GUBITKE

	<i>Godina koja se završila 31. decembra</i>	
	2024.	2023.
	000 BAM	000 BAM
Neto rashodi umanjenja vrijednosti plasmana (napomena 19)	21.176	24.833
Neto rashodi / prihodi umanjenja vrijednosti ostalih potraživanja (napomena 23)	249	506
Neto rashodi / prihodi umanjenja vrijednosti novčanih sredstava (napomena 16 i 17)	(1.642)	(186)
Neto rashodi umanjenja vrijednosti za finansijsku imovinu koja se vrednuje po amortizovanom trošku i po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	(3.299)	1.016
Neto rashod rezervisanja za stavke vanbilansne aktive	1.862	1.283
Neto rashodi od umanjenja vrijednosti i rezervisanja za očekivane kreditne gubitke:	18.346	27.452

14. NETO RASHODI UMANJENJA VRIJEDNOSTI I REZERVISANJA ZA OČEKIVANE KREDITNE GUBITKE (nastavak)

Tokom 2024. godine, članice Bankarske grupe su dodatno izdvojile 18.346 hiljada BAM (2023. godina iznos od 27.452 hiljade BAM) po osnovu umanjenja vrijednosti za bilansnu aktivnu i vanbilansne stavke u skladu sa Odlukom o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka.

Kroz redovne mjesečne obračune i raspoređivanja izloženosti u odgovarajuće nivoe kreditnog rizika na nivou pojedinačnog klijenta, Bankarska grupa prepoznaje eventualna pogoršanja putem promjene rejtinga klijenta usljed pogoršanja pokazatelja poslovanje, zaustavljanja ili smanjenog obima poslovne aktivnosti, te kašnjenja u plaćanju obaveza prema dobavljačima i bankama, te ih raspoređuje u viši nivoe kreditnog rizika. Na navedeni način se anticipiraju sva pogoršanja i povećanja kreditnog rizika kod klijenta.

15. POREZ NA DOBIT

Tekući porez na dobit za 2024. godinu obračunat je primjenom poreske stope od 10% na oporezivu dobit prikazanu u poreskom bilansu za poreske obveznike u Republici Srpskoj, Federaciji Bosne i Hercegovine, i Brčko Distriktu.

Svaka Banka se opredjelila da posebno radi poreske bilanse.

Komponente poreza na dobit za 2024. godinu su:

	<i>Godina koja se završila 31. decembra</i>	
	<i>2024.</i>	<i>2023.</i>
	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>
Tekući porez na dobit	9.280	7.570
Promjena u odloženim porezima:		
- Odložena poreska sredstva	(18)	526
- Odložene poreske obaveze	89	(115)
Porez na dobit	9.351	7.981

16. NOVČANA SREDSTVA I RAČUNI DEPOZITA KOD DEPOZITNIH INSTITUCIJA

	31. decembar 2024. 000 BAM	31. decembar 2023. 000 BAM
Sredstva kod Centralne banke	97.752	268.468
Blagajna u stranoj valuti	111.505	108.427
Depoziti dati bankama	2.739	60.631
Blagajna u domaćoj valuti	192.179	88.536
Žiro račun poslovne jedinice	174.180	2.530
Tekući računi kod drugih banaka	60.970	85.520
Umanjenje vrijednosti novčanih sredstava	(1.545)	(3.260)
Ukupno novčanih sredstva i računi depozita kod depozitnih institucija:	637.780	610.852

Promjene na umanjuju vrijednosti bile su sljedeće:

	31. decembar 2024. 000 BAM	31. decembar 2023. 000 BAM
Stanje na početku godine	3.260	3.473
Neto efekat očekivanih kreditnih gubitaka	(1.715)	(213)
Stanje na dan 31. decembar	1.545	3.260

17. OBAVEZNA REZERVA KOD CENTRALNE BANKE

	31. decembar 2024. 000 BAM	31. decembar 2023. 000 BAM
Obavezna rezerva kod Centralne banke	368.369	346.666
Umanjenje vrijednosti na obaveznu rezervu kod Centralne Banke	(368)	(346)
Ukupno obavezna rezerva kod Centralne banke:	368.001	346.320

Promjene na umanjuju vrijednosti bile su sljedeće:

	31. decembar 2024. 000 BAM	31. decembar 2023. 000 BAM
Stanje na početku godine	346	319
Neto efekat očekivanih kreditnih gubitaka	22	27
Stanje na dan 31. decembar	368	346

Obavezna rezerva je izdvojena u skladu sa Odlukama Centralne banke Bosne i Hercegovine o utvrđivanju i održavanju obaveznih rezervi i utvrđivanju naknade na iznos rezervi, koja propisuje osnovicu za obračun obavezne rezerve, obračunski period, stopu obavezne rezerve, kao i obračun naknade banci za iznos sredstava na računu rezervi kod Centralne banke Bosne i Hercegovine.

17. OBAVEZNA REZERVA KOD CENTRALNE BANKE (nastavak)

Osnovicu za obračun obavezne rezerve čine depoziti i pozajmljena sredstva, bez obzira u kojoj su valuti sredstva izražena. Osnovicu u domaćoj valuti za obračun obavezne rezerve u KM čine depoziti i pozajmljena sredstva u KM. Deviznu osnovicu za obračun obavezne rezerve u EUR čine depoziti i pozajmljena sredstva u KM sa valutnom klauzulom i depoziti i pozajmljena sredstva u stranim valutama.

Obavezna rezerva se obračunava prema stanju sredstva koja ulaze u osnovicu za obračun obavezne rezerve, izraženih prema rezidualnom roku dospijeća, na kraju svakog radnog dana, u toku obračunskog perioda koji prethodi periodu održavanja. Rezidualni rok dospijeća predstavlja preostali rok do dospijeća obaveza i pozajmljenih sredstava, gdje je stanje partija na kraju svakog radnog dana koje ulaze u obračun evidentirano u kategorije do jedne i preko jedne godine. Obračunski period (period obračuna obaveznih rezervi) počinje svakog mjeseca prvog, jedanaestog i dvadesetprvog dana, a završava se desetog, dvadesetog i posljednjeg dana u mjesecu. Banka je obavezna da nakon svakog obračunskog perioda, a najkasnije u roku od tri dana po isteku perioda obračuna dostavi Centralnoj banci Bosne i Hercegovine izvještaj o stanju svojih depozita i pozajmljenih sredstava izraženih u konvertibilnim markama.

Odlukom o utvrđivanju i održavanju obaveznih rezervi i utvrđivanju naknade na iznos rezervi („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 103/21, 78/22, 125/22, 54/23, 80/23, 70/24, 96/24) definisano je da stopa obavezne rezerve koju primjenjuje Centralna banka BiH iznosi 10% na depozite i pozajmljena sredstva. Obavezna rezerva u EUR se obračunava držanjem 95% KM protuvrijednosti obračunate obavezne rezerve u EUR na računu rezervi u KM i držanjem 5% obračunate obavezne rezerve u EUR na računu rezervi u EUR.

U skladu sa važećom Odlukom, Centralna banka obračunava naknadu po stopi +50bp na iznos sredstava obavezne rezerve ako je u pitanju osnovica u domaćoj valuti BAM, na iznos sredstava po osnovu obavezne rezerve ako je u pitanju osnovica u stranoj valuti ili BAM sa valutnom klauzulom naknada se obračunavala po stopi od +30bp, dok se na iznos sredstava iznad obavezne rezerve naknada obračunavala po nultoj stopi.

18. FINANSIJSKA IMOVINA**a) Finansijska imovina koja se vrednuje po amortizovanom trošku**

	31. decembar 2024.	31. decembar 2023.
	000 BAM	000 BAM
Korporativne obveznice	11.768	13.228
Obveznice Republike Srpske	382.697	324.741
Umanjenje vrijednosti	(457)	(2.365)
Neto vrijednost na dan	394.008	335.604

Korporativne obveznice odnose se na kupljene obveznice privrednog društva Elektrokrajine AD Banja Luka, na period od 10 godina, kamatna stopa 3,5%. Obveznice nisu konvertibilne. Dospijeće obveznice je 2031. godina.

Promjene na umanjeњу vrijednosti finansijske imovine koja se vrednuje po amortizovanom trošku bile su sljedeće:

	31. decembar 2024.	31. decembar 2023.
	000 BAM	000 BAM
Stanje na početku godine	2.365	70
Neto efekat očekivanih kreditnih gubitaka	(1.908)	2.295
Stanje na dan 31. decembar	457	2.365

18. FINANSIJSKA IMOVINA (nastavak)**a) Finansijska imovina koja se vrednuje po amortizovanom trošku (nastavak)**

Pregled Obveznica Republike Srpske sa stanjem na dan 31. decembra 2024. godine je prikazan u sljedećoj tabeli:

<i>Naziv HoV</i>	<i>Datum kupovine</i>	<i>Datum dospjeća</i>	<i>Kamatna stopa</i>	<i>Nominalna vrijednost</i>	<i>Stanje na dan 31.12.2023.</i>
				<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>
Obveznice RS (RSBD)	22.07.2022	22.07.2027	4,00%	27.455	27.130
Obveznice RS (RSBD)	26.08.2022	26.08.2027	5,00%	10.483	10.483
Obveznice RS (RSBD)	15.09.2022	15.09.2029	5,00%	4.831	4.831
Obveznice RS (RSBD)	29.11.2023	15.09.2029	5,00%	7.000	7.000
Obveznice RS (RSBD)	25.05.2023	15.09.2029	5,00%	3.000	3.000
Obveznice RS (RSBD)	16.05.2024	15.09.2029	5,00%	8.500	8.500
Obveznice RS (RSBD)	14.10.2022	14.10.2027	5,00%	1.208	1.208
Obveznice RS (RSBD)	23.12.2022	23.12.2027	5,00%	12.010	11.843
Obveznice RS (RSBD)	16.05.2024	23.12.2027	5,00%	10.000	10.000
Obveznice RS (RSBD)	16.05.2024	23.02.2028	5,50%	682	682
Obveznice RS (RSBD)	30.03.2023	30.03.2028	5,50%	31.598	31.319
Obveznice RS (RSBD)	05.05.2023	05.05.2028	5,80%	10.000	10.000
Obveznice RS (RSBD)	22.06.2023	22.06.2028	6,10%	108.155	108.155
Obveznice RS (RSBD)	13.12.2023	13.12.2028	5,80%	10.865	10.751
Obveznice RS (RSBD)	09.02.2024	09.02.2029	6,00%	15.500	15.500
Obveznice RS (RSBD)	08.03.2024	08.03.2029	6,00%	16.783	16.783
Obveznice RS (RSBD)	25.12.2024	25.12.2029	6,00%	14.502	14.512
Obveznice RS (RSBD)	20.09.2023	15.09.2029	5,00%	15.000	15.000
Obveznice RS (RSBD)	22.06.2023	22.06.2028	6,10%	63.000	63.000
Obveznice RS (RSBD)	29.08.2024	16.04.2025	2,00%	13.000	13.000
Ukupno				383.572	382.697

Pregled Obveznica Republike Srpske sa stanjem na dan 31. decembra 2023. godine je prikazan u sljedećoj tabeli:

<i>Naziv HoV</i>	<i>Datum kupovine</i>	<i>Datum dospjeća</i>	<i>Kamatna stopa</i>	<i>Nominalna vrijednost</i>	<i>Stanje na dan 31.12.2023.</i>
				<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>
Obveznice RS (RSBD)	22.07.2022	22.07.2027	4,00%	27.455	27.025
Obveznice RS (RSBD)	26.08.2022	26.08.2027	5,00%	10.483	10.484
Obveznice RS (RSBD)	15.09.2022	15.09.2029	5,00%	4.831	4.831
Obveznice RS (RSBD)	29.11.2023	15.09.2029	5,00%	7.000	7.000
Obveznice RS (RSBD)	14.10.2022	14.10.2027	5,00%	1.208	1.208
Obveznice RS (RSBD)	23.12.2022	23.12.2027	5,00%	12.010	11.805
Obveznice RS (RSBD)	30.03.2023	30.03.2028	5,50%	31.598	31.250
Obveznice RS (RSBD)	05.05.2023	05.05.2028	5,80%	10.000	10.000
Obveznice RS (RSBD)	22.06.2023	22.06.2028	6,10%	120.172	120.172
Obveznice RS (RSBD)	13.12.2023	13.12.2028	5,80%	10.865	10.726
Obveznice RS (RSBD)	25.05.2023	15.09.2029	5,00%	3.000	3.000
Obveznice RS (RSBD)	20.09.2023	15.09.2029	5,00%	15.000	15.000
Obveznice RS (RSBD)	22.06.2023	22.06.2028	6,10%	70.000	72.240
Ukupno				323.622	324.741

18. FINANSIJSKA IMOVINA (nastavak)**b) Finansijska imovina koja se vrednuje po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha**

	<i>31. decembar</i> <i>2024.</i> <i>000 BAM</i>	<i>31. decembar</i> <i>2023.</i> <i>000 BAM</i>
Hartije od vrijednosti za trgovanje	19.768	15.217
Ukupno na dan	19.768	15.217

Hartije od vrijednosti za trgovanje se odnose vlasničke akcije u domaćim pravnim licima u iznosu od 217 hiljada BAM (2023.: 228 hiljada BAM) i u stranim pravnim licima (MasterCard i Viza) u iznosu od 19.551 hiljada BAM (2023.: 14.989 hiljada BAM).

c) Finansijska imovina koja se vrednuje po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat

	<i>31. decembar</i> <i>2024.</i> <i>000 BAM</i>	<i>31. decembar</i> <i>2023.</i> <i>000 BAM</i>
Obveznice Republike Srpske	154.449	262.690
Učešća u kapitalu drugih pravnih lica	954	1.169
Neto vrijednost na dan	154.403	263.859

Struktura učešća u kapitalu drugih pravnih lica data je u sljedećoj tabeli:

	<i>%</i> <i>učešća</i>	<i>31. decembar</i> <i>2024.</i> <i>000 BAM</i>	<i>31. decembar</i> <i>2023.</i> <i>000 BAM</i>
Banjalučka berza a.d. Banjaluka	9,47%	252	252
Centralni registar HoV a.d. Banjaluka	10%	457	457
Nova Real Estate a.d Banjaluka	9%	3	225
SWIFT		171	171
		883	1.105
Nerealizovani dobiti / (gubici)		71	64
Učešća u kapitalu, neto		954	1.169

18.FINANSIJSKA IMOVINA (nastavak)**c) Finansijska imovina koja se vrednuje po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat (nastavak)**

Pregled Obveznica Republike Srpske sa stanjem na dan 31. decembra 2024. godine je prikazan u sljedećoj tabeli:

NazivHoV	Datum kupovine	Datum dospjeća	Kamatna stopa	Nominalna vrijednost	Amortizovana nabavna vrijednost	Nerealizovani dobiti / (gubici)	Stanje na dan 31.12.2024.
				000 BAM	000 BAM	000 BAM	000 BAM
Obveznice RS (RSBD)	21.06.2017	21.06.2027	4,50%	6.190	6.210	1	6.211
Obveznice RS (RSBD)	04.08.2017	04.08.2027	4,00%	10.000	10.000	(2)	9.998
Obveznice RS (RSBD)	16.04.2020	16.04.2025	2,00%	46.633	46.500	(2)	46.498
Obveznice RS (RSBD)	14.03.2022	04.12.2030	3,50%	5.000	5.150	(142)	5.008
Obveznice RS (RSBD)	23.03.2022	25.03.2027	2,70%	10.000	9.866	(14)	9.852
Obveznice RS (RSBD)	21.04.2022	21.04.2027	3,40%	28.921	28.902	(28)	28.874
Obveznice RS (RSBD)	20.05.2022	20.05.2029	3,50%	20.000	19.935	(20)	19.915
Obveznice RS (RSRS)	29.11.2021	25.09.2026	1,50%	81	80	-	80
Obveznice RS (RSRS)	29.11.2021	29.09.2027	1,50%	631	624	6	630
Obveznice RS (RSRS)	29.11.2021	18.12.2028	1,50%	328	322	4	326
Obveznice RS (RSRS)	17.12.2021	05.11.2034	1,50%	936	900	6	906
Obveznice RS (RSRS)	24.11.2022	09.06.2025	1,50%	2	2	-	2
Obveznice RS (RSRS)	24.11.2022	31.05.2025	1,50%	3	3	-	3
Obveznice RS (RSRS)	24.11.2022	24.12.2025	1,50%	1	1	-	1
Obveznice RS (RSRS)	24.11.2022	25.09.2026	1,50%	2	2	-	2
Obveznice RS (RSRS)	24.11.2022	26.09.2027	1,50%	3	3	(1)	2
Obveznice RS (RSRS)	24.11.2022	18.12.2028	1,50%	1	1	-	1
Obveznice RS (RSRS)	24.11.2022	22.11.2029	1,50%	2	2	(1)	1
Obveznice RS (RSRS)	24.11.2022	05.03.2031	1,50%	10	10	(1)	9
Obveznice RS (RSRS)	26.08.2022	26.08.2027	5,00%	5.000	4.996	-	4.996
Obveznice RS (RSRS)	16.09.2022	16.09.2029	5,00%	150	150	-	150
Obveznice RS (RSRS)	14.10.2022	14.10.2027	5,00%	20.000	19.984	-	19.984
Ukupno				153.894	153.643	(194)	153.449

c) **Finansijska imovina koja se vrednuje po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat (nastavak)**

Pregled Obveznica Republike Srpske sa stanjem na dan 31. decembra 2023. godine je prikazan u sljedećoj tabeli:

NazivHoV	Datum kupovine	Datum dospjeća	Kamatna stopa	Nominalna vrijednost	Amortizovana nabavna vrijednost	Nerealizovani dobiti / (gubici)	Stanje na dan 31.12.2023.
				000 BAM	000 BAM	000 BAM	000 BAM
Obveznice RS (RSBD)	21.06.2017	21.06.2027	4,50%	6.190	6.218	2	6.220
Obveznice RS (RSBD)	04.08.2017	04.08.2027	4,00%	10.000	10.000	(3)	9.997
Obveznice RS (RSBD)	06.09.2017	06.09.2024	3,75%	15.528	15.526	(4)	15.522
Obveznice RS (RSBD)	08.12.2017	08.12.2024	3,75%	9.150	9.169	1	9.170
Obveznice RS (RSBD)	16.04.2020	16.04.2025	2,00%	50.000	49.407	(36)	49.371
Obveznice RS (RSBD)	02.03.2022	16.04.2025	2,00%	10.000	10.022	(16)	10.006
Obveznice RS (RSBD)	02.03.2022	06.03.2024	3,50%	12.000	12.026	(27)	11.999
Obveznice RS (RSBD)	14.03.2022	04.12.2030	3,50%	5.000	5.174	(166)	5.008
Obveznice RS (RSBD)	23.03.2022	25.03.2027	2,70%	10.000	9.802	(14)	9.788
Obveznice RS (RSBD)	21.04.2022	21.04.2027	3,40%	28.922	28.885	(30)	28.855
Obveznice RS (RSBD)	20.05.2022	20.05.2029	3,50%	20.000	19.917	(19)	19.898
Obveznice RS (RSRS)	29.11.2021	29.09.2027	1,50%	841	831	8	839
Obveznice RS (RSRS)	29.11.2021	18.12.2028	1,50%	410	403	6	409
Obveznice RS (RSRS)	29.11.2021	25.09.2026	1,50%	121	120	1	121
Obveznice RS (RSRS)	17.12.2021	05.11.2034	1,50%	937	897	5	902
Trezorski zapisi	21.12.2023	20.06.2024	-	30.000	29.446	(33)	29.413
Trezorski zapisi	27.12.2023	26.06.2024	-	10.000	9.833	(4)	9.829
Obveznice RS (RSRS)	24.11.2022	09.06.2025	1,50%	3	3	-	3
Obveznice RS (RSRS)	24.11.2022	31.05.2025	1,50%	6	6	-	6
Obveznice RS (RSRS)	24.11.2022	24.12.2025	1,50%	1	1	-	1
Obveznice RS (RSRS)	24.11.2022	25.09.2026	1,50%	2	2	-	2
Obveznice RS (RSRS)	24.11.2022	26.09.2027	1,50%	5	4	(1)	3
Obveznice RS (RSRS)	24.11.2022	18.12.2028	1,50%	1	1	-	1
Obveznice RS (RSRS)	24.11.2022	22.11.2029	1,50%	2	2	(1)	1
Obveznice RS (RSRS)	24.11.2022	05.03.2031	1,50%	11	11	(1)	10
Obveznice RS (RSBD)	26.08.2022	26.08.2027	5,00%	5.000	5.087	(337)	4.750
Obveznice RS (RSBD)	16.09.2022	16.09.2029	5,00%	3.000	3.043	(86)	2.957
Obveznice RS (RSBD)	23.12.2022	23.12.2027	5,00%	10.000	9.836	(221)	10.057
Obveznice RS (RSBD)	14.10.2022	14.10.2027	5,00%	20.000	20.213	(196)	20.017
Obveznice RS (RSBD)	17.03.2023	16.09.2029	5,00%	3.000	3.043	(85)	2.958
Obveznice RS (RSBD)	23.02.2023	23.02.2028	5,50%	1.932	2.023	(74)	2.097
Obveznice RS (RSBD)	28.04.2023	16.09.2029	5,00%	2.500	2.528	(48)	2.480
Ukupno				264.562	263.479	(789)	262.690

Promjene na umanjenju vrijednosti finansijske imovine koja se vrednuje kroz ostali ukupni rezultata bile su sljedeće:

	31. decembar 2024. 000 BAM	31. decembar 2023. 000 BAM
Stanje na početku godine	1.553	2.832
Neto efekat očekivanih kreditnih gubitaka	(1.391)	(1.279)
Stanje na dan 31. decembar	162	1.553

19. KREDITI I POTRAŽIVANJA PO KREDITIMA**a) Pregled po korisnicima kredita**

	31. decembar 2024. 000 BAM	31. decembar 2023. 000 BAM
- Preduzeća	1.006.141	996.430
- Javna i državna preduzeća	253.549	187.976
- Vlada	292.415	193.177
- Stanovništvo	1.125.429	1.089.232
- Ostali komitenti	31.121	36.582
- Otkupljena potraživanja	1.096	3.285
Kredit i plasmani komitentima (bruto)	2.709.751	2.506.682
Umanjenje vrijednosti	(121.746)	(115.342)
Ukupni krediti plasirani komitentima (neto)	2.588.005	2.391.340

Otkupljena potraživanja u iznosu od 1.096 hiljada BAM se odnose na dugoročna potraživanja od vladinih institucija (31. decembra 2023.: 3.285 hiljada BAM) i imaju безусловnu garanciju Vlade RS.

b) Koncentracija kredita klijenata

Koncentracija ukupno plasiranih sredstava komitentima od strane Banke, na dan 31. decembar po granama djelatnosti je sljedeća:

	31. decembar 2024. 000 BAM	31. decembar 2023. 000 BAM
Poljoprivreda, lov i ribolov	28.757	35.897
Rudarstvo i industrija	376.475	336.731
Građevinarstvo	211.780	204.936
Trgovina	268.218	268.469
Usluge, turizam i ugostiteljstvo	94.398	80.511
Transport, skladištenje, telekomunikacije	82.077	77.511
Finansije	122.945	60.907
Trgovina nekretninama	22.049	21.662
Administracija, druge javne usluge	364.956	273.202
Stanovništvo	1.125.430	1.089.231
Ostalo	12.666	57.625
Kredit i plasmani komitentima (bruto)	2.709.751	2.506.682
Umanjenje vrijednosti	(121.746)	(115.342)
Kredit i plasmani komitentima (neto)	2.588.005	2.391.340

Promjene na umanjuju vrijednosti bile su sljedeće:

	31. decembar 2024. 000 BAM	31. decembar 2023. 000 BAM
Stanje na početku godine	115.342	94.094
Neto promjene ispravki vrijednosti	21.176	24.833
Računovodstveni otpis kredita	(12.860)	(2.426)
Smanjenje po osnovu prodaje plasmana/otpisa i preuzimanja u stečenu materijalnu aktivnu	(1.912)	(1.159)
Stanje na dan	121.746	115.342

19. KREDITI I POTRAŽIVANJA PO KREDITIMA

Članice Bankarske grupe su u skladu sa Odlukom Agencije za bankarstvo RS o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka, a koja se primjenjuje od 01. januara 2020. godine, u obavezi vršiti računovodstveni otpis bilansne izloženosti u vanbilansnu evidenciju dvije godine nakon što su za navedene izloženosti knjigovodstveno evidentirale očekivane kreditne gubitke u visini od 100% bruto knjigovodstvene vrijednosti i iste su proglasile u potpunosti dospjelom, osim izloženosti po osnovu finansijskog lizinga. Do 31. decembra 2024. godine ukupno stanje kredita koji su računovodstveno otpisani iznosi 53.177 hiljada BAM (31. decembar 2023: 47.531 hiljada BAM).

20. MATERIJALNA IMOVINA**a) Nekretnine i oprema**

Promjene na nekretninama i opremi u toku 2024. i 2023. godine prikazani su kako slijedi:

u 000 BAM	Zemljište i poslovne zgrade	Oprema i ostala sredstva	Osnovna sredstva u pripremi	Avansi za osnovna sredstva	Ukupno
NABAVNA VRIJEDNOST					
Stanje na dan 01.01.2023.	31.144	65.733	1.498	184	98.559
Nabavke u toku godine	30	862	3.718	-	4.610
Reklasifikacija	626	-	-	-	626
Aktiviranje osnovnih sredstava	761	2.665	(3.426)	-	-
Iskorišteni avansi	-	-	-	(971)	(971)
Novi avansi	-	-	-	882	882
Prodaja	(739)	(157)	(474)	-	(1.370)
Prenos na zalihe (oprema za donaciju)	-	(54)	-	-	(54)
Otpis/rashodovanje/smanjenje	-	(5.400)	-	-	(5.400)
Stanje na dan 31.12.2023.	31.822	63.649	1.316	95	96.882
NABAVNA VRIJEDNOST					
Stanje na dan 01.01.2024.	31.822	63.649	1.316	95	96.882
Nabavke u toku godine	336	2.039	2.485	-	4.860
Reklasifikacija	-	-	-	-	-
Aktiviranje osnovnih sredstava	-	2.751	(2.751)	-	-
Iskorišteni avansi	-	-	-	(717)	(717)
Novi avansi	-	-	-	622	622
Prodaja	-	-	-	-	-
Prenos na zalihe (oprema za donaciju)	-	-	-	-	-
Otpis/rashodovanje/smanjenje	-	(3.829)	-	-	(3.829)
Stanje na dan 31.12.2024.	32.158	64.610	1.050	-	97.818
ISPRAVKA VRIJEDNOSTI					
Stanje na dan 01.01.2023.	2.985	52.531	-	-	55.516
Amortizacija	321	4.804	-	-	5.125
Reklasifikacija	626	-	-	-	626
Prodaja	(34)	(101)	-	-	(135)
Prenos na zalihe (oprema za donaciju)	-	(54)	-	-	(54)
Otpis/rashodovanje/isknjižavanje	-	(5.265)	-	-	(5.265)
Stanje na dan 31.12.2023.	3.898	51.915	-	-	55.813
ISPRAVKA VRIJEDNOSTI					
Stanje na dan 01.01.2024.	3.898	51.915	-	-	55.813
Amortizacija	326	4.336	-	-	4.662
Reklasifikacija	-	-	-	-	-
Prodaja	-	-	-	-	-
Prenos na zalihe (oprema za donaciju)	-	-	-	-	-
Otpis/rashodovanje/isknjižavanje	-	(3.777)	-	-	(3.777)
Stanje na dan 31.12.2024.	4.224	52.474	-	-	56.698
SADAŠNJA VRIJEDNOST					
Stanje na dan 31.12.2024.	27.934	12.136	1.050	-	41.120
Stanje na dan 31.12.2023.	27.924	11.734	1.316	95	41.069

20. MATERIJALNA IMOVINA (nastavak)**a) Nekretnine i oprema (nastavak)**

Na dan 31. decembar 2024. godine Bankarska Grupa nema građevinske objekte, zemljište, opremu, kao i ostala sredstva založene kao kolaterale za obezbjeđenje kredita ili ostalih finansijskih obaveza, izuzev plasiranih kredita koji su, u skladu sa Ugovorom o zalaganju, založeni u korist IRB-a RS (napomena 25). Članice Bankarske grupe posjeduju vlasničku dokumentaciju za zemljište i poslovne zgrade.

b) Sredstva sa pravom korištenja

Bankarska grupa sa 31. decembrom 2024. godine ima obaveze prema pravnim i fizičkim licima koje proizilaze iz ugovora o zakupu poslovnih prostora i bankomata, a koji se priznaju u skladu sa MSFI 16 na osnovu računovodstvene politike za priznavanje zakupa opisane u napomeni 35.

	31. decembar 2024. 000 BAM	31. decembar 2023. 000 BAM
Stanje na dan 01. januara	9.575	9.997
Povećanje prava zakupa	5.896	2.850
Smanjenje prava zakupa	(5.312)	(413)
Amortizacija i isknjižavanje	2.457	(2.859)
Stanje na dan 31. decembra	12.616	9.575

c) Investicione nekretnine

Promjene na investicionim nekretninama u toku 2024. godine prikazane su u sledećoj tabeli:

	31. decembar 2024. 000 BAM	31. decembar 2023. 000 BAM
Stanje na dan 01. januara	4.566	4.585
Prenos u toku godine	38	357
Otuđenje i rashodovanje	(70)	-
Usklađivanje vrijednosti	(56)	(376)
Stanje na dan	4.478	4.566

Fer vrijednost investicionih nekretnina na 31. decembar 2024. godine je 4.478 hiljada BAM (31. decembar 2023. godine: 4.566 hiljada BAM) i utvrđena je od strane ovlašćenih procjenjivača.

21. NEMATERIJALNA IMOVINA

<i>u 000 BAM</i>	<i>Pravo na korištenje tuđih softvera</i>	<i>Licene, kupljeni softveri</i>	<i>Nematerijalna ulaganja u pripremi</i>	<i>Avansi za nematerijalna ulaganja</i>	<i>Ukupno</i>
NABAVNA VRIJEDNOST					
Stanje na dan 01.01.2023.	922	24.538	798	84	26.342
Nova ulaganja (nabavke u toku godine)	-	1.344	1.037	662	3.043
Aktiviranja u toku godine	-	1.037	(1.113)	-	(76)
Otpis/rashodovanje/isknjiživanje	(110)	(4.125)	-	-	(4.235)
Iskorišteni avansi u toku godine	-	-	-	(659)	(659)
Stanje na dan 31.12.2023.	812	22.794	722	87	24.415
NABAVNA VRIJEDNOST					
Stanje na dan 01.01.2024.	812	22.794	722	87	24.415
Nova ulaganja (nabavke u toku godine)	-	431	1.566	791	2.788
Aktiviranja u toku godine	-	956	(956)	-	-
Otpis/rashodovanje/isknjiživanje	-	(52)	-	-	(52)
Iskorišteni avansi u toku godine	-	-	-	(627)	(627)
Stanje na dan 31.12.2024.	812	24.129	1.332	251	26.524
ISPRAVKA VRIJEDNOSTI					
Stanje na dan 01.01.2023.	922	20.008	-	-	20.930
Amortizacija	-	1.999	-	-	1.999
Otpis/rashodovanje/isknjiživanje	(110)	(4.124)	-	-	(4.234)
Stanje na dan 31.12.2023.	812	17.883	-	-	18.695
ISPRAVKA VRIJEDNOSTI					
Stanje na dan 01.01.2024.	812	17.883	-	-	18.695
Amortizacija	-	1.909	-	-	1.909
Otpis/rashodovanje/isknjiživanje	-	(53)	-	-	(53)
Stanje na dan 31.12.2024.	812	19.739	-	-	20.551
SADAŠNJA VRIJEDNOST					
Stanje na dan 31.12.2024.	-	4.390	1.332	251	5.973
Stanje na dan 31.12.2023.	-	4.911	722	87	5.720

Na dan 31. decembra 2024. godine Bankarska grupa nema nematerijalnih ulaganja založenih kao kolaterale za obezbjeđenje kredita ili ostalih finansijskih obaveza.

22. SREDSTVA STEČENA NAPLATOM POTRAŽIVANJA

	<i>31. decembar 2024. 000 BAM</i>	<i>31. decembar 2023. 000 BAM</i>
Sredstva stečena naplatom potraživanja	8.483	7.814
Obezvredjenje sredstava stečenih naplatom potraživanja	(8.206)	(7.697)
Stanje na dan (neto)	277	117
	<i>31. decembar 2024. 000 BAM</i>	<i>31. decembar 2023. 000 BAM</i>
Sredstva stečena naplatom potraživanja:		
- zemljište	1.862	1.961
- nekretnine	6.549	5.778
- oprema	72	75
đUkupno	8.483	7.814
Obezvredjenje stečene materijalne imovine	(8.206)	(7.697)
Stanje na dan (neto)	277	117

Sredstva stečena naplatom potraživanja se obezvređuju na osnovu njene starosti, odnosno datuma svođenja na tehničku vrijednost u skladu sa Odlukom o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka.

Tabela kretanja obezvređenja sredstava stečenih naplatom potraživanja:

	<i>31. decembar 2024. 000 BAM</i>	<i>31. decembar 2023. 000 BAM</i>
Stanje na početku godine	7.697	14.527
Dodatno obezvređenje u toku godine	-	11
Povećanje ispravki vrijednosti po osnovu zatvaranja potraživanja	3.862	1.897
Smanjenje ispravki vrijednosti po osnovu prodaje i otpisa	(3.353)	(8.738)
Stanje na dan 31. decembar	8.206	7.697

23. OSTALA POTRAŽIVANJA I RAZGRANIČENJA

	<i>31. decembar 2024. 000 BAM</i>	<i>31. decembar 2023. 000 BAM</i>
Potraživanja za kamatu i naknadu	8.349	4.742
Zalihe kancelarijskog i potrošnog materijala	699	721
Otkupljena potraživanja (kratkoročna)	-	591
Razgraničena potraživanja za obračunatu kamatu za rentnu štednju	6.118	5.859
Razgraničena potraživanja za obračunatu kamatu po kreditima	636	6.835
Razgraničena potraživanja za obračunatu kamatu po HoV	10.633	9.925
Razgraničena potraživanja za unaprijed plaćene troškove	2.148	1.542
Razgraničena potraživanja za obračunate prihode	1.373	1.222
Ostala potraživanja iz poslovnih	51.930	19.947
Ukupno	81.886	51.384
Ispravke vrijednosti	(4.110)	(4.197)
Stanje na dan (neto)	77.776	47.187

Promjene na umanjenju vrijednosti bile su sljedeće:

	<i>31. decembar 2024. 000 BAM</i>	<i>31. decembar 2023. 000 BAM</i>
Stanje na početku godine	4.197	5.171
Neto promjene ispravki vrijednosti	249	506
Računovodstveni otpis	(323)	(876)
Smanjenje po osnovu prodaje/otpisa i preuzimanja u stečenu materijalnu aktivu	(13)	(604)
Stanje na dan 31. decembra	4.110	4.197

24. DEPOZITI KOMITENATA

	<i>31. decembar 2024. 000 BAM</i>	<i>31. decembar 2023. 000 BAM</i>
Depoziti komitenata	3.235.041	3.127.546
Ukupno depoziti komitenata:	3.235.041	3.127.546

a) Depoziti po korisnicima

	<i>31. decembar 2024. 000 BAM</i>	<i>31. decembar 2023. 000 BAM</i>
Banke i bankarske institucije	89.301	59.438
Javna i državna preduzeća	195.473	203.339
Privreda	604.607	570.548
Vanprivreda	160.235	143.280
Vlada i vladine institucije	440.581	529.200
Strana lica	32.436	31.844
Domaća fizička lica	1.712.408	1.589.897
Ukupno obaveze po osnovu depozita na dan	3.235.041	3.127.546

24. DEPOZITI KOMITENATA (nastavak)**b) Depoziti po ročnosti**

	31. decembar 2024. 000 BAM	31. decembar 2023. 000 BAM
Depoziti po viđenju	1.964.641	1.897.021
Kratkoročni depoziti	817.395	561.010
Dugoročni depoziti	453.005	669.515
Ukupno obaveze po osnovu depozita na dan	3.235.041	3.127.546

Na dan 31. decembar 2024. godine tekuće dospijeće dugoročnih depozita iznosi 763.110 hiljada BAM (2023.: 630.512 hiljada BAM).

25. OBAVEZE PO UZETIM KREDITIMA

	31. decembar 2024. 000 BAM	31. decembar 2023. 000 BAM
-		
Obaveze po uzetim kreditima		
- do godinu dana	47.066	48.886
- preko godinu dana	322.460	321.610
Ukupno obaveze po uzetim kreditima:	369.526	370.496

25. OBAVEZE PO UZETIM KREDITIMA (nastavak)

Na dan 31. decembar 2024. godine tekuća dospijeaća za obaveze po dugoročnim kreditima iznose 47.066 hiljada BAM (31. decembar 2023. godine: 48.886 hiljada BAM).

Obaveze po dugoročnim kreditima povučenim od fondova kojim upravlja Investiciono razvojna banka Republike Srpske (u daljem tekstu: IRB RS), odnose se na pojedinačne ugovore sa rokovima dospjeca do 25 godina i godišnjom kamatnom stopom od 0,50% do 3,7%, odnosno do 5,66% za CEB kreditnu liniju.

Sredstva su primljena u cilju kreditiranja: poljoprivrede, preduzetnika i preduzeća, početne poslovne aktivnosti za jedinice lokalne samouprave, kao i za stambene kredite stanovništva.

IRB RS je u skladu sa Pravilima plasmana sredstava po kreditnim linijama i zajmovima („Službeni glasnik Republike Srpske“ 67/21) definisala u članu 5. tačka 2. i članu 22. stav 3. tačka 4. da IRB RS u ime i za račun fondova kojim upravlja zaključuje okvirni ugovor o poslovno-tehničkoj saradnji i ugovor o zajmu, a u skladu sa rezultatima finansijske analize posrednika i ugovor o zalaganju sadašnjeg i budućeg portfolija, za plasman sredstava po kreditnim linijama.

S tim u vezi, IRB RS je zaključila sa Bankarskom grupom ugovore o zalaganju kreditnog portfolija i to za sljedeće fondove (datum posljednjeg zalaganja 30. septembar 2021. godine):

1. Fond za razvoj istočnog dijela RS;
2. Fond za razvoj i zapošljavanje RS i
3. Fond stanovanja RS.

Sklopljeni ugovori ne sadrže posebne kovenante.

Po osnovu osiguranja uzetih kredita, Bankarska grupa na 31. decembar 2024. godine ima založenu vrijednost datih kredita u ukupnom iznosu od 151.783 hiljade BAM (na 31. decembar 2023. godine iznosu od 188.021 hiljada BAM). Bankarska grupa na dan 31. decembar 2023. godine nema drugih hipoteka, zaloga ili drugih tereta nad stavkama aktive, izuzev prethodno navedenog.

26. REZERVISANJA NA STAVKE VANBILANSA

	31. decembar 2024. 000 BAM	31. decembar 2023. 000 BAM
Rezervisanja za vanbilansne stavke	7.473	5.611
Ukupno rezervisanja na stavke vanbilansa:	7.473	5.611
Promjene na rezervisanjima za vanbilansne stavke:		
	31. decembar 2024. 000 BAM	31. decembar 2023. 000 BAM
Stanje na početku godine	5.611	4.328
Rezervisanja u tekućoj godini	7.239	6.654
Ukidanje rezervisanja	(5.377)	(5.371)
Stanje na dan	7.473	5.611

27. REZERVISANJA ZA POTENCIJALNE OBAVEZE

	31. decembar 2024. 000 BAM	31. decembar 2023. 000 BAM
Rezervisanja za otpremnine	868	757
Rezervisanja za sudske sporove	159	176
Rezervisanja za isplate radnicima (bonusi)	1.171	2.378
Rezervisanja za ostale potencijalne obaveze	635	641
Stanje na dan 31. decembra	2.833	3.952

Promjene na rezervisanjima za otpremnine, sudske sporove, potencijalne isplate radnicima i ostale potencijalne obaveze:

	<i>Rezervisanja za otpremnine 000 BAM</i>	<i>Rezervisanja za sudske postupke 000 BAM</i>	<i>Rezervisanja za isplate radnicima 000 BAM</i>	<i>Rezervisanja za ostale potencijalne obaveze 000 BAM</i>	<i>UKUPNO 000 BAM</i>
Stanje na dan 01. januar 2023.	739	190	1.567	693	3.189
Rezervisanja u tekućoj godini (napomena 12)	81	12	1.666	8	1.767
Smanjenje rezervisanja / isplata	(63)	(26)	(855)	(60)	(1.004)
Stanje na dan 31. decembar 2023.	757	176	2.378	641	3.952
Stanje na dan 1. januara 2024.	757	176	2.378	641	3.952
Rezervisanja u tekućoj godini (napomena 12)	111	88	1.369	-	1.568
Smanjenje rezervisanja / isplata	-	(105)	(2.576)	(6)	(2.687)
Stanje na dan 31. decembar 2024.	868	159	1.171	635	2.833

28. OSTALE OBAVEZE I RAZGRANIČENJA

	31. decembar 2024. 000 BAM	31. decembar 2023. 000 BAM
Razgraničeni prihodi - unaprijed naplaćena naknada	3.843	3.896
Razgraničene obaveze po osnovu kamata na depozite u domaćoj valuti	7.950	5.983
Razgraničene obaveze po osnovu kamata na depozite u stranoj valuti	7.413	5.279
Razgraničene obaveze za ostale obračunate troškove	782	1.012
Ostala pasivna vremenska razgraničenja	1.810	1.616
Ostale obaveze - unaprijed naplaćeni anuiteti po kreditima	12.370	12.017
Obaveze po primljenim sredstvima - neraspoređeni priliv	1.190	1.862
Ostale obaveze po kartičnom poslovanju	2.641	2.089
Obaveze prema dobavljačima	1.979	703
Obaveze po kamatama	230	221
Obaveze za dividend	30.305	305
Obaveze po osnovu poštanskih uputnica	98	84
Obaveze po osnovu poslovnog lizinga - višegodišnjeg zakupa	13.182	9.932
Obaveze po osnovu namjenskih depozita za emitovanje emisija HoV ili preuzimanje akcionarskih društava	981	66
Prolazni i privremeni račun ino banaka za odlive	5.664	73
Ostale obaveze	6.158	6.305
Ukupno ostale obaveze i razgraničenja	96.596	51.443

29. SUBORDINIRANI DUG**Obaveze po osnovu subordiniranog duga:**

	31. decembar 2024. 000 BAM	31. decembar 2023. 000 BAM
Subordinirani dug		
- u domaćoj valuti	37.600	37.600
Ukupno subordinirani dug:	37.600	37.600

Obaveze po osnovu subordiniranog duga u ukupnom iznosu od 37.600 hiljada BAM su iz 2019. godine (sedma emisija obveznica) i u potpunosti se odnose na Novu banku a.d.Banja Luka.

Stanje obveznica po osnovu subordiniranog duga nakon povrata	Datum rješenja Komisije HoV RS	Nominalna vrijednost emisije BAM	Broj emitovanih obveznica	Kamatna stopa	Grejs period	Rok dospjeća
Sedma emisija	21.10.2019.	37.600.000	376	3,00%	5 godina	10 god.

Skupština akcionara Banke je dana 20. avgusta 2019. godine donijela Odluku o sedmoj emisiji obveznica javnom ponudom, kojom je izvršena zamjena VI emisije obveznica u iznosu od 37,6 miliona BAM.

Sedmom emisijom obveznica emitovano je 376.000 obveznica nominalne vrijednosti 100 BAM po obveznici, ukupne nominalne vrijednosti 37.600.000 BAM uz kamatnu stopu 3%, sa rokom dospjeća od 10 godina i grejs periodom od 5 godina. Kupac navedenih obveznica je Investiciono razvojna banka Republike Srpske i fondovi kojima ona upravlja. Na dan 31. decembar 2024. godine tekuće dospijeće subordiniranog duga iznosi 7.520 hiljada BAM.

30. KAPITAL**Struktura kapitala Bankarske grupe**

Struktura ukupnog kapitala Bankarske grupe prikazana je kako slijedi:

	31. decembar 2024. 000 BAM	31. decembar 2023. 000 BAM
Akcijski kapital (obične akcije)	184.638	184.638
Rezerve iz dobiti	15.903	11.895
Revalorizacione rezerve	(4.768)	(3.631)
Neraspoređena dobit iz ranijeg perioda	248.439	205.030
Neraspoređena dobit tekuće godine	110.712	77.083
Ukupno kapital:	554.924	475.015

Akcijski kapital

Ukupan akcijski kapital Bankarske grupe na dan 31. decembar 2024. godine sastoji se od 184.637.768 običnih akcija pojedinačne nominalne vrijednosti 1 BAM (2024.: 184.637.768 obične akcije pojedinačne nominalne vrijednosti 1 BAM).

Skupština akcionara Nove banke je 21. juna 2024. godine donijela Odluku o raspodjeli dobiti, kojom je ostvarena neto dobit za 2023. godinu u iznosu od 55.528 hiljada BAM raspoređena na zakonske rezerve u iznosu od 2.777 hiljada BAM i zadržanu dobiti u iznosu od 52.751 hiljade BAM.

Skupština akcionara Nove banke je 09. oktobra 2024. godine donijela Odluku o isplati dividende iz zadržane dobiti prethodnih godina u iznosu od 30.000 hiljada BAM. Dividenda se raspoređuje srazmjerno na sve akcije Banke a po principu da svakoj akciji pripada isti nominalan iznos od 0,1624803 BAM.

Akcionari Banke na dan 31. decembar 2024. godine su:

Naziv / Prezime i ime	Obične akcije (u 000 BAM)	% učešća običnih akcija
MG MIND DOO	184.078	99,70%
Mlađen Vlatko	560	0,30%
Ukupno	184.638	100,00%

Akcionari Banke na dan 31. decembra 2023. godine su:

Naziv / Prezime i ime	Obične akcije (u 000 BAM)	% učešća običnih akcija
MG MIND DOO	183.006	99,12%
Andžić Milorad	650	0,35%
Mlađen Vlatko	560	0,30%
Elek Nedeljko	380	0,21%
Milaković Nedeljko	24	0,01%
NICOLA'S DOO Banja Luka	14	0,01%
BAMBI VEMAX DOO	4	0,00%
Ukupno	184.638	100,00%

30. KAPITAL (nastavak)**Akcijski kapital (nastavak)**

Sve gore navedene promjene akcionara Bankarske grupe u 2024. godini evidentirane su u jedinstvenoj evidenciji akcionara kod Centralnog registra hartija od vrijednosti Republike Srpske. Bankarska grupa na dan 31. decembra 2024. godine ima akcionarski kapital u iznosu od 184.637.768 BAM. Članom 34., stav 1 Zakona o bankama Republike Srpske propisan je minimalan iznos novčanog kapitala od 15.000.000 BAM, a članom 37. stav 4. Zakona o bankama Republike Srpske i članom 34. stav 1. Odluke o izračunavanju kapitala banaka, propisan je minimalni koeficijent adekvatnosti regulatornog kapitala od 12% i način obračuna istog. Na dan 31. decembra 2024. godine, koeficijent adekvatnosti kapitala Bankarske grupe sa revidiranom dobiti članice Bankarske Grupe - Nove banke za 2024. godinu, uzimajući u obzir isključenja po povezanim transakcijama kao i efekte ispravki vrijednosti primjenom Metodologije za procjenu očekivanih kreditnih gubitaka u skladu sa zahtjevima MSFI 9 za bankarsku grupu, iznosi 20,83%. (2023.: 21,18%).

Rezerve kapitala

Rezerve iz dobiti formirane su u skladu sa zakonom i propisima Republike Srpske i Statutom Banke i na dan 31. decembra 2024. godine iznose 15.903 hiljade BAM i u odnosu na 2024. godinu veće su za 4.008 hiljada BAM (2023.: 11.895 hiljada BAM).

Neraspoređena dobit

Neraspoređena dobit na dan 31. decembra 2024. godine iznosi 359.151 hiljada BAM, a obuhvata neraspoređenu dobit iz prethodnog perioda u iznosu od 248.439 hiljada BAM i ostvarenu neto dobit tekućeg perioda u iznosu od 110.712 hiljada BAM.

Revalorizacija rezerve

Revalorizacija rezerve na dan 31. decembra 2024. godine iznose (4.768) hiljada BAM i formirane su kao rezultat svođenja na tržišnu vrijednost i ispravke vrijednosti ulaganja u hartije od vrjednosti klasifikovanih kao finansijska imovina koja se vrednuje po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat.

Zarada po akciji

Osnovna zarada po akciji izračunava se dijeljenjem neto dobiti koja pripada akcionarima, vlasnicima običnih akcija Banke, ponderisanim prosječnim brojem izdatih običnih akcija u toku izvještajnog perioda.

	31. decembar 2024. 000 BAM	31. decembar 2023. 000 BAM
Neto dobit koja se odnosi na vlasnike običnih akcija	110.712	77.083
Ponderisani prosječni broj akcija	184.638	184.638
Zarada po akciji	0,60	0,42

31. VANBILANSNA AKTIVA / PASIVA

U cilju zadovoljenja finansijskih potreba komitenata, Banka odobrava različite vidove garancija i ostalih preuzetih i potencijalnih obaveza. Iako se pomenute obaveze ne priznaju u izvještaju o finansijskoj poziciji, one sadrže kreditni rizik i stoga čine sastavni dio sveukupnog rizika Banke.

Ukupno stanje potencijalnih obaveza je prikazano u sljedećoj tabeli:

	31. decembar 2024. 000 BAM	31. decembar 2023. 000 BAM
Plative garancije	148.897	131.925
Činidbene garancije	261.907	279.726
Nepokriveni nostro akreditivi	25.639	586
Ostala jemstva	64	64
Neopozive kreditne obaveze	332.542	262.495
Bruto vrijednost na dan 31.12.	769.049	674.796
Rezervisanja na stavke vanbilansa	(7.473)	(5.611)
Neto vrijednost na dan 31.12.	761.576	669.185

Garancije i ostale preuzete i potencijalne obaveze

Akreditivi i garancije obavezuju Banku da izvrši plaćanje u korist korisnika ukoliko se za to ispune potrebni uslovi. Garancije i „stand-by“ akreditivi nose isti tip rizika za Banku kao i krediti.

Preuzete neopozive obaveze

Preuzete neopozive obaveze se odnose na neiskorištene odobrene kredite i revolving kredite (kreditne kartice i pozajmice). Preuzete neopozive obaveze obično imaju fiksne datume kada ističu ili druge odredbe u vezi sa istekom. Pošto preuzete neopozive obaveze mogu isteći prije povlačenja kredita od strane komitenata, ukupno ugovoren iznos ne predstavlja neophodne buduće gotovinske odlive.

Ipak, potencijalni kreditni gubitak je manji od ukupnih neiskorištenih obaveza iz razloga što je većina obaveza potencijalna i ista zavisi od ispunjenja određenih uslova od strane klijenta. Banka prati ročnost preuzetih neopozivih obaveza po osnovu neiskorištenih odobrenih kredita jer dugoročne preuzete obaveze nose viši stepen kreditnog rizika od kratkoročno preuzetih obaveza.

32. SUDSKI SPOROVI

Sudski sporovi su zbog prirode bankarskog poslovanja česta pojava. Članice Bankarske grupe su ustanovile protokol za upravljanje sudskim sporovima. Na osnovu analize tužbenog zahtjeva i pravnog savjeta, članice Bankarske grupe vrše procjenu iznosa potencijalnog gubitka po osnovu sudskih sporova. Članice Bankarske grupe rezervišu sredstva za sve negativne efekte koji mogu nastati po sudskim sporovima, odnosno mogu imati uticaj na finansijsku poziciju Bankarske grupe.

Vrijednost sudskih sporova koji se vode protiv članica Bankarske grupe na dan 31. decembra 2024. godine iznose 13.339 hiljada BAM (31. decembra 2023. godine: 17.934 hiljade KM). U toku 2024. godine, zatvoren je sudski spor od Swisllion doo, Trebinje u korist članica Bankarske grupe, čija je vrijednost iznosila 4.234 hiljade BAM.

Članice Bankarske grupe procjenjuju da u budućim periodima neće nastati materijalno značajni gubici po osnovu negativnog ishoda sudskih sporova, koji su u toku, veći od iznosa formiranog rezervisanja na dan 31. decembra 2024. godine, u iznosu od 159 hiljada BAM (napomena 27) (31. decembar 2023. godine: 176 hiljada KM).

Za sva utužena potraživanja protiv pravnih i fizičkih lica članice Bankarske grupe su procjenile odgovarajuća rezervisanja na teret rezultata poslovanja u tekućoj i prethodnim godinama.

Bankarska grupa u kontinuitetu prati pravne rizike, te procjenjuje očekivane troškove pravnih postupaka po osnovu kojih formira odgovarajuća rezervisanja.

33. ODNOSI SA POVEZANIM STRANAMA

U skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardom (MRS) 24, lica povezana sa Bankom i ključni menadžement Banke čine:

MRS 24.19	Naziv	Opis
MRS 24.19 (a)	Matični subjekti	MG Mind d.o.o. Mrkonjić Grad
MRS 24.19 (b)	Subjekti sa zajedničkom kontrolom ili značajnim uticajem nad subjektom	Grupa MG Mind
MRS 24.19 (c)(d)(e)	Zavisni subjekti; pridruženi subjekti; zajednički poduhvati u kojima je subjekt učesnik u zajedničkim poduhvatima	Grupa ATOS banka
MRS 24.19 (f)	Ključno upravljačko osoblje subjekta ili njegovog matičnog subjekta	Članovi Nadzornog odbora i Uprave banke te lica povezana sa navedenim članovima Grupa Pajić, Grupa Živanović, Grupa Berezovski, Grupa Milenković, Grupa Zrilić, Grupa Kesić, Grupa Džinić, Grupa Adžić, Grupa Ljubišić, Grupa Topić, Grupa Vujinović, Grupa Čulić, Grupa Miletić, Grupa Nenadić, Grupa Radanović, Grupa Džigumović, Grupa Dragić, Grupa Obradović, Grupa Smiljanić, Grupa Ševa, Grupa Arbutina, Grupa Jovičić, grupa Kovačević, grupa Mihajlović, Grupa Kudra, grupa Antić, grupa Božićić, grupa Novaković, grupa Bnjac, grupa Gvero, grupa Vilendečić grupa Manojlović, grupa Ubiparipović, grupa Lakić, grupa Maglov
MRS 24.19 (g)	Ostala povezana lica	Grupa Banika, Grupa Čulić, Grupa Bajić, Ostali mali akcionari

Stanja na kraju godine i efekti transakcija sa članovima Uprave, Nadzornog odbora i ostalim ključnim osobljem i njima povezanim stranama, kao i sa ostalim povezanim licima navedenim u tabeli iznad, prikazani su u sljedećim tabelama:

33. ODNOSI SA POVEZANIM STRANAMA (nastavak)

Izvještaj o finansijskoj poziciji sa stanjem na dan 31. decembar 2024. godine:

	<i>Matični subjek</i>	<i>Subjekti sa zajedničkom kontrolom MRS 24, 19. (b)</i>	<i>Zavisni subjekt MRS 24, 19. (c) (d) (e)</i>	<i>Ključni menadžment MRS 24, 19. (f)</i>	<i>Ostala povezana lica MRS 24, 19. (g)</i>	<i>Ukupno</i>
	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>
AKTIVA						
Kredit i potraživanja po kreditima	45.289	37.197	2.203	5.210	-	89.899
Ostala potraživanja i AVR	1.334	20	6	455	-	1.815
Poslovna aktiva	46.623	37.217	2.209	5.665	-	91.714
Vanbilans- neopozive obaveze	2.972	3.147	49	761	-	6.929
Vanbilans- potencijalne obaveze	8.148	2.973	-	318	-	11.439
Vanbilansna aktiva	11.120	6.120	49	1.079	-	18.368
UKUPNA AKTIVA	57.743	43.337	2.258	6.744	-	110.082
PASIVA						
Obaveze						
Depoziti komitenata	424	7.811	390	4.324	178	13.127
Ostale obaveze i PVR	944	1.530	3	51	1	2.529
Rezervisanja na stavke vanbilansa	29	-	15	1	-	45
Poslovna pasiva	1.397	9.341	408	4.376	179	15.701
Vanbilans- neopozive obaveze	2.972	3.147	49	761	-	6.929
Vanbilans- potencijalne obaveze	8.148	2.973	-	318	-	11.439
Vanbilansna pasiva	11.120	6.120	49	1.079	-	18.368
UKUPNA PASIVA	12.517	15.461	457	5.455	179	34.069

Izvještaj o finansijskoj poziciji za godinu koja se završila 31. decembra 2023. godine:

	<i>Matični subjek</i>	<i>Subjekti sa zajedničkom kontrolom MRS 24, 19. (b)</i>	<i>Zavisni subjekt MRS 24, 19. (c) (d) (e)</i>	<i>Ključni menadžment MRS 24, 19. (f)</i>	<i>Ostala povezana lica MRS 24, 19. (g)</i>	<i>Ukupno</i>
	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>
AKTIVA						
Kredit i potraživanja po kreditima	19.840	14.366	2.478	2.006	1	38.691
Ostala potraživanja i AVR	1.250	304	-	227	-	1.781
Poslovna aktiva	21.090	14.670	2.478	2.233	1	40.472
Vanbilans- neopozive obaveze	4.508	4.304	38	316	9	9.175
Vanbilans- potencijalne obaveze	3.570	3.489	-	-	-	7.059
Vanbilansna aktiva	8.078	7.793	38	316	9	16.234
UKUPNA AKTIVA	29.168	22.463	2.516	2.549	10	56.706
PASIVA						
Obaveze						
Depoziti komitenata	2.025	9.191	630	2.974	8.096	22.916
Ostale obaveze i PVR	1.454	232	3	26	1	1.716
Rezervisanja na stavke vanbilansa	3	21	-	1	0	25
Poslovna pasiva	3.482	9.444	633	3.001	8.097	24.657
Vanbilans- neopozive obaveze	4.508	4.304	38	316	9	9.175
Vanbilans- potencijalne obaveze	3.570	3.489	-	-	-	7.059
Vanbilansna pasiva	8.078	7.793	38	316	9	16.234
UKUPNA PASIVA	11.560	17.237	671	3.317	8.106	40.891

33. ODNOSI SA POVEZANIM STRANAMA (nastavak)**Izveštaj o bilansu uspjeha poslovne 2024. godine:**

	<i>Matični subjek</i>	<i>Subjekti sa zajedničkom kontrolom MRS24, 19. (b)</i>	<i>Zavisni subjekt MRS 24, 19. (c) (d) (e)</i>	<i>Ključni menadžment MRS 24, 19. (f)</i>	<i>Ostala povezana lica MRS 24, 19. (g)</i>	<i>Ukupno</i>
	<u>000 BAM</u>	<u>000 BAM</u>	<u>000 BAM</u>	<u>000 BAM</u>	<u>000 BAM</u>	<u>000 BAM</u>
Prihodi od kamata	1.506	1.088	109	237	-	2.940
Rashodi od kamata	(9)	(59)	(5)	(38)	(1)	(112)
Neto prihodi od kamata	1.497	1.029	104	199	(1)	2.828
Neto prihodi od naknada i provizija	197	199	12	87	1	496
Ostali poslovni prihodi	-	3	-	75	-	78
Ostali operativni i rashodi iz poslovanja	(70)	(449)	(1)	(8)	-	(528)
Umanjenje vrijednosti	(160)	(52)	9	183	-	(20)
Dobit tekuće godine	1.464	730	124	536	-	2.854

Izveštaj o bilansu uspjeha poslovne 2023. godine:

	<i>Matični subjek</i>	<i>Subjekti sa zajedničkom kontrolom MRS24, 19. (b)</i>	<i>Zavisni subjekt MRS 24, 19. (c) (d) (e)</i>	<i>Ključni menadžment MRS 24, 19. (f)</i>	<i>Ostala povezana lica MRS 24, 19. (g)</i>	<i>Ukupno</i>
	<u>000 BAM</u>	<u>000 BAM</u>	<u>000 BAM</u>	<u>000 BAM</u>	<u>000 BAM</u>	<u>000 BAM</u>
Prihodi od kamata	722	404	116	77	4	1.323
Rashodi od kamata	(1)	(33)	(5)	(22)	(1)	(62)
Neto prihodi od kamata	721	371	111	55	3	1.261
Neto prihodi od naknada i provizija	177	147	37	76	18	455
Ostali poslovni prihodi	-	-	-	1	-	1
Ostali operativni i rashodi iz poslovanja	(195)	(332)	-	-	-	(527)
Umanjenje vrijednosti	112	(22)	(10)	101	-	181
Dobit tekuće godine	815	164	138	233	21	1.371

Bruto plate isplaćene članovima Nadzornog odbora, Odbora za reviziju i Uprave Banke su kako slijedi:

	<i>Godina koja se završila 31. decembra</i>	
	<i>2024.</i>	<i>2023.</i>
	<u>000 BAM</u>	<u>000 BAM</u>
Uprava Banke	1.351	1.361
Nadzorni odbor i Odbor za reviziju	387	389
Ukupno	1.738	1.750

U 2024. godini članica Bankarske grupe ATOS bank je uplatila doprinose u penzijski fond za ključno rukovodstvo u iznosu 219 hiljada KM (2023.: 195 hiljada KM).

34. PORESKI RIZICI

Obzirom da Bankarska grupa posluje na teritoriji cijele Bosne i Hercegovine (oba entiteta i Brčko distrikt BiH) u obavezi je da primjenjuje zakone iz oblasti poreza koji važe u sve tri jurisdikcije. Porezi koji se plaćaju obuhvataju porez na dobit i porez na dohodak. U regulativi koja se primjenjuje u poreskim jurisdikcijama postoji različitost u primjeni, dok su propisi kojima se vrši implementacija ovih zakona često nejasni ili ne postoje. Shodno tome, u pogledu pitanja vezanih za poreske zakone postoji ograničen broj slučajeva koji se mogu koristiti kao primjer. Često postoje razlike u mišljenju između državnih i entitetskih ministarstava i institucija u vezi sa pravnom implementacijom zakonskih odredbi što može dovesti do neizvjesnosti i sukoba interesa.

Poreske prijave, zajedno sa drugim oblastima zakonskog regulisanja (na primjer, pitanja carina i devizne kontrole) su predmet pregleda i kontrole od više ovlašćenih organa kojima je zakonom omogućeno propisivanje strogih kazni i zateznih kamata.

U skladu sa Zakonom o Poreskoj upravi Republike Srpske, period zastarjelosti poreskih obaveza je pet godina, što znači da poreske vlasti imaju pravo da odrede plaćanje neizmirenih obaveza u roku od pet godina od trenutka kada je obaveza nastala. Kao rezultat toga transakcije koje se odnose na obračune i plaćanja obaveza po porezima mogu biti osporene od strane poreskih vlasti i Banci može biti određen dodatni iznos poreza, kazni i kamata. Ove činjenice utiču da poreski rizik u Republici Srpskoj, Federaciji Bosne i Hercegovine i Brčko distriktu budu značajniji od onih u zemljama sa razvijenim poreskim sistemom.

U toku 2024. godine članice Bankarske grupe nisu imale poreskih kontrola.

35. LIZING

Zakup se odnosi na zakup poslovnica od pravnih i fizičkih lica, kao i na zakup po osnovu prostora za ugradnju bankomata.

Trošak zakupnina je knjižen kroz pozicije kamata, amortizacije i zakupa to je prikazano u sljedećoj tabeli:

	<i>Godina koja se završila 31. decembra</i>	
	<i>2024.</i>	<i>2023.</i>
	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>
Rashodi kamata (napomena 7)	395	296
Amortizacija sredstava u zakupu (napomena 12)	2.617	2.860
Trošak zakupnina (napomena 12)	733	730
Ukupno	3.745	3.886

Dospijeće lizing obaveze:

	<i>Godina koja se završila 31. decembra</i>	
	<i>2024.</i>	<i>2023.</i>
	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>
- do 1 godine	2.678	2.212
- preko 1 godine	10.582	7.720
Ukupno	13.260	9.932

35.LIZING (nastavak)

Buduće ukupne očekivane naplate po osnovu ugovora kada se Bankarska grupa javlja kao zakupodavac prikazana su u narednoj tabeli:

	<i>Godina koja se završila 31. decembra</i>	
	<i>2024.</i>	<i>2023.</i>
	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>
Do 1 godine	520	522
Između 1 i 5 godina	171	662
Preko 5 godina	-	-
Ukupno	691	1.184

36. MAKROEKONOMSKO OKRUŽENJE

Na globalnom nivou 2024. godina je obilježena nastavkom sukoba u Ukrajini i pratećim ekonomskim efektima sankcija. Globalna ekonomija pokazala se otpornijom nego što se očekivalo u prvoj polovini 2023. godine. Očekuje se da će svjetska ekonomija rasti za 3,2% u 2024. i 2025. godini, prema procjeni IMF-a od oktobra 2024. godine. Pored toga, IMF očekuje da će inflacija nastaviti da usporava sa 6,7% u 2023. godini, do 5,8% u 2024. godini i 4,3% u 2025. godini, pri čemu se razvijene ekonomije vraćaju svojim inflacionim ciljevima brže od zemalja u razvoju.

U junu 2024. godine je poslije dužeg vremena ECB smanjila ključnu kamatnu stopu za 25 bps. ECB je tokom 2024. godine nastavila sa smanjenjem kamatnih stopa, i to u tri navrata, 18.09.2024. godine za 60 bps, te 23.10.2024. i 18.12.2024. godine za 25 bps. Kretanja ključnih kamatnih stopa u 2025. godini prema najavi Evropske centralne banke će i dalje zavisiti od procjene inflacijskih izgleda, dinamike temeljne inflacije i jačine transmisije monetarne politike. EURIBOR je tokom 2024. godine nastavio sa trendom opadanja, koji je započeo krajem 2023. godine, te se očekuje i dalje smanjenje uslijed smanjenja kamatnih stopa ECB-a.

Prema procjeni MMF-a, Bosna i Hercegovina je 2024. godinu završila sa stopom rasta realnog GDP-a od 2,5%, a poslednja projekcija za 2025. godinu je rast realnog GDP-a po stopi od 3,0%.

Prosječna neto plata isplaćena u decembru 2024. godine u Republici Srpskoj iznosila je 1.438 BAM i veća je za 1,3% nominalno, a realno za 0,8% u odnosu na prethodni mjesec. U odnosu na isti mjesec prošle godine prosječna neto plata nominalno je veća za 10,3%, a realno za 8,2%.

Bankarski sistem Republike Srpske je tokom 2024. godine bio stabilan i adekvatno kapitalizovan, a likvidnost i profitabilnost su na zadovoljavajućem nivou.

Bankarski sektor Republike Srpske čini značajan dio ukupnog bankarskog sistema Bosne i Hercegovine. U vlasničkoj strukturi kapitala banaka dominantno je učešće stranog vlasništva.

Bankarski sektor počiva na tradicionalnim i visoko regulisanim depozitno-kreditnim poslovima. Od početka 2024. godine su nastavljene aktivnosti koje su se i ranije sprovodile, a koje pored intenzivnih aktivnosti na tumačenje usvojene zakonske regulative, uključuju intenzivno jačanje kapaciteta kontrolora, posebno na SREP metodologiji, razvoju okvira za nadzorno stres testiranje, restrukturiranju banaka i poboljšanju regulatornih zahtjeva za klasifikaciju aktive banaka (primjena MSFI 9). Sve gore navedeno uslovalo je dodatno angažovanje banaka na dostavljanju znatno većeg obima podataka i izvještaja po zahtjevu regulatora.

Bankarski sektor obavlja funkciju platnog prometa u zemlji i inostranstvu i ima značajnu ulogu u sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti. Banke i druge finansijske organizacije konstantno rade na usklađivanju poslovanja sa zahtjevima Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, tako da se može reći da je postignuta sistematičnost u ovom segmentu poslovanja, a unaprijeđena je i saradnja sa drugim nadzornim i kontrolnim institucijama.

Banke i druge finansijske organizacije kontinuirano unapređuju i modernizuju poslovanje, sa ciljem prilagođavanja bankarskih proizvoda i usluga potrebama korisnika.

Takođe, kontinuirano se provode aktivnosti na implementaciji odredbi Zakona o bankama Republike Srpske koje regulišu obezbjeđenje zaštite prava korisnika finansijskih usluga.

U skladu sa gore navedenim izmjenama, Bankarska grupa će u cilju unapređenja kvaliteta poslovanja i održavanja stabilnosti, u narednom periodu svoje aktivnosti usmjeriti na:

- oprezno i kvalitetno poslovanje i kapitalno jačanje kroz zadržavanje dijela dobiti,
- kontrolu nivoa dospjelih potraživanja, a posebno nekvalitetnih kredita, te dodatne aktivnosti za efikasniju naplatu i unapređenje sistema ranog prepoznavanja pogoršanja kvaliteta kreditnog portfolija,

kontinuirano unapređenje sistemu upravljanja rizicima, posebno kreditnim, kamatnim i rizikom likvidnosti.

37. FINANSIJSKI INSTRUMENTI

37.1 Uvod

Osnovni preduslov za uspješno bankarsko poslovanje je upravljanje rizikom, a koje obuhvata: proces neprekidnog identifikovanja, mjerenja i praćenja, definisanja i uspostavljanja ograničenja rizika i primjenu drugih vrsta kontrola i nadzora. Procesi upravljanja rizikom su presudni za kontinuirano profitabilno poslovanje Bankarske grupe i svaki pojedinac u Bankarskoj grupi je, u svom domenu, odgovoran za izloženost riziku i upravljanje istim. Bankarska grupa je u osnovi izložena kreditnom riziku, riziku likvidnosti i tržišnom riziku. Osim toga, Bankarska grupa posebno prati operativne rizike, rizik izloženosti Banke prema jednom licu ili grupi povezanih lica, rizik ulaganja Bankarske grupe u druga pravna lica i osnovna sredstva, kao i uticaj rizika koji se odnose na zemlju porijekla lica kome je Bankarska grupa izložena. Ovakav sistem upravljanja rizicima omogućava blagovremeno i potpuno obavještanje organa upravljanja Bankarske grupe o svim rizicima koji se pojavljuju ili se mogu pojaviti, te omogućava adekvatno i pravovremeno reagovanje u slučaju istih.

Nezavisni proces upravljanja rizikom ne uključuje poslovne rizike koji obuhvataju promjene u okruženju, tehnologiji i industriji. Bankarska grupa prati ove rizike kroz proces strateškog planiranja.

Na nivou Bankarske grupe osnovne uloge u upravljanju rizicima imaju sljedeći organi/tijela:

Nadzorni odbor nadređene Banke:

Nadzorni odbor nadređene Banke je odgovoran za sveobuhvatni pristup upravljanju rizicima, kao i za definisanje strategije i principa upravljanja rizicima. S ciljem efikasnog upravljanja rizicima i uspostavljanja efikasne organizacione strukture za upravljanje rizicima, Nadzorni odbor je dužan da:

- donese usklađene politike, procese i sisteme rukovođenja i upravljanja na konsolidovanoj osnovi, te da ih periodično procjenjuje, a najmanje jednom godišnje,
- uspostavi strukturu bankarske grupe i okvir za korporativno upravljanje sa jasno definisanim ulogama i odgovornostima,
- uspostavi adekvatnu upravljačku i rukovodnu strukturu članica bankarske grupe koja će biti adekvatna riziku kojem je izložena grupa, njeno poslovanje i pojedinačne članice,
- nadzire poslovanje članica bankarske grupe, aktivnosti organa upravljanja i rukovođenja članica grupe, kao i poštovanje regulatornih i zakonskih obaveza,
- nadzire upravljanje rizicima koji utiču ili bi mogli uticati na članice bankarske grupe, a posebno one rizike koji su identifikovani kao značajni za bankarsku grupu,
- usvoji adekvatne politike i procedure, odnosno obezbijedi efikasno funkcionisanje sistema unutrašnjih kontrola koji će omogućiti adekvatno upravljanje rizicima u svim strukturama poslovanja članica bankarske grupe,
- osigura da uprava i nosioci ključnih funkcija imaju odgovarajuće znanje, sposobnost i stručnost kako bi u potpunosti razumjeli i pratili organizacionu strukturu bankarske grupe, strategiju rizika i sklonost preuzimanju rizika bankarske grupe, te adekvatno upravljali rizicima,
- obezbijedi uspostavljanje adekvatnog sistema razmjene informacija između članica grupe, kako bi se adekvatno upravljalo rizicima bankarske grupe i svake pojedine članice, te obezbijedio odgovarajući nadzor bankarske grupe,
- obezbijedi razmjenu informacija u slučaju vanrednih situacija između članica bankarske grupe, kao i izvještavanje nadležnih regulatornih tijela,
- uspostavi adekvatan sistem informisanja nadzornog odbora o okolnostima i promjenama iz unutrašnjeg i vanjskog okruženja koje imaju ili bi mogle imati negativan uticaj na finansijsko stanje matičnog ili zavisnog društva i dovesti do prekoračenja okvira o minimalnim zahtjevima za upravljanjem kreditnim, operativnim, tržišnim rizicima, rizikom likvidnosti i drugim značajnim rizicima,
- obezbijedi okvir za korporativno upravljanje bankarskom grupom sa ciljem identifikacije, sprečavanja i rješavanja potencijalnih i eventualnih sukoba interesa unutar grupe, neadekvatne transakcije između članica grupe, prelijevanje rizika i dr.,

37. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

37.1 Uvod (nastavak)

- obezbijedi da članovi bankarske grupe dostavljaju banci potrebne podatke, neophodne za provođenje procesa konsolidacije, kao i da obezbijedi dostavljanje konsolidovanih finansijskih i drugih izvještaja propisanih Zakonom i podzakonskim aktima,
- usvoji jasnu strategiju i politiku za nova kapitalna ulaganja i širenje grupe, te prilikom donošenja odluka o novim kapitalnim ulaganjima obezbijedi jasne i efikasne kriterijume odlučivanja s ciljem da se ne naruši postojeći nivo rizika grupe i rizik banke zadrži na propisanom nivou,
- da u procesu uspostavljanja ili promjene organizacione strukture bankarske grupe obezbijedi poštovanje regulatornih zahtjeva, zahtjeva finansijskog izvještavanja, zahtjeva internih politika, procesa i sistema unutrašnjih kontrola i dr.,
- da u slučaju proizvodnih, komercijalnih odnosno finansijskih transakcija čiji rizik utiče ili može uticati na bankarsku grupu ili njenu pojedinačnu članicu obezbijedi adekvatne sisteme i procese informisanja sa ciljem adekvatnog upravljanja rizikom bankarske grupe,
- obezbijedi adekvatne procedure za upravljanje rizicima, procedure interne revizije i interne kontrole koje odgovaraju aktivnostima bankarske grupe, kao i njihovo praćenje i ažuriranje.

Odbor za rizike nadređene Banke

Odbor za rizike nadređene Banke u potpunosti razumije i prati sprovođenje Strategije i Politike upravljanja rizicima Bankarske grupe, kao i rizični profil Bankarske grupe i sklonost ka preuzimanju rizika.

Uprava nadređene Banke

Uprava nadređene banke je odgovorna za provođenje ciljeva ovog dokumenta i osigurava uspostavljanje efikasnog procesa konsolidacije bankarske grupe putem:

- organizacione strukture,
- uspostavljanja razgraničenja nadležnosti i odgovornosti,
- osiguranja odgovarajućeg nivoa dostupnih kompetencija,
- uspostavljanja sistema unutrašnjih kontrola,
- osiguranja redovnog revidiranja usvojenih internih akata,
- uspostavljanja organizacione kulture i
- dužna je obezbijediti upotrebu odgovarajućih metoda za mjerenje/procjenu značajnih rizika,
- dužna je detaljno propisati interne akte koji definišu predmetnu oblast,
- održavati adekvatan sistem informisanja Nadzornog odbora.

Odbor za upravljanje aktivnom i pasivom (ALCO) nadređene Banke

Odbor za upravljanje aktivnom i pasivom (ALCO odbor) ima sveobuhvatnu odgovornost za razvoj strategije upravljanja rizicima i implementacije principa, okvira, politika i limita. Odbor je odgovoran za fundamentalne nalaze po pitanju rizika kao i za upravljanje i praćenje relevantnih odluka vezanih za sve vrste rizika. Prateći trendove pojedinih vrsta rizika, Odbor za upravljanje aktivom i pasivom daje prijedloge i mjere za poboljšanje istih

Odbor za reviziju nadređene Banke

Odbor za reviziju je odgovoran za nadzor i angažovanje eksterne revizorske firme koja će obaviti reviziju konsolidovanih godišnjih finansijskih izvještaja. Odbor za reviziju Nadzornom odboru i Skuštini akcionara prezentuje kompletnu reviziju godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja. Pored navedenog, Odbor za reviziju je dužan nadgledati poslove interne revizije.

Sektor za upravljanje rizicima i kontrolu nadređene Banke

Sektor za upravljanje rizicima i kontrolu inicira i predlaže usvajanje te prati i kontroliše adekvatnu primjenu Strategije i Politike upravljanja rizicima bankarske grupe. Sektor za upravljanje rizicima i kontrolu odgovoran je za nadzor nad funkcionisanjem metoda i postupaka za upravljanje rizicima. Prati i kontroliše adekvatnu primjenu ove Politike.

37. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

37.1 Uvod (nastavak)

Sektor za procjenu kreditnog rizika

Osnovna nadležnost Sektora za procjenu kreditnog rizika je procjena kreditnog rizika transakcija čije odobranje je u nadležnosti Nadzornog odbora nadređene banke i praćenje koncentracije izloženosti kreditnom riziku na konsolidovanom nivou za bankarsku grupu.

Sektor za procjenu kreditnog rizika odgovoran je za upravljanje kreditnim rizikom s ciljem minimiziranja troška istog na nivou Banke kroz procjenu kreditnog rizika pri preuzimanju novih izloženosti u kreditnom portfoliju.

Segment za internu reviziju nadređene Banke

Za ocjenu adekvatnosti i efikasnosti sistema unutrašnjih kontrola u ovoj oblasti odgovoran je Segment za internu reviziju.

Uloga interne revizije je da primjenom sistematičnog i discipliniranog pristupa ocjeni i poboljša efikasnost procesa upravljanja rizicima, sistema internih kontrola, usklađenost poslovanja i upravljanje procesima na nivou bankarske grupe.

Upravljanje procesima na nivou bankarske grupe se vrši kroz definisanje internih akata (povelje, politike i metodologije rada interne revizije) na nivou bankarske grupe, učestvovanja u odabiru kadrova Interne revizije članica bankarske grupe, uključenost u identifikaciji rizika i donošenja plana revizije za narednu godinu članica bankarske grupe, kao i prilikom eventualnih rebalansa godišnjeg plana članica bankarske grupe, Izvještavanja u periodičnoj formi (najmanje na kvartalnom nivou) članica bankarske grupe, vršenje revizije kontrole kvaliteta rada članica bankarske grupe.

Zaposleni u organizacionoj jedinici interne revizije nadređene banke u bankarskoj grupi imaju pravo uvida u poslovne knjige, finansijske izvještaje i svu dokumentaciju banke i njenih podređenih članica, kao i članova iste bankarske grupe, te da bez ograničenja vrše nadzor nad poslovanjem banaka članica bankarske grupe

Sektor za praćenje usklađenosti poslovanja i SPN i FTA

Sektor za praćenje usklađenosti poslovanja i SPN i FTA je odgovoran za praćenje i procjenu rizika usklađenosti sa zakonima, preporukama i propisima, te međusobnu usaglašenost internih akata kojima se definiše upravljanje rizicima.

Osnovni zadatak funkcije praćenja usklađenosti poslovanja prema Odluci o sistemu upravljanja u banci ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 62/21, 26/22 i 35/23) je:

1. Praćenje usklađenosti poslovanja Banke sa Zakonom o bankama, propisima Agencije za bankarstvo Republike Srpske i drugim propisima i standardima opreznog bankarskog poslovanja, procedurama o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, kao i drugim aktima kojima se uređuje poslovanje Banke.
2. Identifikovanje propusta i procjena rizika kao posljedice neusklađenosti poslovanja Banke, te uključivanje rizika usklađenosti u ICAAP bankarske grupe,
3. Savjetovanje uprave Banke i drugih odgovornih lica o načinu primjene relevantnih zakona, standarda i pravila, uključujući i informacije o aktuelnostima iz tih područja, a koje su u vezi sa poslovanjem bankarske grupe
4. Procjenu efekata koje će na poslovanje Banke imati izmjene relevantnih propisa.

Organizaciona struktura upravljanja rizicima je uspostavljena tako da je funkcija upravljanja rizicima funkcionalno i organizaciono odvojena od funkcije preuzimanja rizika, te je jasno utvrđena podjela posla kao i odgovornosti i dužnosti zaposlenih poštujući načela sukoba interesa.

37. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

37.1. Uvod (nastavak)

Upravljanje rizicima

Sektor za upravljanje rizicima i kontrolu nadređene banke:

Osnovna nadležnost:

- razvoj i uspostavljanje sistema upravljanja rizicima na nivou bankarske grupe, kroz definisanje strategije i politike upravljanja rizicima, i okvira za risk apetit bankarske grupe, te praćenje ključnih risk pokazatelja na nivou bankarske grupe,
- upravljanje procesom interne procjene adekvatnosti kapitala (ICAAP), procesom interne procjene adekvatnosti likvidnosti (ILAAP) i procesom izrade Plana oporavka Banke,
- održavanje i unapređenje metoda, modela i alata za upravljanje, kreditnim, operativnim i tržišnim, rizikom likvidnosti i ostalim integrisanim rizicima.

Sektor za procjenu kreditnog rizika nadređene banke:

Osnovna nadležnost je procjena kreditnog rizika transakcija čije odobravanje je u nadležnosti Nadzornog odbora nadređene banke i praćenje koncentracije izloženosti kreditnom riziku na konsolidovanom nivou za bankarsku grupu.

Interni akti koji su u nadležnosti sektora a koji su bitni za ispunjenje zahtjeva na konsolidovanoj osnovi na nivou bankarske grupe:

1. Kreditna politika bankarske grupe,
2. Program upravljanja kreditnim rizikom bankarske grupe,

Upravljanje rizicima i sistemi izvještavanja

Rizici Bankarske grupe se mjere korišćenjem metoda koji odražava i očekivane gubitke koji mogu nastati u normalnim okolnostima i neočekivane gubitke, koji predstavljaju procjenu krajnjih gubitaka zasnovanu na statističkim modelima. Modeli koriste vjerovatnoću izvedenu na osnovu istorijskih podataka, prilagođenu tako da odražava trenutno ekonomsko okruženje.

Praćenje i kontrola rizika je prvenstveno zasnovana na politici, procedurama, definisanim i uspostavljenim limitima. Ovi limiti odražavaju poslovnu strategiju i tržišno okruženje Bankarske grupe, kao i nivo rizika koji je Bankarska grupa spremna da prihvati. Sakupljene informacije iz svih poslovnih aktivnosti se ispituju i obrađuju da bi se identifikovali, analizirali i kontrolisali rizici. Ove informacije se prezentuju Upravi i Nadzornom odboru nadređene Banke. Izvještaji sadrže ukupnu kreditnu izloženost, prognozu plasmana, odstupanja od postavljenih limita, mjerenje tržišnog rizika, pokazatelje likvidnosti i drugo.

37. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

37.1. Uvod (nastavak)

Upravljanje rizicima i sistemi izvještavanja (nastavak)

Koncentracije kreditnog rizika mogu da nastanu kada je određeni broj strana uključen u slične poslovne aktivnosti, ili posluju u istom regionu, ili kada imaju slične ekonomske karakteristike tako da se očekuje, da njihova mogućnost da ispune svoje obaveze, bude pod uticajem sličnih promjena ekonomske ili druge prirode. Koncentracija ukazuje na relativnu osjetljivost poslovanja Bankarske grupe na promjene koje pogađaju određenu industriju ili geografsko područje.

Kako bi izbjegla prekomjernu koncentraciju rizika, politike i procedure Bankarske grupe sadrže specifične smjernice za razvoj i očuvanje diversifikovanog portfolija. Shodno tome, Bankarska grupa kontroliše i upravlja identifikovanim koncentracijama kreditnog rizika.

37.2. Kreditni rizik

Kreditni rizik predstavlja rizik da jedna ugovorna strana ne ispuni svoju obavezu i tako izazove finansijski gubitak drugoj strani. Izloženost kreditnom riziku, koji se ispoljava kao nemogućnost naplate kredita i drugih potraživanja sa pripadajućom kamatom u ugovorenim rokovima, Bankarske grupe kontinuirano prati kroz analizu finansijskog stanja i poslovanja korisnika kredita, kao i stepen naplativosti kredita (dnevno, mjesečno i kvartalno praćenje), kontrolu namjenske upotrebe sredstava i procjenu stepena rizičnosti kreditnog portfolija.

U sprovođenju kreditne politike, Bankarska grupa se pridržava određenih principa ustanovljenih poslovnom i kreditnom politikom Bankarske grupe, i na taj način se štiti od prekomjerne izloženosti kreditnom riziku.

Cilj Bankarske grupe je da kroz kreditnu politiku i program upravlja kreditnim rizikom, koristeći modele za ocjenu rizika, u najvećoj mogućoj mjeri odobrava plasmane koji nose nizak rizik.

Rizici srodni kreditnom riziku

Članica Bankarske grupe izdaje garancije i akreditive svojim komitentima, i po osnovu kojih ima potencijalnu obavezu da izvrši plaćanje u korist trećih lica. Na ovaj način Bankarska grupa se izlaže rizicima srodnim kreditnom riziku, koji se mogu prevazići istim kontrolnim procesima i procedurama koji se koriste za kreditni rizik.

Rizik koncentracije plasmana

Rizik koncentracije je rizik gubitka koji proizilazi iz velike izloženosti Bankarske grupe prema određenoj grupi dužnika. Koncentracija kreditnog rizika nastaje kada značajan broj komitenata pripada sličnoj industriji, ili istom geografskom području, ili imaju slične ekonomske karakteristike što može biti od uticaja na izmirivanje njihovih ugovornih obaveza u slučaju promjena u ekonomskim, političkim ili nekim drugim okolnostima koje ih jednako pogađaju. Da bi se ostvario i održao sigurniji kreditni portfolio i da bi se minimizirao rizik koncentracije, utvrđuju se mjere bezbjednosti definisanjem maksimalnih nivoa izloženosti i kreditnih limita kao i redovnim praćenjem poštovanja utvrđenih limita.

37. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)**37.2. Kreditni rizik****a) Maksimalna izloženost kreditnom riziku ne uzimajući u obzir kolateral ili druge instrumente zaštite od rizika**

Sljedeća tabela pokazuje maksimalnu izloženost kreditnom riziku pozicija izvještaja o finansijskoj poziciji. Maksimalna izloženost je prikazana u neto iznosu ne uzimajući u obzir efekte smanjenja rizika putem kolaterala ili drugih instrumenata zaštite od rizika.

	31. decembar 2024. 000 BAM	31. decembar 2023. 000 BAM
AKTIVA		
Novčana sredstva i računi depozita kod depozitnih institucija	637.780	610.852
Obavezna rezerva kod Centralne Banke	368.001	346.320
Finansijska imovina po amortizovanom trošku	394.008	335.604
Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	19.768	15.217
Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	154.418	263.859
Plasmani drugim bankama	233	608
Kreditni i potraživanja po kreditima	2.588.005	2.391.340
Ostala potraživanja i razgraničenja	77.077	46.466
Ukupno	4.239.290	4.010.266
Potencijalne obaveze	434.990	408.283
Neopozive obaveze	326.586	260.902
Ukupno	761.576	669.185
Ukupna izloženost riziku	5.000.866	4.679.451

U slučaju finansijskih instrumenata vrednovanih po fer vrijednosti prikazani iznosi predstavljaju trenutnu izloženost kreditnom riziku, ali ne i maksimalnu izloženost riziku koja može nastati u budućnosti kao rezultat promjena fer vrijednosti.

37. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)**37.2. Kreditni rizik (nastavak)****b) Koncentracija rizika pri maksimalnoj izloženosti kreditnom riziku**

Koncentracijom rizika se upravlja postavljanjem limita kreditne izloženosti u odnosu na pojedinačne komitente, geografska područja i industrije. Maksimalna kreditna izloženost prema pojedinačnom klijentu na dan 31. decembar 2024. godine iznosi 105.273 hiljade BAM (18,39% priznatog kapitala na konsolidovanom nivou sa revidiranom dobiti). (2023.: 75.042 hiljade BAM, 15,21% priznatog kapitala na konsolidovanom nivou sa revidiranom dobiti).

Finansijska sredstva Bankarske grupe prije i nakon uzimanja u obzir sredstava obezbjeđenja i ostalih sredstava zaštite od kreditnog rizika prikazane su u sledećim tabelama na dan 31. decembar 2024. i 2023. godine:

31. decembar 2023.	Maksimalna izloženost 000 BAM	Depoziti 000 BAM	Nekretnine 000 BAM	Izloženost nakon kolaterala 000 BAM
AKTIVA				
Novčana sredstva i računi depozita kod depozitnih institucija	637.780	-	-	637.780
Obavezna rezerva kod Centralne Banke	368.001	-	-	368.001
Finansijska imovina po amortizovanom trošku	394.008	-	-	394.008
Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	19.768	-	-	19.768
Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	154.418	-	-	154.418
Plasmani drugim bankama	233	-	-	233
Kredit i dospjela potraživanja po kreditima	2.588.005	8.277	747.886	1.831.842
Ostala potraživanja i AVR	77.077	-	-	77.077
Ukupno	4.239.290	8.277	747.886	3.483.127
Potencijalne i neopozive obaveze	761.576	36.711	97.262	627.603
Ukupno	761.576	36.711	97.262	627.603
Ukupna izloženost riziku	5.000.866	44.988	845.148	4.110.730

37. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)**37.2. Kreditni rizik (nastavak)****b) Koncentracija rizika pri maksimalnoj izloženosti kreditnom riziku**

31. decembar 2023.	Maksimalna izloženost 000 BAM	Depoziti 000 BAM	Nekretnine 000 BAM	Izloženost nakon kolateralna 000 BAM
AKTIVA				
Novčana sredstva i računi depozita kod depozitnih institucija	610.852	-	-	610.852
Obavezna rezerva kod Centralne Banke	346.320	-	-	346.320
Finansijska imovina po amortizovanom trošku	335.604	-	-	335.604
Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	15.217	-	-	15.217
Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	263.859	-	-	263.859
Plasmani drugim bankama	608	-	-	608
Kreditni i dospjela potraživanja po kreditima	2.391.340	13.932	724.955	1.652.453
Ostala potraživanja i AVR	46.466	-	-	46.466
Ukupno	4.010.266	13.932	724.955	3.271.379
Potencijalne i neopozive obaveze	669.185	27.922	81.602	559.661
Ukupno	669.185	27.922	81.602	559.661
Ukupna izloženost riziku	4.679.451	41.854	806.557	3.831.040

37. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

37.2. Kreditni rizik (nastavak)

Kolaterali i drugi instrumenti zaštite od rizika

Politikom kolaterala članice Bankarske grupe definišu prihvatljive kolaterale za pojednačne vrste plasmana.

Osnovni tipovi kolaterala su sljedeći:

- Novčani depozit, hartije od vrijednosti, garancije osiguravajućih kuća i banaka, zalog na nepokretnu i pokretnu imovinu i jemstva.

Tržišna vrijednost kolaterala se kontinuirano prati te ukoliko ima potrebe traže se dodatna sredstva obezbjeđenja u fazi odobravanja kao i u toku korišćenja kredita. Članica Bankarske grupe u skladu sa internom metodologijom periodično u toku korišćenja kredita vrši analizu tržišne vrijednosti kolaterala i u skladu sa istom preispituje i usklađuje umanjenje vrijednosti.

37. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)**37.2. Kreditni rizik (nastavak)****b) Kvalitet finansijskih instrumenata po klasama finansijske aktive**

Kvalitetom finansijskih sredstava Bankarska grupa upravlja koristeći klasifikaciju plasmana zasnovanu na MSFI 9 metodologiji.

Kvalitet plasmana po tipovima sredstava koji se nalaze u izvještaju o finansijskoj poziciji, zasnovanim na razvrstavanju po nivoima kreditnog rizika (Stage-evima) posmatrano po tipovima klijenata, klasama rejtinga i danima kašnjenja sa posebnim akcentom na kredite za 2024. godinu prikazan je sljedećim tabelama:

31. decembar 2024. godine						(U 000 BAM)
Banke/ostali komitenti	S1	S2	od čega S2 POCI	S3	od čega S3 POCI	Ukupno 31.12.2024.
Plasmani drugim bankama	234	-	-	-	-	234
Kreditni i potraživanja po kreditima	2.267.227	336.691	6.134	105.833	10.277	2.709.751
Bruto izloženost	2.267.461	336.691	6.134	105.833	10.277	2.709.985
Umanjenje vrijednosti po kreditima	22.089	29.339	761	70.320	8.502	121.748
Neto izloženost	2.245.372	307.352	5.373	35.513	1.775	2.588.237

POCI imovina se od 1. januara 2020. godine, u skladu sa Odlukom o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka Agencije za bankarstvo RS, posmatra na nivou pojedinačne izloženosti, a ne na nivou klijenta. POCI imovina može biti raspoređena u nivo kreditnog rizika 2 ili 3 u skladu sa kriterijuma navedene Odluke. POCI imovina se u skladu sa važećom Metodologijom koja je bila na snazi do 31. decembra 2019. godine, razvrstavala u poseban Stage pod nazivom „S3 POCI“. POCI imovina je definisana kao izloženost za koju je u trenutku priznavanja utvrđeno da je njena vrijednost umanjena za kreditne gubitke zbog postojanja značajnog nivoa kreditnog rizika, odnosno predstavljale su je partije koje su odobrene ili aneksirane u trenutku kada je klijent bio u statusu neizmirenja (default-u). Shodno navedenom Banka je cijelu izloženost klijenta kome je identifikovana POCI imovina razvrstava u poseban nivo kreditnog rizika „S3 POCI“.

Stupanjem na snagu navedene Odluke, Bankarska grupa je ukinula zasebni nivo kreditnog rizika „S3 POCI“ i izvršila raspored ove imovine u odgovarajuće nivoove kreditnog rizika. POCI imovina je izloženost za koju je u trenutku priznavanja utvrđeno da je njena vrijednost umanjena za kreditne gubitke zbog postojanja značajnog nivoa kreditnog rizika.

31. decembar 2023. godine						(U 000 BAM)
Banke/ostali komitenti	S1	S2	od čega S2 POCI	S3	od čega S3 POCI	Ukupno 31.12.2023.
Plasmani drugim bankama	610	-	-	-	-	610
Kreditni i potraživanja po kreditima	1.971.901	441.296	6.490	93.485	14.757	2.506.682
Bruto izloženost	1.972.511	441.296	6.490	93.485	14.757	2.507.292
Umanjenje vrijednosti po kreditima	16.466	33.510	597	65.369	9.617	115.345
Neto izloženost	1.956.045	407.787	5.893	28.115	5.140	2.391.947

Neto maksimalna izloženost	31. decembar 2024. 000 BAM	31. decembar 2023. 000 BAM
Kreditni portfolio (bruto krediti)	2.709.751	2.506.682
Restruktuirani krediti	65.547	66.081
Restruktuirani krediti iskazani kao % kreditnog portfolija	2,42%	2,64%

37. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)**37.2. Kreditni rizik (nastavak)****b) Kvalitet finansijskih instrumenata po klasama finansijske aktive**

Pregled kredita i dospjelih potraživanja po kreditima po segmentima na dan 31. decembar 2024. i 2023. godine prikazan je u sledećoj tabeli:

31. decembar 2024. godine						(U 000 BAM)
Kreditni i potraživanja po kreditima po segmentima	S1	S2	od čega S2 POCI	S3	od čega S3 POCI	Ukupno 31.12.2024.
Banke, bankarske organizacije i nebankarske finansijske organizacije	22.363	-	-	-	-	22.363
Javne institucije	36.452	-	-	-	-	36.452
Javne institucije - jedinice lokalne samouprave	254.732	735	735	1.582	-	257.049
Preduzetnici	25.674	2.711	-	2.989	1.274	31.374
Neprofitne organizacije	8.719	493	-	25	-	9.237
Stanovništvo	1.004.460	63.182	1.543	27.625	1.807	1.095.267
Druga preduzeće	914.827	269.570	3.856	73.612	7.196	1.258.009
Bruto izloženost	2.267.227	336.691	6.134	105.833	10.277	2.709.751

31. decembar 2023. godine						(U 000 BAM)
Kreditni i potraživanja po kreditima po segmentima	S1	S2	od čega S2 POCI	S3	od čega S3 POCI	Ukupno 31.12.2023.
Banke, bankarske organizacije i nebankarske finansijske organizacije	21.993	1.505	-	-	-	23.498
Javne institucije	51.499	0	-	-	-	51.499
Javne institucije - jedinice lokalne samouprave	141.867	3.213	874	-	-	145.080
Preduzetnici	24.461	7.313	-	3.058	1.274	34.831
Neprofitne organizacije	5.453	7.161	-	22	-	12.637
Stanovništvo	892.326	131.441	1.890	29.944	2.253	1.053.711
Druga preduzeće	834.301	290.663	3.727	60.461	11.231	1.185.425
Bruto izloženost	1.971.901	441.296	6.490	93.485	14.757	2.506.682

37. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)**37.2. Kreditni rizik (nastavak)****b) Kvalitet finansijskih instrumenata po klasama finansijske aktive**

Pregled umanjenja vrijednosti kredita i dospjelih potraživanja po kreditima po segmentima na dan 31. decembar 2024. i 2023. godine prikazan je u narednim tabelama:

31. decembar 2024. godine						(U 000 BAM)
Kredit i potraživanja po kreditima po segmentima	S1	S2	od čega S2 POCl	S3	od čega S3 POCl	Ukupno 31.12.2024.
Banke, bankarske organizacije i nebankarske finansijske organizacije	817	-	-	-	-	817
Javne institucije	38	-	-	-	-	38
Javne institucije - jedinice lokalne samouprave	3.571	67	67	504	-	4.142
Preduzetnici	296	138	-	2.817	1.274	3.251
Neprofitne organizacije	63	24	-	9	-	96
Stanovništvo	6.668	4.415	218	21.985	1.745	33.068
Druga preduzeće	10.635	24.695	476	45.005	5.483	80.335
Bruto izloženost	22.088	29.339	761	70.320	8.502	121.747

31. decembar 2023. godine						(U 000 BAM)
Kredit i potraživanja po kreditima po segmentima	S1	S2	od čega S2 POCl	S3	od čega S3 POCl	Ukupno 31.12.2023.
Banke, bankarske organizacije i nebankarske finansijske organizacije	891	212	-	-	-	1.103
Javne institucije	52	-	-	-	-	52
Javne institucije - jedinice lokalne samouprave	1.218	194	77	-	-	1.412
Preduzetnici	358	431	-	1.927	1.140	2.717
Neprofitne organizacije	33	359	-	7	-	399
Stanovništvo	6.128	9.645	222	25.026	1.681	40.799
Druga preduzeće	7.783	22.669	298	38.408	6.796	68.860
Bruto izloženost	16.463	33.510	597	65.369	9.617	115.342

37. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)**37.2. Kreditni rizik (nastavak)****b) Kvalitet finansijskih instrumenata po klasama finansijske aktive**

Pregled kredita i dospjelih potraživanja po kreditima po klasama rejtinga na dan 31. decembar 2024. i 2023. godine prikazan je u sledećoj tabeli:

						(U 000 BAM)
31. decembar 2024. godine						
Kredit i potraživanja po kreditima po klasama rejtinga	S1	S2	od čega S2 POCI	S3	od čega S3 POCI	Ukupno 31.12.2024.
1	257.143	7.339	324	-	-	264.482
2	285.287	7.754	289	-	-	293.041
3	435.006	12.349	2.097	-	-	447.355
4	376.515	35.800	51	-	-	412.315
5	344.918	32.208	357	-	-	377.126
6	417.978	22.573	55	-	-	440.551
7	106.137	88.189	97	-	-	194.326
8	44.143	87.952	2.362	-	-	132.095
9	-	5.760	502	-	-	5.760
10	-	36.757	-	-	-	36.757
Nema rejtinga	100	10	-	-	-	110
Default	-	-	-	105.833	10.277	105.833
Bruto izloženost	2.267.227	336.691	6.134	105.833	10.277	2.709.751

						(U 000 BAM)
31. decembar 2023. godine						
Kredit i potraživanja po kreditima po klasama rejtinga	S1	S2	od čega S2 POCI	S3	od čega S3 POCI	Ukupno 31.12.2023.
1	117.976	4.021	287	-	-	121.997
2	152.762	1.165	124	-	-	153.927
3	374.891	5.984	1.044	-	-	380.875
4	343.196	13.294	404	-	-	356.490
5	533.584	26.944	828	-	-	560.528
6	258.158	37.115	297	-	-	295.273
7	189.787	52.101	3.188	-	-	241.887
8	-	150.863	318	-	-	150.863
9	-	99.318	-	-	-	99.318
10	-	50.489	-	-	-	50.489
Nema rejtinga	1.547	3	-	-	-	1.550
Default	-	-	-	93.485	14.757	93.485
Bruto izloženost	1.971.901	441.296	6.490	93.485	14.757	2.506.682

37. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)**37.2. Kreditni rizik (nastavak)****b) Kvalitet finansijskih instrumenata po klasama finansijske aktive**

Pregled umanjenja vrijednosti kredita i dospjelih potraživanja po kreditima po klasama rejtinga na dan 31. decembar 2024. i 2023. godine prikazan je u narednim tabelama:

31. decembar 2024. godine						(U 000 BAM)
Kreditni i potraživanja po kreditima po klasama rejtinga	S1	S2	od čega S2 POCI	S3	od čega S3 POCI	Ukupno 31.12.2024.
1	1.489	389	17	-	-	1.878
2	1.752	413	27	-	-	2.165
3	4.515	887	352	-	-	5.402
4	3.643	1.819	3	-	-	5.462
5	2.649	2.661	81	-	-	5.310
6	4.899	1.196	4	-	-	6.095
7	1.547	8.276	12	-	-	9.823
8	1.592	6.933	183	-	-	8.525
9	-	617	82	-	-	617
10	-	6.146	-	-	-	6.146
Nema rejting	2	2	-	-	-	4
Default	-	-	-	70.320	8.502	70.320
Bruto izloženost	22.088	29.339	761	70.320	8.502	121.747

31. decembar 2023. godine						(U 000 BAM)
Kreditni i potraživanja po kreditima po klasama rejtinga	S1	S2	od čega S2 POCI	S3	od čega S3 POCI	Ukupno 31.12.2023.
1	735	203	14	-	-	939
2	931	92	28	-	-	1.023
3	2.884	348	86	-	-	3.232
4	2.152	774	21	-	-	2.926
5	3.756	1.399	41	-	-	5.155
6	2.770	2.377	38	-	-	5.147
7	3.012	3.272	298	-	-	6.285
8	-	9.802	69	-	-	9.802
9	-	8.482	-	-	-	8.482
10	-	6.761	-	-	-	6.761
Nema rejting	223	0	-	-	-	223
Default	-	-	-	65.369	9.617	65.369
Bruto izloženost	16.463	33.510	597	65.369	9.617	115.342

37. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)**37.2. Kreditni rizik (nastavak)****b) Kvalitet finansijskih instrumenata po klasama finansijske aktive**

Pregled kredita i dospjelih potraživanja po kreditima po danima kašnjenja na dan 31. decembar 2024. i 2023. godine prikazan je u nastavku:

31. decembar 2024. godine – Stage 1 (S1)					(U 000 BAM)
Plasmani ostalim komitentima po danima kašnjenja	Bez kasnjenja	1-30 dana	od 31 do 90 dana	veće od 90 dana	Ukupno 31.12.2024
Banke, bankarske organizacije i nebankarske finansijske organizacije	22.363	-	-	-	22.363
Javne institucije	36.452	-	-	-	36.452
Javne institucije - jedinice lokalne samouprave	254.712	20	-	-	254.732
Preduzetnici	25.582	92	-	-	25.674
Neprofitne organizacije	8.719	-	-	-	8.719
Stanovništvo	984.423	20.037	-	-	1.004.460
Druga preduzeća	911.114	3.713	-	-	914.827
Bruto izloženost	2.243.365	23.862	-	-	2.267.227

31. decembar 2023. godine – Stage 1 (S1)					(U 000 BAM)
Plasmani ostalim komitentima po danima kašnjenja	Bez kasnjenja	1-30 dana	od 31 do 90 dana	veće od 90 dana	Ukupno 31.12.2023
Banke, bankarske organizacije i nebankarske finansijske organizacije	21.993	-	-	-	21.993
Javne institucije	51.499	-	-	-	51.499
Javne institucije - jedinice lokalne samouprave	140.137	1.730	-	-	141.867
Preduzetnici	19.780	4.681	-	-	24.461
Neprofitne organizacije	5.453	-	-	-	5.453
Stanovništvo	875.797	16.529	-	-	892.326
Druga preduzeća	828.950	5.351	-	-	834.301
Bruto izloženost	1.943.609	28.291	-	-	1.971.901

31. decembar 2024. godine – Stage 2 (S2)					(U 000 BAM)
Plasmani ostalim komitentima po danima kašnjenja	Bez kasnjenja	1-30 dana	od 31 do 90 dana	veće od 90 dana	Ukupno 31.12.2024
Banke, bankarske organizacije i nebankarske finansijske organizacije	-	-	-	-	0
Javne institucije	-	-	-	-	0
Javne institucije - jedinice lokalne samouprave	735	-	-	-	735
Preduzetnici	2.549	162	-	-	2.711
Neprofitne organizacije	493	-	-	-	493
Stanovništvo	51.610	7.592	3.980	-	63.182
Druga preduzeća	253.198	3.685	12.687	-	269.570
Bruto izloženost	308.585	11.439	16.667	-	336.691

37. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)**37.2. Kreditni rizik (nastavak)****b) Kvalitet finansijskih instrumenata po klasama finansijske aktive**

31. decembar 2023. godine – Stage 2 (S2)					(U 000 BAM)
Plasmani ostalim komitentima po danima kašnjenja	Bez kasnjenja	1-30 dana	od 31 do 90 dana	veće od 90 dana	Ukupno 31.12.2023
Banke, bankarske organizacije i nebankarske finansijske organizacije	1.505	-	-	-	1.505
Javne institucije	-	-	-	-	0
Javne institucije - jedinice lokalne samouprave	2.947	-	266	-	3.213
Preduzetnici	6.838	344	131	-	7.313
Neprofitne organizacije	7.161	-	-	-	7.161
Stanovništvo	110.980	15.076	5.386	-	131.441
Druga preduzeća	274.177	15.880	605	-	290.663
Bruto izloženost	403.608	31.300	6.388	-	441.296

31. decembar 2024. godine – Stage 3 (S3)					(U 000 BAM)
Plasmani ostalim komitentima po danima kašnjenja	Bez kasnjenja	1-30 dana	od 31 do 90 dana	veće od 90 dana	Ukupno 31.12.2024
Banke, bankarske organizacije i nebankarske finansijske organizacije	-	-	-	-	0
Javne institucije	-	-	-	-	0
Javne institucije - jedinice lokalne samouprave	-	-	-	1.582	1.582
Preduzetnici	400	-	409	2.180	2.989
Neprofitne organizacije	-	-	-	25	25
Stanovništvo	5.114	702	615	21.194	27.625
Druga preduzeća	15.891	49	125	57.547	73.612
Bruto izloženost	21.405	751	1.149	82.528	105.833

31. decembar 2023. godine – Stage 3 (S3)					(U 000 BAM)
Plasmani ostalim komitentima po danima kašnjenja	Bez kasnjenja	1-30 dana	od 31 do 90 dana	veće od 90 dana	Ukupno 31.12.2023
Banke, bankarske organizacije i nebankarske finansijske organizacije	-	-	-	-	-
Javne institucije	-	-	-	-	-
Javne institucije - jedinice lokalne samouprave	-	-	-	-	-
Preduzetnici	22	452	-	2.583	3.058
Neprofitne organizacije	-	22	-	-	22
Stanovništvo	5.831	679	943	22.490	29.944
Druga preduzeća	26.269	4.341	111	29.741	60.461
Bruto izloženost	32.122	5.494	1.054	54.814	93.485

37. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)**37.2. Kreditni rizik (nastavak)****b) Kvalitet finansijskih instrumenata po klasama finansijske aktive**

Pregled umanjenja vrijednosti kredita i dospjelih potraživanja po kreditima, po stage-vima i po danima kašnjenja na dan 31. decembar 2024. i 2023. godine prikazan je u sljedećim tabelama:

31. decembar 2024. godine – Stage 1 (S1)					(U 000 BAM)
Umanjenje vrijednosti plasmana ostalim komitentima po danima kašnjenja	Bez kasnjenja	1-30 dana	od 31 do 90 dana	veće od 90 dana	Ukupno 31.12.2024
Banke, bankarske organizacije i nebankarske finansijske organizacije	817	-	-	-	817
Javne institucije	38	-	-	-	38
Javne institucije - jedinice lokalne samouprave	3.571	0	-	-	3.571
Preduzetnici	295	1	-	-	296
Neprofitne organizacije	63	-	-	-	63
Stanovništvo	6.461	207	-	-	6.668
Druga preduzeća	10.591	44	-	-	10.635
Bruto izloženost	21.836	252	-	-	22.088

31. decembar 2023. godine – Stage 1 (S1)					(U 000 BAM)
Plasmani ostalim komitentima po danima kašnjenja	Bez kasnjenja	1-30 dana	od 31 do 90 dana	veće od 90 dana	Ukupno 31.12.2023
Banke, bankarske organizacije i nebankarske finansijske organizacije	891	-	-	-	891
Javne institucije	52	-	-	-	52
Javne institucije - jedinice lokalne samouprave	1.207	12	-	-	1.218
Preduzetnici	266	93	-	-	358
Neprofitne organizacije	33	-	-	-	33
Stanovništvo	5.933	195	-	-	6.128
Druga preduzeća	7.740	42	-	-	7.783
Bruto izloženost	16.121	342	-	-	16.463

31. decembar 2024. godine – Stage 2 (S2)					(U 000 BAM)
Umanjenje vrijednosti plasmana ostalim komitentima po danima kašnjenja	Bez kasnjenja	1-30 dana	od 31 do 90 dana	veće od 90 dana	Ukupno 31.12.2024
Banke, bankarske organizacije i nebankarske finansijske organizacije	-	-	-	-	-
Javne institucije	-	-	-	-	-
Javne institucije - jedinice lokalne samouprave	67	-	-	-	67
Preduzetnici	129	9	-	-	138
Neprofitne organizacije	24	-	-	-	24
Stanovništvo	3.446	684	285	-	4.415
Druga preduzeća	23.624	326	745	-	24.695
Bruto izloženost	27.290	1.019	1.030	-	29.339

37. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)**37.2. Kreditni rizik (nastavak)****b) Kvalitet finansijskih instrumenata po klasama finansijske aktive**

31. decembar 2023. godine – Stage 2 (S2)					(U 000 BAM)
Plasmani ostalim komitentima po danima kašnjenja	Bez kasnjenja	1-30 dana	od 31 do 90 dana	veće od 90 dana	Ukupno 31.12.2023
Banke, bankarske organizacije i nebankarske finansijske organizacije	213	-	-	-	213
Javne institucije	-	-	-	-	-
Javne institucije - jedinice lokalne samouprave	180	-	13	-	193
Preduzetnici	391	29	11	-	431
Neprofitne organizacije	359	-	-	-	359
Stanovništvo	7.725	1.417	503	-	9.645
Druga preduzeća	21.602	979	88	-	22.669
Bruto izloženost	30.470	2.425	615	-	33.510

31. decembar 2024. godine – Stage 3 (S3)					(U 000 BAM)
Umanjenje vrijednosti plasmana ostalim komitentima po danima kašnjenja	Bez kasnjenja	1-30 dana	od 31 do 90 dana	veće od 90 dana	Ukupno 31.12.2024
Banke, bankarske organizacije i nebankarske finansijske organizacije	-	-	-	-	-
Javne institucije	-	-	-	-	-
Javne institucije - jedinice lokalne samouprave	-	-	-	504	504
Preduzetnici	379	-	396	2.042	2.817
Neprofitne organizacije	-	-	-	9	9
Stanovništvo	2.065	329	314	19.277	21.985
Druga preduzeća	6.796	7	55	38.147	45.005
Bruto izloženost	9.240	336	765	59.979	70.320

31. decembar 2023. godine – Stage 3 (S3)					(U 000 BAM)
Plasmani ostalim komitentima po danima kašnjenja	Bez kasnjenja	1-30 dana	od 31 do 90 dana	veće od 90 dana	Ukupno 31.12.2023
Banke, bankarske organizacije i nebankarske finansijske organizacije	-	-	-	-	-
Javne institucije	-	-	-	-	-
Javne institucije - jedinice lokalne samouprave	-	-	-	-	-
Preduzetnici	10	120	-	1.797	1.927
Neprofitne organizacije	-	7	-	-	7
Stanovništvo	3.122	452	526	20.926	25.026
Druga preduzeća	10.080	2.000	63	26.266	38.408
Bruto izloženost	13.212	2.579	588	48.990	65.369

37. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)**37.3. Rizik likvidnosti**

Rizik likvidnosti je rizik mogućnosti nastanka gubitka, odnosno negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Bankarske grupe, kada članice Bankarske grupe nisu sposobne da izmire sve dospjele obaveze. Rizik likvidnosti proizilazi iz neusklađenosti novčanih priliva i odliva.

Da bi se smanjio ili ograničio ovaj rizik, članice Bankarske grupe adekvatnim upravljanjem aktivom i pasivom, prateći buduće novčane tokove i likvidnost na dnevnoj osnovi vrši diverzifikaciju izvora finansiranja.

U cilju upravljanja rizikom likvidnosti članice Bankarske grupe provode aktivnosti koje obezbjeđuju usklađenost strukture aktive i pasive bilansa i vanbilansa, odnosno novčanih tokova i kontinuirano prati i planira buduće novčane tokove uzimajući u obzir promjene u operativnim, ekonomskim i ostalim uslovima poslovanja. Članice Bankarske grupe svakodnevno prate i analiziraju stanje u okruženju tj. privredna dešavanja kako bi se blagovremeno pripremila na potencijalne rizike.

Politikom i procedurama za upravljanje rizikom likvidnosti članica Bankarske grupe, propisani su način, dinamika i odgovornosti u upravljanju rizikom likvidnosti kao i Plan za likvidnost za nepredviđene slučajeve u slučaju nepredviđenih situacija koje mogu ugroziti likvidnost Banke.

Zbog činjenice da depoziti nebankarskog sektora čine najznačajniji izvor sredstava svake članice Bankarske grupe, likvidnosni rizici predstavljaju posebno osjetljive rizike.

Članice Bankarske grupe obezbjeđuju dovoljno likvidnih sredstava za izmirenje svih dospjelih obaveza, redovno planira potrebe za likvidnim sredstvima uključujući i identifikaciju očekivanih i neočekivanih novčanih odliva, provodi politiku upravljanja aktivom i pasivom koja osigurava održavanje optimalnog stanja rezervi likvidnosti.

U upravljanju rizikom likvidnosti članice Bankarske grupe se oslanjaju na stabilne izvore finansiranja, ugovorene rokove dospjeća i maksimalno moguću diverzifikaciju izvora po dospjeću, izbjegavajući situacije koje mogu dovesti do potrebe da obezbeđuje potrebna likvidna sredstva po cijenama koje su značajno više od tržišnih.

Prema podacima na dan 31. decembar 2024. godine članice Bankarske grupe su bile u okviru planirane pozicije likvidnosti kroz visoke koeficijente likvidnosti, odnosno sa ostvarenim pokazateljima likvidnosti značajno iznad limita, kroz visok nivo iznosa internih rezervi likvidnosti i ukupnih likvidnih rezervi koje se sastoje od gotovine i rezervi kod Centralne banke Bosne i Hercegovine, visok nivo novčanih sredstava kod domaćih i ino banaka i stabilnog i lako utrživog portfolija visokolikvidnih hartija od vrijednosti.

Na dan 31. decembar 2024. godine Bankarska grupa je u potpunosti ispunila sve regulatorne limite, ali i zakonsku regulativu Centralne banke BiH i Agencije za bankarstvo Republike Srpske koja se odnosi na likvidnost.

37. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)**37.3. Rizik likvidnosti (nastavak)**

Tabela ispod prikazuje stanje na dan 31. decembar 2024. godine:

31. decembar 2024.	<i>Do 1 mjesec</i>	<i>Od 1 do 3 mjeseca</i>	<i>Od 3 do 12 mjeseci</i>	<i>Od 1 do 5 godina</i>	<i>Preko 5 godina</i>	<i>Ukupno</i>
	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>
AKTIVA						
Novčana sredstva i računi depozita kod depozitnih institucija	637.780	-	-	-	-	637.780
Obavezna rezerva kod Centralne Banke	330.064	3.902	22.632	11.358	45	368.001
Finansijska imovina po amortizovanom trošku	394.008	-	-	-	-	394.008
Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	19.768	-	-	-	-	19.768
Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	153.465	-	-	208	745	154.418
Plasmani drugim bankama	233	-	-	-	-	233
Kreditni i potraživanja po kreditima	112.517	96.184	540.652	1.199.202	639.450	2.588.005
Materijalna imovina	-	-	-	-	58.214	58.214
Nematerijalna imovina	-	-	-	-	5.973	5.973
Sredstva stečena naplatom potraživanja	-	-	95	182	-	277
Ostala potraživanja i razgraničenja	50.306	-	6.098	17.956	3.416	77.776
Odložena poreska sredstva	93	-	-	18	-	111
Ukupno aktiva	1.698.234	100.086	569.477	1.228.924	707.843	4.304.564
Obaveze						
Depoziti komitenata	1.433.342	278.009	934.683	584.743	4.264	3.235.041
Obaveze po uzetim kreditima	3.160	2.966	23.199	169.310	170.891	369.526
Rezervisanja na stavke vanbilansa	315	957	3.303	2.377	521	7.473
Rezervisanja za potencijalne obaveze	2.833	-	-	-	-	2.833
Ostale obaveze i ragraničenja	69.321	2.705	8.886	13.683	2.001	96.596
Odložene poreske obaveze	571	-	-	-	-	571
Subordinirani dug (dopunski kapital)	-	-	7.520	30.080	-	37.600
Kapital i rezerve	-	-	-	-	554.924	554.924
Ukupno obaveze	1.509.542	284.637	977.591	800.193	732.601	4.304.564
Neto izloženost riziku likvidnosti na dan 31. decembar 2023. godine	188.692	(184.551)	(408.114)	428.731	(24.758)	-

37. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)**37.3. Rizik likvidnosti (nastavak)**

Tabela ispod prikazuje stanje na dan 31. decembar 2023. godine:

31. decembar 2023.	<i>Do 1 mjesec</i>	<i>Od 1 do 3</i>	<i>Od 3 do 12</i>	<i>Od 1 do 5</i>	<i>Preko 5</i>	<i>Ukupno</i>
	<i>000 BAM</i>	<i>mjeseca</i>	<i>mjeseci</i>	<i>godina</i>	<i>godina</i>	<i>000 BAM</i>
		<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>
AKTIVA						
Novčana sredstva i računi depozita kod depozitnih institucija	610.852	-	-	-	-	610.852
Obavezna rezerva kod Centralne Banke	310.326	2.077	15.590	18.291	36	346.320
Finansijska imovina po amortizovanom trošku	335.604	-	-	-	-	335.604
Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	15.217	-	-	-	-	15.217
Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	262.689	-	-	209	961	263.859
Plasmani drugim bankama	608	-	-	-	-	608
Kredit i potraživanja po kreditima	103.686	99.287	464i.675	1.097.034	626.658	2.391.340
Materijalna imovina	-	-	-	-	55.210	55.210
Nematerijalna imovina	-	-	-	-	5.720	5.720
Sredstva stečena naplatom potraživanja	15	-	-	102	-	117
Ostala potraživanja i razgraničenja	38.022	569	3.835	1.343	3.418	47.187
Odložena poreska sredstva	-	-	105	4	-	109
Ukupno aktiva	1.677.019	101.933	484.205	1.116.983	692.003	4.072.143
Obaveze						
Depoziti komitenata	1.294.007	260.849	883.739	684.637	4.314	3.127.546
Obaveze po uzetim kreditima	4.075	8.020	36.791	156.226	165.384	370.496
Rezervisanja na stavke vanbilansa	184	759	2.768	1.813	87	5.611
Rezervisanja za potencijalne obaveze	2.160	-	1.792	-	-	3.952
Ostale obaveze i ragraničenja	32.135	2.562	5.385	8.397	2.964	51.443
Odložene poreske obaveze	409	-	71	-	-	480
Subordinirani dug (dopunski kapital)	-	-	-	30.080	7.520	37.600
Kapital i rezerve	-	-	-	-	475.015	475.015
Ukupno obaveze	1.332.970	272.190	930.546	881.153	655.284	4.072.143
Neto izloženost riziku likvidnosti na dan 31. decembar 2023. godine	344.049	(170.257)	(446.341)	235.830	36.719	-

37. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)**37.3. Rizik likvidnosti (nastavak)**

Sljedeće tabele pokazuje potencijalne i preuzete neopozive obaveze Banke grupe prema ugovorenim rokovima dospijea, umanjeno za rezervisanja za stavke vanbilansa, na dan 31. decembra 2024. i 2023. godine:

31. decembar 2024.	<i>Do 1 mjesec</i>	<i>Od 1 do 3 mjeseca</i>	<i>Od 3 do 12 mjeseci</i>	<i>Od 1 do 5 godina</i>	<i>Preko 5 godina</i>	<i>Ukupno</i>
	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>
Potencijalne obaveze	9.673	42.089	128.583	255.732	765	436.842
Preuzete obaveze	6.279	14.530	98.010	204.725	1.190	324.734
Ukupno	15.952	56.619	226.593	460.457	1.955	761.576
31. decembar 2023.	<i>Do 1 mjesec</i>	<i>Od 1 do 3 mjeseca</i>	<i>Od 3 do 12 mjeseci</i>	<i>Od 1 do 5 godina</i>	<i>Preko 5 godina</i>	<i>Ukupno</i>
	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>
Potencijalne obaveze	21.927	75.792	153.273	157.157	134	408.283
Preuzete obaveze	5.618	29.659	105.173	98.089	22.363	260.902
Ukupno	27.545	105.451	258.446	255.246	22.497	669.185

Bankarska grupa ne očekuje da će sve potencijalne i preuzete neopozive obaveze biti povučene prije isteka roka dospijea istih.

37. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)**37.4. Tržišni rizik**

Tržišni rizik je rizik da će fer vrijednost ili očekivani budući gotovinski tokovi finansijskih instrumenata fluktuirati usljed promjena tržišnih varijabli kao što su kamatne stope i devizni kursevi.

Upravljanje tržišnim rizicima na nivou Bankarske grupe je definisano politikama koje su u saglasnosti sa strategijom upravljanja rizicima Bankarske grupe. U okviru obe članice Bankarske grupe, organizovana su posebna odjeljenja za upravljanje tržišnim i operativnim rizicima koja imaju za cilj upravljanje tržišnim rizicima. Rad ovih Odjeljenja prije svega podrazumijeva praćenje tržišnih rizika prema utvrđenim limitima, kao i praćenje rizika koji proističu iz uvođenja novih proizvoda i složenih transakcija.

Rizik promjene kamatnih stopa

Kamatni rizik predstavlja nepovoljnu promjenu kamatnih stopa što može dovesti do smanjenja dobiti ili do povećanja zahtjeva za dodatnim kapitalom na nivou Bankarske grupe.

Kamatna osjetljivost, koja se javlja kao posljedica promjena tržišnih kamatnih stopa, utiče na visinu neto kamatnih prihoda i tržišnu vrijednost finansijskih instrumenata.

Osnovni principi strategije upravljanja kamatnim rizikom su uključivanje analize rizika promjene kamatnih stopa u proces donošenja odluka na strateškom i operativnom nivou u cilju sprečavanja nastanka negativnih posljedica na poslovni proces i rezultat poslovanja.

Članice Bankarske grupe posebnu pažnju posvećuju diverzifikaciji pozicija bilansa da bi se izbjegla nepovoljna koncentracija koja za posljedicu može imati povećan rizik od negativnog uticaja na kapital na nivou Bankarske grupe.

Sljedeće tabele prikazuju izloženost Banke riziku promjene kamatne stope na dan 31. decembra 2024. i 2023. godine.:

31. decembar 2024.	Do 1 mjesec 000 BAM	Do 3 mjeseca 000 BAM	Od 3 do 12 mjeseci 000 BAM	Od 1 do 5 godina 000 BAM	Preko 5 godina 000 BAM	Nekama tonosno 000 BAM	Ukupno 000 BAM
AKTIVA							
Novčana sredstva i računi depozita kod depozitnih institucija	427.289	-	-	-	-	210.491	637.780
Obavezna rezerva kod Centralne Banke	65.111	3.902	22.632	11.358	45	264.953	368.001
Finansijska imovina po amortizovanom trošku	394.008	-	-	-	-	-	394.008
Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	19.768	-	-	-	-	-	19.768
Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	153.465	-	-	-	-	953	154.418
Plasmani drugim bankama	-	-	-	-	-	233	233
Kredit i potraživanja po kreditima	112.517	96.184	540.652	1.199.202	639.450	-	2.588.005
Materijalna imovina	-	-	-	-	-	58.214	58.214
Nematerijalna imovina	-	-	-	-	-	5.973	5.973
Sredstva stečena naplatom potraživanja	-	-	-	-	-	277	277
Ostala potraživanja i razgraničenja	-	-	-	-	-	77.776	77.776
Odložena poreska sredstva	-	-	-	-	-	111	111
Ukupno aktiva	1.172.158	100.086	563.284	1.210.560	639.495	618.981	4.304.564
Obaveze							
Depoziti komitenata	699.186	124.501	630.747	411.362	3.548	1.365.697	3.235.041
Obaveze po uzetim kreditima	3.160	2.966	23.199	169.310	170.891	-	369.526
Rezervisanja na stavke vanbilansa	-	-	-	-	-	7.473	7.473
Rezervisanja za potencijalne obaveze	-	-	-	-	-	2.833	2.833
Ostale obaveze i razgraničenja	-	-	-	-	-	96.596	96.596
Odložene poreske obaveze	-	-	-	-	-	571	571
Subordinirani dug (dopunski kapital)	-	-	7.520	30.080	-	-	37.600
Kapital i rezerve	-	-	-	-	-	554.924	554.924
Ukupno obaveze	702.346	127.467	661.466	610.752	174.439	2.028.094	4.304.564
Neto izloženost kamatnom riziku na dan 31. decembar 2023. godine	469.812	(27.381)	(98.182)	599.808	465.056	(1.409.113)	-

37. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)**37.4. Tržišni rizik**

31. decembar 2023.	<i>Do 1 mjesec 000 BAM</i>	<i>Do 3 mjeseca 000 BAM</i>	<i>Od 3 do 12 mjeseci 000 BAM</i>	<i>Od 1 do 5 godina 000 BAM</i>	<i>Preko 5 godina 000 BAM</i>	<i>Nekama tonosno 000 BAM</i>	<i>Ukupno 000 BAM</i>
AKTIVA							
Novčana sredstva i računi depozita kod depozitnih institucija	412.805	-	-	-	-	198.047	610.852
Obavezna rezerva kod Centralne Banke	61.116	2.077	15.590	18.291	36	249.210	346.320
Finansijska imovina po amortizovanom trošku	335.604	-	-	-	-	-	335.604
Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	15.217	-	-	-	-	-	15.217
Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	262.689	-	-	-	-	1.170	263.859
Plasmani drugim bankama	-	-	-	-	-	608	608
Kredit i potraživanja po kreditima	103.686	99.287	464.675	1.097.034	626.658	-	2.391.340
Materijalna imovina	-	-	-	-	-	55.210	55.210
Nematerijalna imovina	-	-	-	-	-	5.720	5.720
Sredstva stečena naplatom potraživanja	-	-	-	-	-	117	117
Ostala potraživanja i razgraničenja	-	-	-	-	-	47.187	47.187
Odložena poreska sredstva	-	-	-	-	-	109	109
Ukupno aktiva	1.191.117	101.364	480.265	1.115.325	626.694	557.378	4.072.143
Obaveze							
Depoziti komitenata	637.396	105.660	565.577	515.017	3.577	1.300.319	3.127.546
Obaveze po uzetim kreditima	4.075	8.020	36.791	156.226	165.384	-	370.496
Rezervisanja na stavke vanbilansa	-	-	-	-	-	5.611	5.611
Rezervisanja za potencijalne obaveze	-	-	-	-	-	3.952	3.952
Ostale obaveze i razgraničenja	-	-	-	-	-	51.443	51.443
Odložene poreske obaveze	-	-	-	-	-	480	480
Subordinirani dug (dopunski kapital)	-	-	-	30.080	7.520	-	37.600
Kapital i rezerve	-	-	-	-	-	475.015	475.015
Ukupno obaveze	641.471	113.680	602.368	701.323	176.481	1.836.820	4.072.143
Neto izloženost kamatnom riziku na dan 31. decembar 2023. godine	549.646	(12.316)	(122.103)	414.002	450.213	(1.279.442)	-

37. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)**37.4. Tržišni rizik (nastavak)****Rizik promjene kamatnih stopa (nastavak)**

Na nivou Bankarske grupe izračunava se odnos promjene ekonomske vrijednosti bankarske knjige i regulatornog kapitala, mjeri i ocjenjuje negativan uticaj kamatnog rizika na neto kamatni prihod, odnosno dobit.

U mjerenju izloženosti kamatnom riziku u bankarskoj knjizi članice Bankarske grupe koriste pojednostavljeni obračun procjene promjene ekonomske vrijednosti bankarske knjige, primjenjujući standardni kamatni šok na pozicije bankarske knjige po svim značajnim valutama pojedinačno i za ostale valute ukupno. Za potrebe pojednostavljenog obračuna promjene ekonomske vrijednosti bankarske knjige, koja podrazumijeva bilansne i vanbilansne pozicije, kamatno osjetljive pozicije se raspoređuju u vremenske zone, sa procijenjenim modifikovanim trajanjem i na njih se primjenjuje standardni kamatni šok od 200 baznih poena.

Sljedeća tabela prikazuje osjetljivost bilansa uspjeha Bankarske grupe na promjene kamatnih stopa uz održavanje ostalih varijabli konstantnim. Osjetljivost bilansa uspjeha predstavlja efekat pretpostavljenih promjena u kamatnim stopama na dobitak ili gubitak perioda koji su bazirani na varijabilnim stopama na dan 31. decembra 2023. godine i 31. decembra 2024. godine.

	Povećanje je (smanjenje) u procentnim poenima 2024.	Osjetljivost prihoda i rashoda 2024.	Povećanje (smanjenje) u procentnim poenima 2023.	Osjetljivost prihoda i rashoda 2023.
		<i>000 BAM</i>		<i>000 BAM</i>
EUR	2,0%(2,0%)	(953)/953	2,0%(2,0%)	982/(982)
Ostale valute	2,0%(2,0%)	(281)/281	2,0%(2,0%)	(315)/315
BAM	2,0%(2,0%)	2.121/(2.121)	2,0%(2,0%)	2.388(2.388)

Devizni (valutni) rizik

Devizni rizik predstavlja izloženost članica Bankarske grupe mogućem uticaju promjena valutnih kurseva i opasnosti da nepovoljne promjene imaju za rezultat gubitak Bankarske grupe. Rizik nastaje kada članice Bankarske grupe imaju otvorenu valutnu (deviznu) poziciju koja može dovesti do nastanka gubitka zbog promjene međuvalutnih odnosa, odnosno promjene cijene BAM u odnosu na druge valute.

Izlaganje riziku dovodi do porasta pozitivnih i negativnih kursnih razlika koje se evidentiraju u bilansu uspjeha. Članice Bankarske grupe upravljaju valutnim rizikom kroz usklađivanje valutne strukture aktive i pasive, a u skladu sa očekivanim promjenama valutnog kursa.

Deviznom pozicijom se upravlja na dnevnom nivou uz podršku nekoliko aplikativnih sistema, koji obezbjeđuju tzv. real time informacije o svim deviznim transakcijama obavljenim unutar svake članice Bankarske grupe, a koje bi eventualno mogle uticati na rizik otvorenih pozicija i u skladu s tim preduzima mjere zaštite i održavanje istog do nivoa prihvatljivog za Bankarsku grupu.

Na dan 31. decembar 2024. godine članice Bankarske grupe su ispunjavale sve propise i smjernice za upravljanje deviznim rizikom, propisane od strane lokalnog regulatora i utvrđene Strategijom upravljanja rizicima Bankarske grupe kao i Politikom upravljanja deviznim rizikom Bankarske Grupe.

37. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)**37.4. Tržišni rizik (nastavak)****Devizni (valutni) rizik (nastavak)**

Sljedeća tabela prikazuje izloženost Banke deviznom riziku na dan 31. decembra 2024. godine. U tabeli su uključena sredstva i obaveze po njihovim knjigovodstvenim vrijednostima:

31. decembra 2024.	EUR	USD	CHF	Ostale valute	Ukupno u stranoj valuti	Ukupno u domaćoj valuti	Ukupno
	000 BAM	000 BAM	000 BAM	000 BAM	000 BAM	000 BAM	000 BAM
AKTIVA							
Novčana sredstva i računi depozita kod depozitnih institucija	244.592	6.064	33.609	10.170	294.435	343.345	637.780
Obavezna rezerva kod Centralne Banke	9.756	-	-	-	9.756	358.245	368.001
Finansijska imovina po amortizovanom trošku	24.734	-	-	-	24.734	369.274	394.008
Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	-	19.551	-	-	19.551	217	19.768
Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	21.507	-	-	-	21.507	132.911	154.418
Plasmani drugim bankama	56	10	-	-	66	167	233
Kredit i potraživanja po kreditima	1.396.288	-	-	-	1.396.288	1.191.717	2.588.005
Materijalna imovina	-	-	-	-	-	58.214	58.214
Nematerijalna imovina	-	-	-	-	-	5.973	5.973
Sredstva stečena naplatom potraživanja	-	-	-	-	-	277	277
Ostala potraživanja i razgraničenja	37.379	6.447	-	-	43.826	33.950	77.776
Odložena poreska sredstva	-	-	-	-	-	111	111
Ukupno aktiva	1.734.312	32.072	33.609	10.170	1.810.163	2.494.401	4.304.564
OBAVEZE							
Depoziti komitenata	1.417.130	26.233	33.338	9.242	1.485.943	1.749.098	3.235.041
Obaveze po uzetim kreditima	369.526	-	-	-	369.526	-	369.526
Rezervisanja na stavke vanbilansa	344	-	-	-	344	7.129	7.473
Rezervisanja za potencijalne obaveze	-	-	-	-	-	2.833	2.833
Ostale obaveze i razgraničenja	16.715	5.821	15	112	22.663	73.933	96.596
Odložene poreske obaveze	-	-	-	-	-	571	571
Subordinirani dug (dopunski kapital)	37.600	-	-	-	37.600	-	37.600
Kapital i rezerve	-	-	-	-	-	554.924	554.924
Ukupno obaveze	1.841.315	32.054	33.353	9.354	1.916.076	2.388.488	4.304.564
Neto izloženost kamatnom riziku na dan	(107.003)	18	256	816	(105.913)	105.913	-
31. decembar 2024. godine							

37. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)**37.4. Tržišni rizik (nastavak)****Devizni (valutni) rizik (nastavak)**

Sljedeća tabela prikazuje izloženost Banke deviznom riziku na dan 31. decembra 2023. godine. U tabeli su uključena sredstva i obaveze po njihovim knjigovodstvenim vrijednostima:

31. decembra 2023.	EUR	USD	CHF	Ostale valute	Ukupno u stranoj valuti	Ukupno u domaćoj valuti	Ukupno
	000 BAM	000 BAM	000 BAM	000 BAM	000 BAM	000 BAM	000 BAM
AKTIVA							
Novčana sredstva i računi depozita kod depozitnih institucija	195.137	12.724	34.627	11.591	254.079	356.773	610.852
Obavezna rezerva kod Centralne Banke	-	-	-	-	-	346.320	346.320
Finansijska imovina po amortizovanom trošku	13.214	-	-	-	13.214	322.390	335.604
Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	-	14.989	-	-	14.989	228	15.217
Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	58.198	-	-	-	58.198	205.661	263.859
Plasmani drugim bankama	155	23	-	-	178	430	608
Kredit i potraživanja po kreditima	1.405.812	-	-	-	1.405.812	985.528	2.391.340
Materijalna imovina	-	-	-	-	-	55.210	55.210
Nematerijalna imovina	-	-	-	-	-	5.720	5.720
Sredstva stečena naplatom potraživanja	-	-	-	-	-	117	117
Ostala potraživanja i razgraničenja	12.195	5.819	-	-	18.014	29.173	47.187
Odložena poreska sredstva	-	-	-	-	-	109	109
Ukupno aktiva	1.684.711	33.555	34.627	11.591	1.764.484	2.307.659	4.072.143
OBAVEZE							
Depoziti komitenata	1.012.359	33.443	34.515	11.057	1.091.374	2.036.172	3.127.546
Obaveze po uzetim kreditima	369.678	-	-	-	369.678	818	370.496
Rezervisanja na stavke vanbilansa	97	-	-	-	97	5.514	5.611
Rezervisanja za potencijalne obaveze	-	-	-	-	-	3.952	3.952
Ostale obaveze i razgraničenja	11.260	165	23	1	11.449	39.994	51.443
Odložene poreske obaveze	-	-	-	-	-	480	480
Subordinirani dug (dopunski kapital)	37.600	-	-	-	37.600	-	37.600
Kapital i rezerve	-	-	-	-	-	475.015	475.015
Ukupno obaveze	1.430.994	33.608	34.538	11.058	1.510.198	2.561.945	4.072.143
Neto izloženost kamatnom riziku na dan							
31. decembar 2023. godine	253.717	(53)	89	533	254.286	(254.286)	-

37. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

37.5. Operativni rizik

Operativni rizik predstavlja rizik da će doći do gubitka koji bi proistekao iz pada računarskog sistema, ljudskih grešaka, pronevjera ili spoljnih događaja. Kad kontrole prestanu da funkcionišu, operativni rizik može da naruši ugled Bankarske grupe, može imati zakonske posljedice ili usloviti nastanak finansijskih gubitaka. Bankarska grupa ne može očekivati da eliminiše sve operativne rizike, ali uvođenjem striktnog kontrolnog okvira i nadgledanjem i odgovaranjem na potencijalne rizike, Bankarska grupa je u mogućnosti da upravlja ovim rizicima. Kontrola uključuje efektivnu podjelu dužnosti, pristupa, ovlašćenja i usaglašavanje procedura, obuku osoblja i proces nadgledanja, uključujući i internu reviziju.

Bankarska grupa operativnim rizicima upravlja na osnovu prikupljenih podataka o štetnim događajima, praćenjem ključnih indikatora o operativnim rizicima, procjene operativnih rizika pri donošenju odluka o poslovnim promjenama, te o istom, kao i o rezultatima upravljanja operativnim rizicima izvještava organe odlučivanja.

37.6. Rizik zemlje

Pod rizikom koji se odnosi na zemlju porijekla lica prema kome je Bankarska grupa izložena podrazumijevaju se negativni efekti koji bi mogli uticati na njen finansijski rezultat i kapital zbog nemogućnosti da se na nivou Bankarske grupe naplati potraživanje od ovog lica iz razloga koji su posljedica političkih, ekonomskih ili socijalnih prilika u zemlji porijekla tog lica.

Bankarska grupa najvećim dijelom plasira sredstva komitentima iz Republike Srpske, dok je riziku zemlje izložena u dijelu sredstava koja se u određenim momentima mogu plasirati do utvrđenih limita izloženosti prema ino-bankama.

Sektor za upravljanje rizicima i kontrolu nadređene Banke je kreirao metodologiju za određivanje limita plasmana u druge banke. Na osnovu analiza, Sektor za sredstva obe članice Bankarske grupe sačinjavaju prijedlog na osnovu koga Sektor za upravljanje rizicima i kontrolu, a po osnovu procjene rizika, određuje limite koje usvaja Nadzorni odbor nadređene Banke za obe članice Bankarske grupe.

37. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

37.7. Upravljanje kapitalom

Ciljevi Bankarske grupe koji se odnose na upravljanje kapitalom obuhvataju ne samo usklađenost sa propisima Agencije za bankarstvo Republike Srpske u pogledu strukture kapitala i održavanja nivoa adekvatnosti kapitala nego i:

- da obezbijedi mogućnost dugoročnog nastavka poslovanja uz obezbjeđenje prinosa akcionarima i koristi drugim zainteresovanim stranama,
- da obezbijedi jaku kapitalnu osnovu kao podršku daljem razvoju poslovanja Bankarske grupe.

Bankarska grupa, nadređena Banka stalno vrši monitoring strukture kapitala, stope adekvatnosti kapitala, kao i nadzor na održavanju zakonom propisanih limita koji se odnose na pozicije kapitala. Zakon o bankama i propisi Agencije za bankarstvo Republike Srpske propisuju minimalni iznos kapitala od 15 miliona BAM i stopu adekvatnosti kapitala od najmanje 12%.

U skladu sa propisima Agencije za bankarstvo Republike Srpske kapital Bankarske grupe se sastoji od:

1. Redovni osnovni kapital
2. Dodatni osnovni kapital
3. Osnovni kapital (1+2)
4. Dopunski kapital

Regulatorni kapital (3+4)

Dalje, u skladu sa Zakonom i Odlukom Agencije, Bankarska grupa mora u svakom trenutku ispunjavati minimum kapitalnih zahtjeva kako slijedi:

- 1) stopu redovnog osnovnog kapitala od 6,75%,
- 2) stopu osnovnog kapitala od 9%,
- 3) stopu regulatornog kapitala od 12%.

37. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)**37.7. Upravljanje kapitalom**

U sljedećoj tabeli je prikazana struktura regulatornog kapitala Bankarske grupe na dan 31. decembra 2024. godine, kao i stopa adekvatnosti kapitala u skladu sa propisima Agencije za bankarstvo Republike Srpske, sa revidiranom dobiti članice Bankarske Grupe - Nove banke za 2024. godinu uzimajući u obzir isključenja po povezanim transakcijama kao i efekte ispravki vrijednosti primjenom Metodologije za procjenu očekivanih kreditnih gubitaka u skladu sa zahtjevima MSFI 9 za bankarsku grupu.

	31. decembar 2024. 000 BAM	31. decembar 2023. 000 BAM
Regulatorni kapital		
- Osnovni kapital	515.413	467.325
- Dopunski kapital	19.485	26.127
Ukupno regulatorni kapital	534.897	493.452
Iznos izloženosti ponderisan rizikom za kreditni rizik, kreditni rizik izloženosti finansijskih derivata, te slobodne isporuke	2.326.860	2.110.039
Iznos izloženosti za rizik pozicije, devizni i robni rizik	-	12.117
Iznos izloženosti riziku za operativni rizik	246.111	207.988
Ukupno ponderisani rizici (nerevidirano)	2.572.971	2.330.144
Stopa redovnog osnovnog kapitala	20,07%	20,06%
Stopa osnovnog kapitala	20,07%	20,06%
Stopa regulatornog kapitala	20,83%	21,18%

Regulatorni kapital Bankarske grupe predstavlja zbir osnovnog i dopunskog kapitala nakon regulatornih usklađivanja nadređene Banke članice Bankarske grupe.

Osnovni kapital Bankarske grupe predstavlja zbir redovnog osnovnog kapitala i dodatnog osnovnog kapitala nakon regulatornih usklađivanja nadređene Banke članice Bankarske grupe.

Odbitne stavke osnovnog kapitala su iznos nematerijalne imovine, nepokriveni gubitak iz prethodnih godina i gubitak tekuće godine, knjigovodstvena vrijednost akcija u posjedu nadređene Banke članice Bankarske grupe.

Dopunski kapital je zbir instrumenata kapitala, subordiniranih dugova, opštih ispravki vrijednosti za kreditne gubitke i drugih stavki dopunskog kapitala nakon regulatornih usklađivanja koji ne može biti veći od jedne trećine osnovnog kapitala.

Na dan 31. decembra 2024. godine Redovni osnovni kapital Bankarske grupe, na konsolidovanom nivou čine:

- akcionarski kapital,
- rezerve kapitala formirane iz dobiti,
- zadržana dobit,
- ostali ukupan rezultata

umanjeno za regulatorna usklađivanja:

- vlastite instrumente redovnog osnovnog kapitala,
- nematerijalna ulaganja (softveri, licence)
- odložena poreska sredstva i

Nadređena Banka, članica Bankarske grupe nema pozicije u dodatnom osnovnom kapitalu.

Osnovni kapital je jednak redovnom osnovnom kapitalu.

37. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

37.7. Upravljanje kapitalom

Dopunski kapital čini:

- subordinirani dug.

Iznos subordiniranog duga koji se može uključiti u dopunski kapital Bankarske grupe u toku posljednjih pet godina do dospijea instrumenta izračunava se množenjem nominalnog iznosa subordinisanog duga na prvi dan posljednjeg 5-godišnjeg perioda do dana dospijea u skladu sa ugovorom podijeljen sa brojem kalendarskih dana u tom periodu i pomnožen sa brojem preostalih kalendarskih dana do dospijea instrumenta ili subordinisanog duga.

Na dan 31. decembar 2024. godine priznati iznos subordiniranog duga iznosi 19.485 hiljada BAM, a nominalni iznos 37.600 hiljada BAM. Nepriznati dio iznosi 18.115 hiljada BAM, iz razloga što je prvi dan posljednjeg 5-godišnjeg perioda nastupio 04. maja 2020. godine te su do 31. decembra 2024. godine nastupila još 10 datuma prvog dana 5-godišnjeg perioda.

Stope kapitala, na konsolidovanom nivou, izračunavaju se na sljedeći način:

- 1) stopa redovnog osnovnog kapitala kao odnos redovnog osnovnog kapitala i ukupnog iznosa izloženosti riziku na nivou Bankarske grupe,
- 2) stopa osnovnog kapitala kao odnos osnovnog kapitala Bankarske grupe i ukupnog iznosa izloženosti riziku na nivou Bankarske grupe,
- 3) stopa adekvatnosti regulatornog kapitala kao odnos regulatornog kapitala Bankarske grupe i ukupnog iznosa izloženosti riziku na nivou Bankarske grupe.

Ukupni iznos izloženosti riziku izračunava se kao zbir:

- kreditnog rizika,
- tržišnog rizika (devizni rizik, rizik namirenja, robni rizik),
- operativnog rizika.

Rizikom ponderisana aktiva (kreditni rizik) je bilansna i vanbilansna rizična aktiva umanjena za ispravke vrijednosti i rezervisanja na nivou Bankarske grupe ponderisana propisanim ponderom u svrhu utvrđivanja kapitalnog zahtjeva. Kod utvrđivanja kreditnog rizika primjenjuju se propisane tehnike smanjenja kreditnog rizika (kolaterali i sl.).

Prilikom izračuna rizikom ponderisane aktive na nivou Bankarske grupe uzima se u obzir raspored aktive po nivoima kreditnog rizika utvrđenih na nivou Bankarske grupe i njima pripadajuće ispravke vrijednosti, odnosno rezervisanja za vanbilansne izloženosti. Kao rezultat ovih razlika dolazi i do promjene u raspoređivanju izloženosti po klasama izloženosti, odnosno jedan dio izloženosti će biti preraspoređen u klasu izloženosti u statusu neizmirenja. Sa druge strane, nakon spajanja grupa povezanih lica na nivou Bankarske grupe dolazi i do promjene u raspoređivanju izloženosti između klase izloženosti prema stanovništvu u klasu izloženosti prema privrednim društvima.

Kapitalni zahtjev za operativni rizik izračunava se kao 15% trogodišnjeg prosjeka pokazatelja iz bilansa uspjeha, odnosno prihoda i rashoda koji se prema Odluci Agencije uključuju u obračun pomnožen sa kapitalnim zahtjevom u iznosu od 8,33.

Bankarska grupa izračunava kapitalni zahtjev za devizni rizik ako zbir njene ukupne neto otvorene devizne pozicije prelazi 2% njenog regulatornog kapitala. Metodologija izračunavanja neto otvorene devizne pozicije propisana je Odlukom Agencije.

Pored minimalnih zahtjeva za održavanje stope adekvatnosti redovnog osnovnog, osnovnog i regulatornog kapitala, Bankarska grupa ima obavezu da održavaju i zaštitne slojeve kapitala.

U skladu sa Odlukom Agencije zaštitni sloj za očuvanje kapitala jeste regulatorni kapital koji Bankarska grupa mora održavati u obliku redovnog osnovnog kapitala u iznosu od 2,5% ukupnog iznosa izloženosti riziku.

Zaštitni sloj za očuvanje kapitala predstavlja dio redovnog osnovnog kapitala iznad propisanog minimuma od 6,75% ukupnog iznosa izloženosti riziku. Ovaj zahtjev dovodi do povećanja i ostale dvije stope adekvatnosti kapitala.

Osim propisanih stopa adekvatnosti kapitala Bankarska grupa je dužna da održava stopu finansijske poluge (leverage ratio) najmanje u iznosu od 6%. Stopa finansijske poluge predstavlja odnos osnovnog kapitala i iznosa ukupne izloženosti banke. Na dan 31. decembra 2024. godine stopa finansijske poluge iznosi 11,25% (31. decembar 2023. godine: 10,84%).

37. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

37.8. Fer vrijednost finansijske aktive i obaveza

Članice Bankarske grupe objelodanjuju informacije o pravičnoj vrijednosti aktive i pasive za koju postoje zvanične tržišne informacije i kada se pravična vrijednost značajno razlikuje od knjigovodstvene vrijednosti.

Iznosi finansijskih sredstava i obaveza iskazani u priloženim konsolidovanim finansijskim izvještajima odražavaju vrijednost koja je u datim okolnostima najvjerodostojnija i najkorisnija za potrebe izvještavanja.

Fer vrijednost je cijena koja bi bila primljena za prodaju sredstva ili plaćena za prenos duga redovnom transakcijom između učesnika na tržištu na datum mjerenja. Na osnovu podataka o tehnikama vrednovanja koji se koriste za mjerenje fer vrijednosti, finansijska imovina i finansijske obaveze kategorizovane su pod tri nivoa hijerarhije fer vrijednosti:

Kotirane cijene na aktivnim tržištima (Nivo I)

Fer vrijednost finansijskih instrumenata kojima se trguje na aktivnim tržištima najbolje se utvrđuje putem kotiranih cijena identičnih finansijskih instrumenata gdje te kotirane cijene predstavljaju tržišne vrijednosti/cijene korištene u redovnim transakcijama. To se koristi prvenstveno za vlasničke instrumente kojima se trguje na aktivnom tržištu, dužničke instrumente kojima se trguje na međubankovnom tržištu i kotirane derivative.

Vrijednost utvrđena korištenjem uočljivih parametara (Nivo II)

Ako nema kotiranih cijena za pojedinačne finansijske instrumente, tržišne cijene uporedivih finansijskih instrumenata ili prihvaćeni modeli mjerenja koji primjenjuju direktno ili indirektno uočljive cijene ili parametre (kamatne stope, krivulje prinosa i kreditni rasponi) moraju se koristiti za utvrđivanje fer vrijednosti. Ovaj nivo uključuje većinu OTC derivativa i nekotiranih dužničkih instrumenata. Finansijski instrument je klasificiran u Nivo II ako su svi značajni podaci u vrednovanju uočljivi na tržištu.

Vrijednost utvrđena korištenjem neuočljivih parametara (Nivo III)

Ova kategorija uključuje finansijske instrumente za koje nema uočljivih tržišnih stopa ili cijena.

Fer vrijednost se stoga utvrđuje korištenjem modela mjerenja i neuočljivih podataka (obično interno dobijenih kreditnih raspona) koji su adekvatni za odnosni finansijski instrument. Ovi modeli koriste pretpostavke Uprave i procjene u zavisnosti od transparentnosti utvrđivanja cijena i složenosti finansijskog instrumenta. Finansijski instrument klasificiran je u nivo III ako jedan ili više značajnih podataka nisu direktno uočljivi na tržištu.

Modeli vrednovanja redovno se revidiraju, potvrđuju i kalibriraju.

Finansijski instrumenti čija je fer vrijednost aproksimativno jednaka knjigovodstvenoj vrijednosti

Za finansijska sredstva i finansijske obaveze koje su likvidne ili imaju kratak rok dospjeća (do 3 mjeseca) pretpostavlja se da su knjigovodstvene vrijednosti aproksimativno jednake njihovoj fer vrijednosti. Ova pretpostavka se takođe odnosi na depozite po viđenju, štedne depozite bez roka dospjeća i finansijske instrumente sa varijabilnim kamatnim stopama.

Finansijski instrumenti sa fiksnom kamatnom stopom

Fer vrijednost finansijskih sredstava i obaveza sa fiksnom kamatnom stopom, koje se evidentiraju po amortizovanoj nabavnoj vrijednosti, se procjenjuje poređenjem tržišnih kamatnih stopa pri početnom priznavanju sa tekućim tržišnim stopama koje trenutno važe za slične finansijske instrumente na osnovu kotiranih cijena na tržištu. Za finansijske instrumente za koje nisu dostupne tržišne cijene, koristi se model diskontovanog novčanog toka koji je baziran na krivoj prinosa tekuće kamatne stope koja odgovara preostalom periodu do roka dospjeća.

Finansijski instrumenti vrednovani po fer vrijednosti

Finansijski instrumenti, kao što su hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju, se vrednuju po fer vrijednosti baziranoj na dostupnim tržišnim informacijama, odnosno korišćenjem kotirane tržišne cijene na dan izvještavanja.

38. DEVIZNI KURSEVI

Zvanični kursevi koji su korišćeni za kursiranje bilansnih pozicija denominiranih u stranoj valuti na 31. decembar 2024. i 2023. godine u Konvertibilnu marku (BAM) su bili sljedeći:

	2024.	31. decembar 2023.
EUR	1,955830	1,955830
USD	1,872683	1,769982
CHF	2,072952	2,112127
AUD	1,167242	1,202626
CAD	1,300851	1,335767
GBP	2,357842	2,250538
DKK	0,262176	0,262425
NOK	0,165112	0,173998

39. FILIJALA ZA POSLOVANJE SA HARTIJAMA OD VRIJEDNOSTI BROKER NOVA

Ukupno ostvareni promet Broker Nove u 2024. godini na Banjalučkoj berzi iznosio je 130.159 hiljada BAM, što čini 8,86% ukupnog prometa, odnosno po broju transakcija 1.109 što čini 8,92% ukupnih transakcija Banjalučke berze.

Od ukupno ostvarenog prometa Broker Nove, na redovan promet se odnosi 73.221 hiljada BAM, što čini 39,75% redovnog prometa, odnosno 1.078 transakcija što predstavlja 10,20% redovnih transakcija na Banjalučkoj berzi.

Izveštaj o finansijskom položaju (Bilans stanja)

	Godina koja se završila 31. decembra	
	2024.	2023.
	000 BAM	000 BAM
AKTIVA		
Novčana sredstva na računu Nove banke	2.184	2.054
Novčana sredstva deponenata	418	481
Materijalna imovina	4	5
Ukupna aktiva	2.606	2.540
PASIVA		
Obaveze prema komitentima – depoziti	418	481
Ostale obaveze	2.163	2.014
Dobit/(gubitak)	25	45
Ukupna pasiva	2.606	2.540

U odnosu na prethodni period ukupna aktiva bilježi rast za 2,68% usljed rasta novčana sredstva na računu Nove banke za 6,33% u odnosu na prethodni period, dok novčana sredstva deponenata bilježe pad za 13,10% u odnosu na prethodni period.

39.FILIJALA ZA POSLOVANJE SA HARTIJAMA OD VRIJEDNOSTI BROKER NOVA (nastavak)

Ostvarena dobit bilježi pad u odnosu na ostvarenje 2023. godine i iznosi 25 hiljada BAM.

Izveštaj o ukupnom rezultatu (Bilans uspjeha)	Godina koja se završila	
	2024.	2023.
	000 BAM	000 BAM
Prihodi od naknada i provizija	178	286
Operativni i ostali rashodi	(153)	(241)
Dobit	25	45

Prihodi od naknada i provizija u odnosu na ostvarenje 2023. godine bilježe pad za 37,76%, a rashodi iz poslovanja pad za 36,51% u odnosu na ostvarenje 2023. godine što je imalo uticaja na manje ostvarenje dobiti u 2024. godini.

Filijala za poslovanje sa hartijama od vrijednosti Broker Nova je svoje poslovanje bazirala na Zakonu o tržištu hartija od vrijednosti i Pravilniku o radu berzanskih posrednika.

40. POSLOVANJE KASTODI BANKE

Kastodi banka Nova banka a.d. Banja Luka ima zaključene ugovore o obavljanju kastodi poslova sa dvije nerezidentne kastodi banke, te sa jednim penzionim fondom, za koji takođe obavlja poslove depozitara. Kastodi banka obavlja poslove depozitara i za dva domaća otvorena investiciona fonda. Kastodi banka obavlja i poslove platnog agenta za šest emisija obveznica na domaćem tržištu.

Izveštaj o finansijskom položaju (Bilans stanja)	Godina koja se završila	
	31. decembra	
	2024.	2023.
	000 BAM	000 BAM
AKTIVA		
Novčana sredstva-na računu Nove banke	282	202
Novčana sredstva deponenata	1	171
Ostala potraživanja	1	1
Materijalna imovina	3	3
	287	377
Ukupna aktiva		
PASIVA		
Obaveze prema komitentima – depoziti	1	171
Ostale obaveze	246	137
Dobit/gubitak	40	69
	287	377
Ukupna pasiva		

Ukupna aktiva bilježi pad za 23,87% na šta je najviše uticao pad novčanih sredstava deponenata za 99,42%.

Izveštaj o ukupnom rezultatu (Bilans uspjeha)	Godina koja se završila	
	31. decembra	
	2024.	2023.
	000 BAM	000 BAM
Poslovni prihodi	192	183
Rashodi od naknada i provizija	(22)	(19)
Operativni i ostali rashodi	(130)	(95)
	40	69
Dobit		

Poslovni prihodi u odnosu na prethodni period bilježe rast za 4,92%, a rashodi od naknada i provizija bilježe rast za 15,79%. Operativni i ostali rashodi bilježe rast za 36,84%. Dobit za 2024. godinu iznosi 40 hiljada BAM (2023: 69 hiljada BAM).

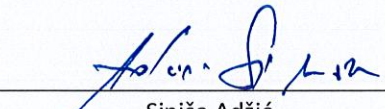
Kastodi banka je svoje poslovanje bazirala na Zakonu o tržištu hartija od vrijednosti i Zakonu o investicionim fondovima i važećim Pravilnicima koji regulišu ovu oblast.

41. DOGAĐAJI POSLIJE DANA BILANSIRANJA

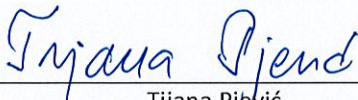
Skupština akcionara Banke je 19. februara 2025. godine donijela Odluku o stavljanju van snage Odluke Skupštine akcionara Banke, broj: 00-SK-XVII-V-6/24 od 09.10.2024. godine kojom je bila predviđena isplata dividende iz zadržane dobiti prethodnih godina u iznosu od 30.000 hiljada BAM.

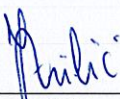
Osim gore navedenog događaja, nije bilo drugih značajnih događaja poslije datuma izvještavanja koji bi zahtjevali prilagođavanje ili objelodanjivanje u napomenama uz pojedinačne finansijek izvještaje Banke na 31. decembar 2024. godine.

Potpisano u ime Nove banke a.d. Banja Luka:

Siniša Adžić
Predsjednik Uprave Banke

Tijana Pjević
Direktor sektora za finansije i računovodstvo

Jasna Zrilić
Član Uprave Banke